

adoption

& samfund

TEMA: Nationale adoptioner

Læs også om PAS-ordningen, nye film og bøger, sansemotorik og om romaer – Europas mest udsældte minoritet.

Rettigheder i adoption med fokus på barnets perspektiv

MICHAEL PAASKE,
FORMAND

For Adoption & Samfund er et af de vigtigste emner i denne tid en aktuell og vigtig debat om, hvilke rettigheder den adopterede har, og bør og skal have? Og ikke mindst om der findes grænser, for eksempel aldersgrænser, for visse rettigheder? Og hvordan kan man bedst muligt tage vare på og sikre disse rettigheder for barnet eller den unge adopterede? Debat-ten vil og skal fortsætte!

For det er en vigtig debat, idet der mangler fokus på den adopteredes rettigheder, et fokus, som netop er set fra barnets/den unges helt eget perspektiv!

Nogle gange kan det være svært at se, hvem der rent faktisk kan varetage barnets interesser, og det gælder især, hvis der er store uoverensstemmelser mellem barnets ønsker og den oprindelige familie og adoptivfamilien. Hvem kan egentlig udtale sig med sikkerhed om, hvad der er til barnets bedste i adoptionssager? Hvem afgør egentlig det? Mangler vi en særlig instans her, der i hovedhøjde og på niveau kan lytte, forstå og hjælpe?

Retten til at vide mere om adoptionen og få indsigt i sagens journaler og oplysninger kan være et særdeles problemfyldt farvand med familien i op-

rindelseslandet på den ene side, den adopterede på den anden side og adoptivforældrene på den tredje side.

Udfordringerne kan i særlig grad komme frem med stor kraft, når ønsket om at rejse til oprindelseslandet for at møde eller forsøge at møde den biologiske familie, moren, faren, søskende eller andre melder sig. De mange følelser kan være svære at tackle, og mange ting bør gennemtænkes og gennemdrøftes med en professionel, inden en sådan rejse planlægges og føres ud i livet.

Hvis vi for alvor tror på, at adoptionen skal være til barnets bedste, skal det være de rette, der hjælper. Erfaringerne viser, at det desværre ikke altid er sådan. Meget kan gå galt og få livslange konsekvenser, og det må det altså ikke. Vi mangler en instans, der taler barnets sag! ■

Barnets rettigheder er årets tema ved Adoptions-dialogens Dag, der denne gang finder sted i Aarhus den 23. maj 2019. Ved samme lejlighed kommer repræsentanter fra ISS, International Social Service, og fortæller om juridiske forhold, opbevaring og tilgang til oplysninger, behovet for professionel hjælp og ikke mindst de sociale mediers indtog kombineret med DNA-tests.

Kort nyt	4
Anmeldelser og omtale	14
 NY FILM: Amys Vilje	20
Amy Rebecca Steen er hovedpersonen i en ny dokumentarfilm om en adopteret kvinde, der er splittet mellem fødelandet Etiopien og Danmark.	
NY BOG: Antologien Brun	24
I en samling forskelligartede tekster skriver en række unge om at være anderledes end flertallet i Danmark.	
INTERVIEW: Antananarivo: Sangen til en datter	28
En far har skrevet en meget personlig og rørende sang til sin datter, der er født i Madagaskar.	
 MINITEMA: Romaer er Europas udsældte folk	30
I århundreder har romaer været forfulgt og forhadet overalt i Europa. Det gør det vanskeligt for adopterede romaer at spejle sig positivt i deres baggrund.	
ARTIKEL: Sanser og bevægelser skal være i harmoni	35
Sansemotorisk træning kan hjælpe med både koordination og motorik.	
 ARTIKEL: PAS til professionelle	38
Fagpersoner, der har kontakt til adopterede børn i deres arbejde, kan drage nytte af gratis PAS-undervisning.	
ARTIKEL: Skriv historien om et menneskeliv	42
Gode råd til adoptivforældre, der gerne vil nedfælde deres barns historie i en bog.	
 TEMA: Nationale adoptioner	46
Hvad indebærer det at adoptere et danskfødt barn? Hvad siger lovgivningen, og hvordan foregår det i praksis?	
ARTIKEL: Sverige svigtede Kinas stjålne børn	52
En fremtrædende svensk politiker var medvidende om, at bortførte børn blev adopteret af svenske familier, men han gjorde intet.	
ARTIKEL: Klædt på til at tage imod et adopteret barn	55
Obligatorisk PAS-rådgivning før og efter hjemtagelsen af et adopteret barn gavner familien.	
ARTIKEL: Adoption påvirker børnelysten	58
Hvis man selv mistede sine biologiske forældre som lille, kan drømmen om selv at få børn virke fjern.	
PERSONLIG FORTÆLLING: Grace Hidalgo Wulff	62
Pædagogen og terapeuten Grace Hidalgo Wulff skriver om, hvordan hun har håndteret sit adoptionstraume.	
Arrangementer	64
Lokalfora og grupper	65
Kolofon og hovedbestyrelse	66

Forsiden forestiller en ganske almindelig europæisk dreng. Han kunne være et af de cirka 15 danskfødte børn, der årligt bortadopteret i Danmark. Magasinet sætter fokus på nationale adoptioner.

Foto: Annie Spratt / Unsplash

Adoptionsdialogens Dag

Torsdag den 23. maj 2019

kl. 13.00 - 17.30

Scandic Aarhus City

FORELØBIGT PROGRAM

- **Kl. 13.00: Velkomst og præsentation ved Michael Paaske, formand for Adoption & Samfund**

Herefter oplæg, blandt andet:

- **ISS – International Social Service ved Lisa Robinson, Child Rights Specialist**

(oplægget foregår på engelsk).

»Lisa will provide an overview of the different aspects involved in a search for origins. This includes an in-depth analysis of: the legislative environment (international, regional, and national levels); methods of keeping and imparting information, and the importance of professional support; and lastly the role of new technologies on an adoptee's search for origins – the impact of social media / the unintended consequences of using DNA websites.«

- **Hanne Warming, professor ved Roskilde Universitet.**

Oplægget fra Hanne vil tage udgangspunkt i nedenstående tre områder:

- Hvordan lægger man for alvor et børneperspektiv på adoptionsområdet? Adoption skal altid være til barnets bedste, men hvilke overvejelser bør indgå i vurderingen om, hvad der virkelig er til barnets bedste? Og hvem kan/skal foretage den vurdering?
- Hvordan bør barnets perspektiv spille ind i afgørelser, når barnets (eller den unges) ønsker er i konflikt med ønsker hos de voksne, der er dets omsorgspersoner – adoptivforældre eller andre?
- Har den adopterede ret til kontakt med biologisk familie? Hvordan bør rettighederne administreres og håndhæves, mens den adopterede er barn eller ung? Hvordan bør det løses, hvis et adoptivbarns ønsker er i modstrid med enten adoptivforældrenes eller den biologiske families ønsker og rettigheder?

- **En adopteret fortæller om egne erfaringer med søgning og DNA-tests.**

- **Kl. 16.30: Paneldebat**

(Navne på paneldeltagere offentliggøres senere, så hold øje med vores hjemmeside adoption.dk).

På hjemmesiden findes der yderligere omtale af de forskellige oplægsholdere.

DELTAGELSE/TILMELDING

Der vil være en kaffe/te/kagepause undervejs. Tilmelding sker efter først-til-mølleprincippet, dog **senest den 22. maj 2019**. Find link på adoption.dk.

KONTAKTPERSON

Sanne Vindahl Nyvang på mail svn@adoption.dk eller tlf. 28 93 99 81.

Aktivitetsudvalget

I midten af februar mødtes Adoption & Samfunds nyvalgte aktivitetsudvalg for første gang.

Udvalget består af

- **Jeanette Lyk**, lokalambassadør for Region Midtjylland.
- **Lilian Vigtoft-Jessen**, lokalambassadør for Region Syddanmark.
- **Elsebeth Jegsen**, lokalambassadør for Region Syddanmark – Fyn.
- **Jacob Munk Plum**, lokalambassadør for Region Hovedstaden, medlem af bestyrelsen.
- **Lene Borg**, lokalambassadør for Region Sjælland, medlem af bestyrelsen.
- **Klaes Sørensen**, medlem af bestyrelsen.
- **Christina N. Olsen**, medlem af bestyrelsen.

Mødet havde til formål at danne et grundlag for vores arbejde. Vi har fået et hvidt kanvas, som en dag skal blive til et maleri fuld af farver og nuancer – og spændende arrangementer til medlemmer i hele landet. Alt sammen for vores forenings skyld.

Et indsatsområde bliver især at skabe nogle aktiviteter for de medlemmer, som længe har savnet en lokalforening, og hvor der i lang tid ikke har været afholdt arrangementer. Samtidig skal vi huske at stimulere alle de gode aktiviteter, som vi heldigvis har rigtig mange steder i landet – takket være alle de gode ildsjæle, vi har!

Arrangementer

Vi vil rigtig gerne afholde nogle spændende arrangementer rundt omkring i landet, så hvis du kunne tænke dig, at et bestemt arrangement blev afholdt i dit område, kan du kontakte lokalambassadøren i dit område, eller du kan sende en mail til au@adoption.dk. og så ser vi, hvordan vi kan få det passet ind. Du kan finde lokalambassadørernes kontaktoplysninger under Lokaler på adoption.dk.

Vi har brug for din hjælp!

Lokaler

Hvis du har kendskab til et lokale, som vi enten kan låne eller leje til en fornuftig pris, så hører vi gerne fra dig. Skriv til au@adoption.dk og oplys om lokalets beliggenhed og pris – og eventuelt om det er muligt at bestille kaffe, te m.m. til arrangementet. Der skal også være en overheadprojektor samt en tavle eller flipover til rådighed.

Tovholdere

Vi mangler tovholdere i flere områder i Danmark. Hvis du har lyst til at hjælpe os til et eller flere arrangementer i dit nærområde, så hører vi gerne fra dig. Din opgave kan for eksempel være at hjælpe med at gøre lokalet klar, tage imod deltagerne, hjælpe med at sætte kaffe osv. frem og give os et nap med oprydningen bagefter. Er det noget for dig, så send en mail til au@adoption.dk.

Hvor kan man se, hvad der foregår i foreningen?

På kalenderen på adoption.dk kan du altid se, hvilke arrangementer vi afhol-

der. Vi annoncerer også arrangementer på Facebook og i vores nyhedsbreve.

Nyhedsbreve

Vi udsender løbende nyhedsbreve til de medlemmer, vi har en gyldig e-mailadresse på. Har du ikke modtaget vores nyhedsbreve, skyldes det, at vi ikke har din e-mailadresse. Du kan sende en mail til vores medlemsadministrator og oplyse ham om din mailadresse. Skriv til medlemsadm@adoption.dk. ■

Mvh. aktivitetsudvalget

Om aktivitetsudvalget

Alle Adoption & Samfunds lokalforeninger blev, som vedtaget på generalforsamlingen den 3. november 2018, nedlagt ved udgangen af 2018. På generalforsamlingen blev der udpeget medlemmer og lokale ambassadører til et nystiftet Aktivitetsudvalg (AU), der hører under bestyrelsen i Adoption & Samfund.

Adoption & Samfund

Lørdag den 3. november holdt Adoption & Samfund landsmøde i Odense. Dagen havde en anden udformning end tidligere årsmøder, da der kun var en enkelt oplægsholder. Til gengæld var der masser af tid til diskussioner om foreningens fremtid.

AF ANNA BRIDGWATER

Formanden Michael Paaske bød velkommen og præsenterede dagens emne: Identitet. Emnet er centralt for adoptivfamilier, for adopterede kan opleve, at de har andre brikker i deres identitet end jævnaldrende danskere. Nogle gange kan det være vanskeligt for dem at finde svar på spørgsmål som »Hvem er jeg? Hvor hører jeg til?«

Dagens gæst, Marianne Vestergaard Nielsen, fortalte om sin søgen efter svar. Marianne er selv adopteret fra Sydkorea som spæd, og hun kaldte sit oplæg »Mit liv som banan: Gul udvendig og hvid indeni.« Indeni føler hun sig som en typisk dansker med opbagt sovs, men med et asiatisk udseende, fortalte hun.

Ikke som de andre

Det meste af sit liv har Marianne Vestergaard følt, at hun har gået rundt med en løgnehistorie om sig selv. Hun har aldrig kendt forklaringen på, at hun blev bortadopteret. For hende starter livet på en landingsbane i Kastrup lufthavn. Hun har oplevet det som et problem, at andre mennesker i Danmark har været nysgerrige om den del af livet, som hun ikke selv vidste noget om. Når andre spurgte, hvor hun kom fra,

svarede hun »Gedved«, men det svar blev mødt med spørgsmålet »nej, hvor kommer du rigtigt fra?«

Hun oplevede sig selv som en typisk dansker, bygget på opbagt sovs og frikadeller, men hendes egen oplevelse blev underkendt af den udbredte opfattelse af, at danskere ikke ser asiatiske ud. Når hendes egen selvforståelse blev underkendt, følte hun sig beklippet på sin troværdighed.

Marianne Vestergaards strategi var tidligere at fortrænge den nagende usikkerhed om, hvor hun kom fra, og hvem hun var, og hun forsøgte at leve videre som typisk dansker. Det indebar, at hun undgik at se sig selv i spejle, og hun undgik andre, der var født i Sydkorea, fordi de mindede om, at hun ikke var som de fleste danskere. Hun syntes også, at nogle adopterede var hurtige til at spille »adoptionskortet«.

Omvendt slog Marianne i sit oplæg fast, at det er et vilkår, når man ser anderledes ud, at man bliver mødt med forskellige grader af forskelsbehandling og racisme. Det var med andre ord umuligt at fortælle sig selv, at hun var som alle andre.

Kærlighed og sorg

Mariannes danske forældre havde fortalt hende, at hendes sydkoreanske mor gav hende væk, fordi hun elskede hende. Dermed fik Marianne en oplevelse af, at kærlighed er problematisk.

Det hele blev sat på spidsen, en dag en fireårig dreng kom med det udsagn, der åbnede Mariannes øjne for, at hun havde et følelsesmæssigt hul indeni. Drengen spurgte, hvordan det kunne være, at Marianne var adopteret. Marianne forklarede, at hendes sydkoreanske mor havde givet hende fra sig, og drengen svarede: »Hvis jeg ikke kunne finde min mor, så ville jeg græde hele tiden.« Det kom lige fra hjertet, og det gik lige i hjertet på Marianne. Hun erkendte, at hun som spæd var blevet ufrivillig moderløs, og ingen havde hjulpet hende med at bearbejde den

oplevelse. Hun erkendte også, at hun havde oplevet en stor sorg, og at den sorg stadig prægede hende. Et langt stykke hen ad vejen vil børn forsvare og være solidariske med deres forældres beslutning og kigger derfor ikke på de omkostninger, adoptionen kan have haft for dem selv.

Marianne Vestergaard er klar over, at adoptivforældre gerne vil være en del af en løsning for det adopterede barn, men at de risikerer at blive en del af problemet, for barnets sorg bliver ikke adresseret. Marianne Vestergaard er sikker på, at adoptivforældre gerne vil gøre det bedste for deres adopterede børn og være med til at hjælpe deres børn til at kunne rumme begge sider af livet – forældrene er bare nødt til at erkende, at deres lykke over at få et barn har omkostninger for barnet.

Værd at elske

På trods af sine udfordringer slår Marianne Vestergaard fast, at det ikke er synd for hende, at hun er blevet adopteret. Det er også vanskeligt at sætte fingeren på, hvilke af hendes udfordringer der skyldes adoption, og hvilke der skyldes opvækst, individuelle erfaringer og egenskaber. Hun ved det ikke selv og tror ikke, der findes entydige svar.

Men hun har stadig et ubesvaret spørgsmål: »Når nu jeg blev givet bort, er jeg så i stand til at blive elsket?« Det har været svært for Marianne Vestergaard at føle, at hun var elskbar – altså værd at elske. Hun siger med vilje elskbar, ikke elskværdig. I dag har hun forstået, at hun er et menneske, som er værd at elske, som hun er.

Hun mindede også om, at den adopterede måske forstår med hjernen, hvorfor han eller hun blev bortadopteret. Men hjertet kan ikke altid følge med og begribe, hvad der er sket.

Marianne Vestergaard berørte også sit fravalg af moderskab. Hun har aldrig haft lyst til at få børn og ved ikke,

Landsmøde 2018

om hun har modet til det. Hun har søgt viden om sin start på livet, men det har vist sig umuligt at finde svar. Nu har hun ladet sig registrere i et DNA-register, som indtil videre ikke har givet hende viden. Men en dag håber hun, at registret vil forsyne hende med et navn på et biologisk familiemedlem, så hun kan få mere viden om, hvem hun er.

Fremtiden for adoption og foreningen

Anden del af Adoption & Samfunds landsmøde handlede om fremtiden. Diskussionerne foregik i tre grupper med fokus på aktiviteter, bestyrelsens fremtid og adoption i fremtiden.

Der blev foreslået, at der skal arbejdes for et større driftstilskud til DIA, så det ikke bliver så dyrt for de enkelte familier at adoptere transnationalt. Desuden skal der fokus på de gode historier om adoption som familieform. Det blev også foreslået, at Adoption & Samfund tager en diskussion med DIA om, hvordan fremtidens bæredygtige adoptioner kunne se ud – bæredygtige mht. økonomi, etik og ideologi.

Det faldende antal ansøgere om transnational adoption blev drøftet. Der er gisninger om, at de høje krav, omkostningerne og dårlig medieomtale får familier til at fravælge adoption. Men ingen ved med sikkerhed, hvorfor færre og færre vælger at adoptere.

Den gruppe, der diskuterede fremtiden for Hovedbestyrelsen i Adoption & Samfund, definerede følgende behov:

- Større synlighed.
- Fejre succeserne.
- Holde adoptionsdialogens dag i både Øst- og Vestdanmark.
- Blande sig mere i debatterne og blive meningsdannere på området.

En tredje gruppe diskuterede fremtidens aktiviteter i foreningen. Også her var der enighed om, at der er behov for

at holde adoptionsdialogens dag i både Øst- og Vestdanmark. Man talte også om, at det er vigtigt, at foreningen ikke skaber et »os« og »dem«, hvor der er forskel på bestyrelsesmedlemmer og menige medlemmer af foreningen. Alle er ligeværdige medlemmer af foreningen.

Forandringer i foreningen

På den efterfølgende generalforsamling besluttede man flere strukturændringer, blandt andet at nedlægge lokalforeningerne. De bliver i fremtiden til lokalfora. Hovedbestyrelsen bliver nu til Bestyrelsen, og der blev nedsat et aktivitetsudvalg. Endelig vedtog man flere småændringer i vedtægterne. Blandt andet blev definitionen af, hvad en medlemsfamilie er, ændret, og en paragraf om at bruge hjemmesiden i stedet for brev og e-mail til informationer blev tilføjet. ■

Ingen vilje til at sikre børns rettigheder

Der var ingen opbakning i Folketinget til et forslag om, at FN's børnekonvention skal gøres til en del af dansk lovgivning. Det var SF's Trine Torp, som i januar fremsatte et lovforslag om, at Danmark skal integrere FN's børnekonvention i dansk lov.

Det er 30 år siden, Børnekonventionen blev nedfældet, og Danmark ratificerede konventionen i 1991, hvilket betyder, at Danmark forpligter sig til at overholde konventionen, men uden at gøre det til et lovkrav.

I Finland inkorporerede man konventionen i loven i 1991, i Norge skete det i 2003, og i Sverige er man for øjeblikket i gang med forarbejdet og regner med, at konventionen er inkorporeret i svensk lov i 2020.

En direkte inkorporering af konventionen vil være med til at styrke børns rettigheder. Børns fundamentelle rettigheder vil blive mere synlige i myndighedernes, domstolenes, lov-

givernes og sagsbehandlernes øjne. Også børnene og deres forældre vil få tydeliggjort, hvilke rettigheder, børn har. For eksempel ville børns ret til medbestemmelse om eget liv blive nedfældet i loven, så der ville være lovkrav om, at børn skal høres i eksempelvis skilsmisssager.

I forhold til transnationalt adopterede børn handler konventionens relevante artikler om, at landene forpligter sig til at beskytte børn mod alle former for diskrimination, at barnet har ret til at bo sammen med sine forældre, hvis det er foreneligt med barnets tarv, og at myndighederne har pligt til at genskabe kontakt til forældrene. Børn har ret til uddannelse og til at blive hørt i sager, der vedrører dem, og staten er forpligtet til at sikre, at adoption kun tillades, når det er til barnets bedste.

Hvis konventionen blev integreret i dansk lov, ville man samtidig skulle gennemgå dansk lov for at undersøge, om Danmark lever op til konventionens principper, som man har forpligtet sig til.

Der var ikke et flertal i Folketinget, som støttede forslaget om at inkorporere børnekonventionen i dansk lov. Alle partier har gode intentioner om børns rettigheder og barnets tarv, men ønsker ikke, at intentionerne skal blive til lovkrav.

KILDER: TRINE TORP OG BØRNERÅDET
AB

Adoptionsskandale i Belgien

Familier i Den Demokratiske Republik Congo er blevet franarret deres børn med løftet om, at børnene skulle på sommerlejr. I virkeligheden blev børnene bortadopteret til Belgien. Belgien har tidligere haft kolonier i Afrika i et område, hvor blandt andet DR Congo ligger i dag. Som kolonialister var belgierne berygtede for deres grusomhed.

Nu har den belgiske anklagemyndighed bedt omkring 15 adoptivfamilier om DNA-prøver fra deres adopterede børn. Prøverne skal bruges til at spore børnenes biologiske forældre. Adoptivforældrene har fået oplyst, at de biologiske forældre var døde.

Kravet om DNA-prøver gælder alle børn adopteret fra Congo til Belgien efter november 2013. Anklagemyndighederne ønsker at kortlægge omfanget af menneskehandel med børn fra Congo til Belgien. Indtil videre har man konkrete beviser på, at fire børn er blevet franarret deres forældre og bortadopteret til Belgien.

En hovedmistænkt i sagen, Julianne Mpemba, bor i den fransktalende del af Belgien og siger selv, at hun har givet omkring 50 børn nye tilværelser i Belgien, som hun selv formulerer det. Hun nægter at have fået penge for sin medvirken.

I skrivende stund er alle de involverede børn i Belgien hos deres adoptivfamilier. Adoptionerne kan muligvis blive annull-

leret, men en dommer kan alligevel afgøre, at børnene skal blive hos deres adoptivfamilier. Alle de congolesiske familier ønsker at blive genforenet med deres børn.

KILDE: THE TELEGRAPH
AB

Børn i Den Demokratiske Republik Congo.

FOTO: VISUAL HUNT

FBI får adgang til DNA-tests

Hjemme-DNA-tests har gjort det muligt at søge efter slægtninge. I dag kan adopterede bruge DNA-tests til at søge efter familiemedlemmer, når de officielle papirer er mangelfulde eller fejlbehæftede.

Men et af verdens største firmaer, der tilbyder privatpersoner at finde deres oprindelse gennem DNA-tests, er begyndt at samarbejde med FBI, det føderale politi i USA.

Det er det amerikanske firma Family Tree DNA, der er begyndt at dele oplysninger med FBI, når de efterforsker alvorlige forbrydelser.

I USA har både statslige og lokale efterforskningsenheder tidligere brugt offentlige genetiske databaser for at opklare sager, hvor opklaringen ellers var gået i stå. Det er på denne måde, man blandt andre har pågrebet den berygtede seriemorder »The Golden State Killer«. Men samarbejdet mellem Family Tree DNA og FBI er første gang, at et privat firma frivilligt er gået med til at dele dets database med efterforskere. Firmaets motivation er, at man ønsker at hjælpe med at opklare forbrydelser.

FBI har ikke fået lov til at foretage uspecifikke og ubegrænsede søgninger i Family Tree DNA's database, men beslutningen rejser spørgsmål om, hvem der skal have adgang til private oplysninger om DNA og slægtskaber. Samarbejdet med FBI går ud på, at Family Tree DNA tester DNA-prøver for FBI og lægger prøverne ind i databasen.

Family Tree DNA var det første firma, der solgte DNA-tests direkte til forbrugerne og gjorde dermed DNA-tests tilgængelige for privatpersoner. Firmaets database er gratis at bruge og kan bruges af alle, der har en DNA-prøve, de gerne vil lægge ind. Det vil sige, at man har adgang

til databasen, hvis man har fået lavet en DNA-test hos et andet firma og lægger resultatet ind i databasen. Når en bruger eller en efterforsker lægger oplysningerne ind i databasen, får de oplysninger om slægtninge til den person, som DNA-prøven tilhører. Det kan i teorien betyde, at en adopteret person i Vojens kan identificeres som en slægtning til en efterlyst person i Vermont, USA. Spørgsmålet er så, hvad en amerikansk efterforsker ville gøre i den situation.

Indtil nu har efterforskere kun haft adgang til offentlige og gratis databaser, hvor slægtsforskere frivilligt har lagt data ind og har været bevidst om, at deres data var tilgængelige for alle.

Nu har FBI gennem Family Tree DNA fået adgang til mere end en million DNA-profiler, hvoraf de fleste er lagt ind i databasen, inden kunderne vidste, at samarbejdet med FBI var en mulighed.

Firmaets kunder kan fravælge muligheden for at blive matchet med slægtninge for at forhindre FBI i at finde deres profiler. Men hvis de gør det, vil de heller ikke selv kunne finde slægtninge i databasen.

Hvis man ønsker at forsøge at finde slægtninge via DNA-tests, men gerne vil undgå at dele sine oplysninger med FBI, kan man bruge tests fra nogle af de andre firmaer og lade være med at lægge sine data ind i Family Tree DNA's database. Indtil videre har ingen andre firmaer (så vidt vides) delt oplysninger med andre organisationer.

KILDE: BUZZFEED
AB

K står for skønhed

I Esbjerg sidder en kvinde, der er født i Sydkorea, og som lever af at være i kontakt med sit fødeland.

»Jeg føler helt sikkert, at jeg er kommet tættere på mit fødeland gennem min forretning. Fordi jeg har været i landet på forretningsrejse og sidder dagligt og skriver sammen med sydkoreanske kontakter.«

Maja Kim er i dag 36 år og har to små børn. Hun har fundet sin egen måde at integrere sin oprindelse i sit liv, samtidig med at hun har et arbejde, der passer godt til at være småbørnsmor: Hun forhandler skønheds-

»Sheet masks« er et af de mest kendte skønhedsprodukter fra de sydkoreanske kvinders hylde. Maja Kims webshop med sydkoreanske produkter hedder surisuri.dk.

produkter fra Sydkorea i sin webshop surisuri.dk.

»Fordi jeg er adopteret fra Sydkorea, har jeg altid skelet lidt til landet. Jeg var 22, da jeg tog dertil med min søster og adoptivfar. Så begyndte jeg at interessere mig for landet, og senere begyndte jeg at følge YouTube og bloggere derfra. Jeg kunne se, at der var et ekstremt boom i sydkoreansk hudpleje. Jeg har selv haft problemhud og har brugt en formue på hudpleje, og jeg tænkte, jeg måtte prøve nogle af de koreanske produkter. De hjalp.«

»Først udbredte jeg min erfaring til venner og familie. Men jeg havde en drøm om at være selvstændig uden at vide, hvad jeg skulle arbejde med. Hvorfor så ikke starte en webshop med sydkoreansk hudpleje? Drivkraften var en blanding af en passion og en drøm om at blive selvstændig.«

Det er gået godt med Majas webshop, og hun har lært meget undervejs. »Jeg er stødt på mange barrierer, blandt andet fordi jeg importerer fra et land uden for EU. Alle anbefalede mig at opgive. Men jeg kunne se, hvor stort K-beauty var i for eksempel USA og Rusland.«

Det er halvandet år siden, Maja lancerede sin webshop. »Det er kun gået én vej – fremad. K-beauty er kommet for at blive. Jeg har næsten kunnet leve af det fra dag et,« siger hun.

En forklaring på produkternes popularitet kan være, at klimaet i Danmark minder meget om klimaet i Sydkorea. »Det spiller ind i forhold til valg af hudplejeprodukter,« siger Maja Kim. Til gengæld er der forskel på danske og sydkoreanske kvinders vaner. »I Sydkorea vil man gerne være kridhvid i huden, og det vil vi ikke her. Derfor havde jeg i starten ikke de produkter, der gør huden mere ensartet. Men mange døjer med ar eller pigmentering, og det kan de sydkoreanske skønhedsprodukter hjælpe med.«

Danske kvinder bruger nok heller ikke så meget tid på hudpleje som sydkoreanske, erkender Maja Kim.

»De sydkoreanske kvinder bruger 10-12 forskellige trin i deres hudpleje og stiller mod at få porcelæns hud. De ser det som et ritual, hvor de gør noget godt for sig selv. Der skal noget overtalelse til at få danske kvinder til at gøre det samme. Jeg siger til folk, at de ikke skal starte ud med så mange trin. Hvis man ikke er vant til at bruge meget, så står man af.«

Lige nu er der gang i butikken, og Maja Kim udvider og bevarer kontakten til fødelandet. »Sidste år var min søster og jeg på en stor skønhedsmesse i Sydkorea og regner med at tage af sted igen i år. Det giver virkelig meget at være på de messer og møde forhandlerne.«

AB

Cpr-numre siger intet om fødeland

I magasinet Adoption & Samfund nummer 2-2018 bragte vi en artikel om, at cpr-nummeret tidligere kunne fortælle, om en borger var født i Danmark eller først havde fået et cpr-nummer nogle måneder eller år efter fødslen, for eksempel ved adoption. Det forholdt sig sådan, fordi kommunerne tidligere havde brug for »strakstildelinger« af cpr-numre, og derfor havde man reserveret nogle særlige numre. Det fik nogle læsere til

at spørge, hvordan cpr-numre tildeles i dag.

Siden 1984 har man tildelt cpr-numre ud fra det princip, at man på borgerservice eller i kommunen tildeler en nytilkommet person det næste ledige nummer i rækken. Alle kommuner arbejder i det samme system, cpr-systemet, som er den centrale database over den danske befolkning. Det oplyser kontorchef Carsten Grage fra Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Man kan ikke længere se på et cpr-nummer, om en borger er født i Danmark eller er kommet hertil som adopteret, flygtning eller familiesammenført. »Det har på intet tidspunkt været muligt systematisk at udsøge eller udpege adopterede børn eller andre på grundlag af visse cifre i personnummeret,« fastslår Carsten Grage.

AB

Flere babyluger på verdensplan

Lugen ligner en slags brevsprække. Når man hiver i håndtaget, åbner man for et rum med plads til en mellemstor pakke. Rummet er bare ikke beregnet til post, men til babyer.

I dag er der et stigende antal babyluger i USA. Tanken er, at de skal bruges af udsatte mødre, som har forsøgt at skjule en graviditet. Lugerne er indrettet med klimaanlæg og sensorer, og når et barn lægges i rummet, sætter det en lydløs alarm i gang. Derefter tager det ambulancefolk omkring fem minutter at nå frem til babyen og få den ud af lugen.

Lugerne skal forhindre mødre i at efterlade deres børn på offentlige steder udendørs, hvor de måske dør. Hittebørn er et problem i USA, hvor mange unge mødre ikke har ressourcerne til at tage sig af et spædbarn. Tilhængere af babyluger siger, at lugerne skal forhindre drab på børn i et land med voksende fattigdom og vanskelig adgang til abort og prævention.

Den nuværende stigning i antallet af babyluger har været i gang i USA siden 2016, men det er ikke noget nyt koncept. De fandtes også i middelalderen, som regel ved hospitaler, kirker eller børnehjem. I løbet af de sidste 20 år har man set en opblomstring i antallet, og babyluger findes i dag i flere lande, bl.a. Pakistan, Malaysia, Tyskland og Schweiz.

Men der findes modstandere. Mandegrupper siger, at babylugerne krænker faderens rettigheder, da en mor kan lægge et barn i babylugen, uden at faderen giver tilsagn. Andre mener, at babylugerne kan virke som en opfordring til, at mødre skal give deres spædbørn fra sig. FN ser babylugerne som en lap-løsning og opfordrer til, at myndighederne i de lande, der bruger babyluger, i stedet adresserer de bagvedliggende årsager til, at forældre giver børn fra sig. Andre siger, at det er bedre, hvis mødre, der vælger at give deres børn fra sig, bortadopterer dem i samarbejde med hospital eller socialvæsen, så myndighederne kan få så mange oplysninger om barnets baggrund som muligt.

I Danmark findes der i snit et hittebarn om året. Tre fjerdedele af de børn,

der findes, er i live. Forskere fra VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, har undersøgt, hvor effektive babyluger er. Det skete, da danske politikere i 2017 havde udtryk interesse i at tage lugerne i brug. Forslaget blev droppet, da Dansk Folkeparti trak sig, men de nåede at bestille en rapport hos VIVE. Chefanalytiker Marie Jakobsen udtalte til DR:

»I Tyskland har man eksempelvis ikke oplevet et fald i antallet af spædbørn, der findes døde i det offentlige rum siden år 2000, hvor man startede med at indføre babyluger.«

Der er omkring 100 babyluger i Tyskland, hvor cirka 500 børn er blevet afleveret i lugerne på ti år. Tilhængere af luger siger, at det, at lugerne overhovedet bruges, er bevis på, at der er et behov. Men det afvises af modstandere, som tvivler på, at de kvinder, der eventuelt kunne bruge en babyluge, ville tage en bus eller taxa hen til en babyluge, når de lige har født – hvis de overhovedet ved, at lugerne eksisterer.

KILDE: BBC OG DR
AB

FOTO: VISUAL HUNT

Nyt fra DIA

Der kan være en ny adoptionsstruktur på vej. DIA – Danish International Adoption – har kigget på udviklingen på adoptionsområdet og har lavet en analyse.

»I de seneste år har vi manglet familier, der vil adoptere. Det udfordrer den nuværende økonomiske struktur, hvor DIA finansieres ved, at familierne selv betaler. Hos DIA har vi fremskrevet udviklingen, og hvis den fortsætter, vil vi ikke fortsat kunne stå for formidlingen. Vi har allerede foretaget kraftige reduktioner hos DIA, men det kan vi ikke blive ved med, hvis vi skal leve op til de mange krav, og hvis vi skal bevare de nødvendige kompetencer. Den prognose har vi fremlagt for myndighederne,« siger direktør for DIA, Jeanette Larsen. Hun mener, at det er vigtigt, at der stilles store krav til adoption, men hun forudsiger, at formidlingen kan blive vanskeligere i fremtiden, hvis den primært skal være gebyrfinansieret. »Mange familier oplever, at det er dyrt at adoptere, og for nogle er det en barriere for at adoptere.«

»Lige nu er vores ressourcer i DIA afhængige af forhold, vi ikke har indflydelse på, som antallet af nye familier og antallet af adoptioner, og vi har derfor en sårbar model. Sagt med andre ord: Når der er færre familier, der ønsker at adoptere, og det også er sværere at blive godkendt af myndighederne i Danmark, har vi en sårbar model,« forklarer Jeanette Larsen. På den baggrund har politikerne sat en undersøgelse af transnational adoption i gang. Ankestyrelsen står for undersøgelsen og er i gang med at formulere et kommissorium.

»Man vil undersøge, hvordan man kan skabe en anden og mere bæredygtig struktur for transnational adoption. Økonomi skal helst ikke blive en barriere for, om man har mulighed for at give et barn en familie. Det der er vigtigt for DIA er, at det er de mennesker, der har de menneskelige egenskaber, der bliver godkendt. Det er positivt, at man nu kigger på området, og at der er politisk vilje til at arbejde for at sikre en bæredygtig struktur for transnational adoption,« siger Jeanette Larsen.

Foreløbig får adoptionsområdet 3,1 mio. kroner over to år fra satspuljemidlerne. Den ene million går til Ankestyrelsens undersøgelse, mens resten går til DIA.

PAS kræver ressourcer

DIA håber også, at man i den kommende undersøgelse også kigger på muligheden for at støtte den praktiske PAS-rådgivning, der handler om kontakt til biologisk slægt, tilbagerejser, søgning efter yderligere oplysninger og så videre. »Som man kan også læse i pressen, er der flere og flere adopterede og adoptivfamilier, der ønsker oplysninger, men desværre har DIA ikke tilstrækkelige ressourcer til at udføre opgaven, som vi gerne vil,« siger Jeanette Larsen. Alene fra januar til august 2018 fik DIA 280 henvendelser fra adopterede, og de henvendelser dækker over 350 anmodninger. For eksempel kan der være et ønske om kopi af en sag og hjælp til kontakt til biofamilie i samme henvendelse.

»DIA får i dag ikke midler til at udføre PAS-opgaver, så de tages fra den almindelige drift, og det giver et stort pres på organisationen. Det er DIA's opfattelse, at alle har ret til hjælp til at få de oplysninger og den bistand, og at den ikke bør være afhæng af betaling,« fastslår Jeanette Larsen.

Formidling

Statistisk har antallet af ansøgere om transnational adoption stabiliseret sig med 48 nye ansøgere i 2017 og 2018. Til gengæld var der et fald i antallet af børn, der blev formidlet. I 2018 formidlede DIA 64 børn, hvor tallet i 2017 var 79.

»Der har været nogle udfordringer, som for eksempel i Indien, hvor man besluttede, at alle familier skulle aflevere psykolograpporter, og så skulle alle sager godkendes forfra. Alt gik i stå,« forklarer Jeanette Larsen.

Der er også sket et fald i antallet af lande, som DIA formidler børn fra. »Vi har væsentligt færre samarbejdspartnere end tidligere, og når der er så få familier, er det begrænset, hvor mange partnere vi kan bevare,« siger Jeanette Larsen.

»Vi skal have et vist antal familier for kunne fortsætte formidlingen. Der er lande, hvor vi har stoppet samarbejdet, fordi vi ikke har familier på venteliste. I Thailand er vi ved at udfase samarbejdet med Pattaya, og vi har stoppet samarbejdet med Peru. Derudover er der lukket for nye ansøgere til Kina, hvor man i mange år udelukkende har formidlet børn med »special needs«,« siger Jeanette Larsen.

Alt i alt ser Jeanette Larsen dog positivt på fremtiden: »Vi har nogle gode og rummelige familier på venteliste. Tidligere havde vi mange familier, der ønskede sig små børn uden helbredsmaessige udfordringer, men i dag har også vi familier til lidt ældre børn og børn med særlige behov. Det er positivt, at man kan hjælpe de børn, der virkelig ikke har andre muligheder.«

AB

FOTO: DIA

Jeanette Larsen, direktør for DIA.

Kommentar fra bestyrelsen i Adoption & Samfund

Adoption & Samfund har fra DIA modtaget kopi af et brev, som DIA netop har sendt til deres ansøgere. Det fremgår af brevet, at den økonomiske situation for DIA kan udvikle sig alvorligt, da der alene er givet en underskudsgaranti for 2019 og 2020. Samtidig oplyser DIA, at der p.t. foregår en undersøgelse

af adoptionsområdet med henblik på at finde en bæredygtig løsning, således som det også fremgår af satspuljeaftaleteksten. A&S er selvfølgelig også bekymrede for udviklingen og arbejder hårdt på, at der bliver skabt klarhed på adoptionsområdet nu, men også i årene, der kommer.

Den adopterede datter fra Nigeria

Tidligere rektor på IT-universitetet Mads Tofte fortalte i kronikken i Politiken den 26. januar 2019, at han forlader sit job og sit fødeland, fordi han og hans kone ikke kan få lov til at bringe deres adopterede datter fra Nigeria til Danmark.

Kernen i historien er, at Mads Tofte og hans kone Joan adopterede den nigerianske pige Favour i Nigeria. Baggrunden var, at Joan er statsborger i både Danmark og Nigeria, og Joans mor tog sig af Favour, da pigens egne forældre ikke kunne. Da Joans mor døde, var det naturligt for hende og Mads Tofte at blive Favours familie. Alle parter var med på idéen, og Mads Tofte og Joan adopterede Favour i Nigeria. Den adoption er bare ikke godkendt af de danske myndigheder, og derfor må Favour ikke rejse til Danmark for at bo hos Mads og Joan. Hun må heller ikke komme på besøg i Danmark, da myndighederne vurderer, at der er for stor risiko for, at hun ikke forlader landet igen.

I et adoptionsperspektiv er historien opsigtsvækkende på grund af den fejlagtige rådgivning, parret har fået af de danske myndigheder. Statsforvaltningen meddelte først, at det var

rigtigt at søge om at adoptere Favour i Nigeria, før der blev søgt om adoption i Danmark. Parret satte adoptionsprocessen i gang i Nigeria.

Inden adoptionen gik igennem, ville Mads og Joan gerne have Favour på besøg, men da hun søgte om visum, oplyste Favour selv, at hun gerne ville bo i Danmark. Det gjorde hun i forventning om, at hun skulle adopteres til Danmark. Men derfor blev det anset for en risiko, at hun ikke ville forlade Danmark, og derfor fik hun ikke et visum.

Adoptionen blev bevilget i Nigeria. Favour var Joans datter, og Joan havde forsørgerpligten. Men Ankestyrelsen ville ikke anerkende den nigerianske adoption, da adoptioner foretaget i udlandet af personer, der bor i Danmark, ikke anerkendes i Danmark.

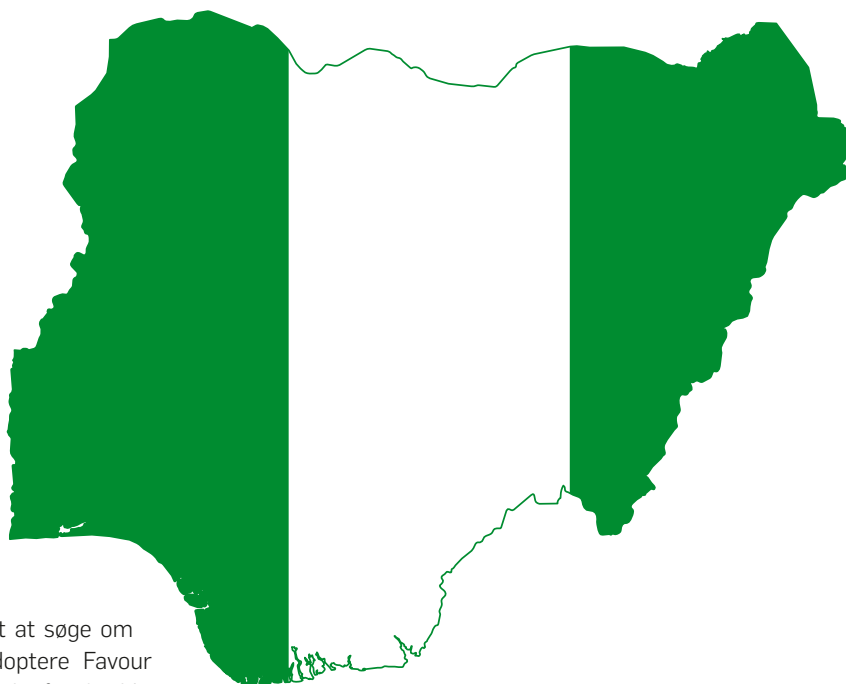
Parret søgte endnu engang om besøgsvisum til Favour, men fik igen afslag, da det blev vurderet, at hun ikke vil rejse

tilbage til Nigeria. Denne gang var det Favours nationalitet, der var problemet. Myndighederne vurderer, at mennesker fra Nigeria ikke har til hensigt at rejse rettidigt tilbage, når deres visum udløber.

Konsekvensen er, at Mads Tofte nu har opgivet sit job og vil opholde sig i et land, hvor han, Joan og Favour er velkomne.

Mads Toftes ærinde med at skrive kronikken var ikke at foreslå, at det skal være muligt for danskere at adoptere i andre lande og tage børn med hjem uden om de danske myndigheder. Men han gør opmærksom på, at adoptionsloven ikke tager højde for, at Danmark tillader dobbelt statsborgerskab.

KILDE: POLITIKEN
AB

Fantastisk fortælleevne i Snitten og Kis

ANMELDT AF METTE BORG BORUP, JULIE, 8 ÅR, OG TOBIAS, 10 ÅR

Snitten er adopteret og bor sammen med sin mor, Kis. Historiernes omdrejningspunkt er de store følelser, der er på spil hos både børn og forældre, som i dette citat fra bogen:

Selvom man elsker nogen, så må de selvfølgelig gerne tale i telefon. Men du skal prøve at forstå, at Snitten bliver usikker, når Kis taler med andre end ham. Det gør hun heller ikke så tit, men når det sker, så får Snitten en bestemt følelse i kroppen, som er det værste, han ved, bortset fra tre andre følelser, der er mindst lige så slemme. Nemlig en følelse af, at Kis ikke længere ser ham, og en anden følelse af, at han ikke er det vigtigste i Kis' liv, og den sidste og aller-værste følelse: at Kis ikke elsker Snitten.

Her er endnu et eksempel på den fantastiske fortælleevne, Hella Joof besidder:

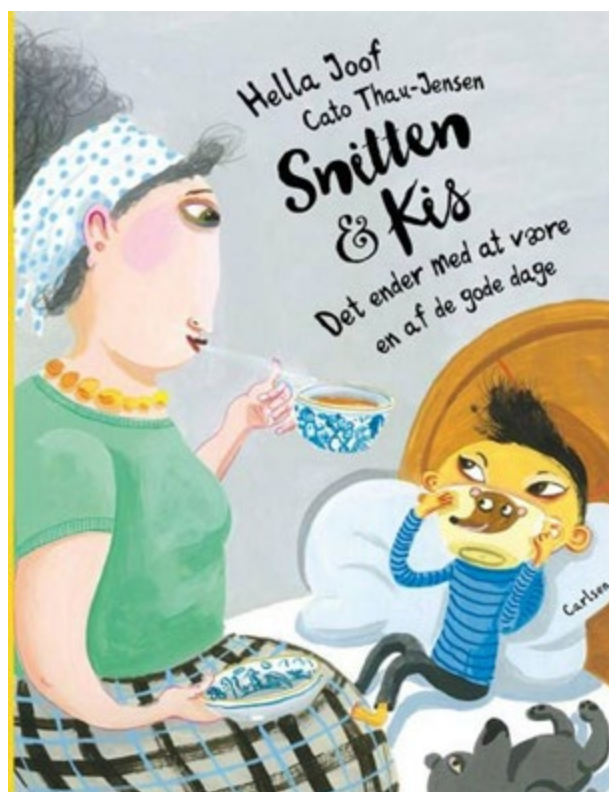
Måske er han gået på landevejen og blevet landstryger, som det hed i gamle dage om de mennesker, der hellere ville leve det frie liv end at slide og slæbe for andre og stikke op for bollemælk. Og Kis ser ham ikke igen før om mange år, når han kommer hjem med fuldskæg og masser af »tattooeringer«, som Snitten kalder det, og Kis kan ikke nænne at rette ham, fordi hun synes, det lyder så sødt. (...) »Snitten, vil du ikke nok gi' en lille lyd, så jeg ved, du ikke er gået hjemmefra?« råber Kis med bævende stemme. Nej, stop en halv, tænker du nok, en ting ad gangen. Hvorfor skulle han være gået hjemmefra? Og hvad er bollemælk i øvrigt?

Lad os tage det nemmeste først.

Bollemælk er en slags mælkesuppe med hvide kartoffelmelsboller og kanel, som man spiste i gamle dage. Men hvis man skulle arbejde i marken, så kunne man ikke nøjes med bollemælk, så var man nødt til at få kød og sild og rugbrød med masser af smør på, ellers havde man ikke kræfter til at høste med en le og stikke neg op. Så derfor råbte folkene i marken: »Vi stikker ikke op for bollemælk!« Og så var bondemanden nødt til at servere noget ordentligt mad. Eller nok rettere hans kone, for dengang var det damerne, der stod for madlavningen.

Bogen er rigt illustreret og indbyder til dialog om billederne i tillæg til den skrevne historie. Man bør tage sig tid til at tale om illustrationerne frem for at irriteres over, at de mange illustrationer afbryder læseoplevelsen.

Snitten og Kis er for den voksne et dejligt gensyn med Hella Joofs fantastiske univers, hendes mange indskudte sætninger, hendes nysgerrighed og undren og hendes evne til at sætte sig i børnehøjde.

For mig som mor til både et adopteret og et ikke-adopteret barn har det været tankevækkende og interessant at erfare, at de følelser, der beskrives i bogen, kan genkendes af vores adopterede datter, men ikke af vores søn. Min oplevelse er derfor, at bogen rammer spot-on på nogle af de svære følelser, som adopterede børn bokser med i en hverdag, som udefra set ser ganske normal ud.

Mine børn vil give bogen 5 ud af 10 stjerner. De synes, bogen er god, men de vurderer, at den er bedre egnet til yngre børn. Min egen vurdering er, at selve historien er relevant for en bred aldersgruppe af adopterede børn, mens de mange illustrationer måske signalerer, at den primært er rettet mod børnehavealderen og de tidligste indskolingsklasser.

Bogen indeholder to historier, »Frygt og bæven og en mand på strømpesokker« og »Den hellige vorte og en elendig kop te«. De to historier har tidligere været udgivet som to selvstændige billedbøger.

Snitten og Kis – det ender med at være en af de gode dage, af Hella Joof, illustrationer af Cato Thau-Jensen, Forlaget Carlsen 2018, 112 sider, ca. 150 kr.

Ønskebarn – en »Barnets bog« til det adopterede barn

ANMELDT AF NINA GATH

Ønskebarn udkom første gang i 2007, men har i nogle år været udsolgt fra forlaget og er nu genudgivet med støtte fra Adoption & Samfund.

Ønskebarn er en »Barnets bog« for adopterede. Mange adoptanter har sikkert en Barnets bog, som vores forældre har lavet til os. Sådant en bog har typisk plads til oplysninger om det nyfødte barn, billede af den nybagte mor og far med det spæde barn og så videre. Når det handler om adoption, rejser de fleste forældre ud og henter barnet i dets fødeland, og det sker som oftest flere måneder eller år efter, at barnet er blevet født. Ønskebarn er en Barnets bog, der tager udgangspunkt i denne helt særlige måde at blive familie på.

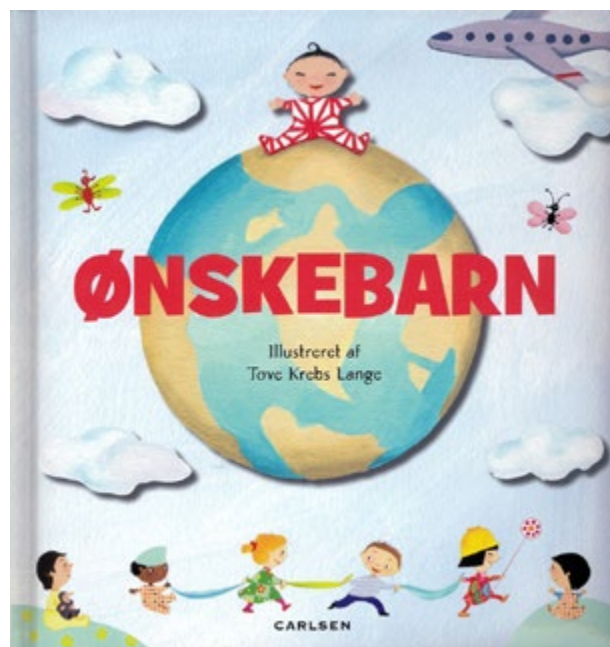
På bogens allerførste opslag er der plads til et billede af barnet under overskriften »Her er mine forældres allerførste billede af mig«. Og dermed er tonen slået an – det er ikke barnets fødsel, der indledes med, men derimod det tidspunkt, hvor barnet så at sige fødes ind i sin nye familie, når adoptivforældrene får det første billede af barnet.

Bogen kommer omkring de fleste af de temaer, som er relevante for adoptivfamilien. Der er afsnit med fokus på, hvad der skete den dag, adoptivforældrene fik besked om barnet, hvor barnet boede før adoptionen (børnehjem eller plejefamilie), og hvordan der ser ud i barnets fødeland. Der er afsnit om det første møde med barnet, den første tid sammen med barnet og modtagelsen i Danmark, og herefter er der god plads til beskrivelser af barnets reaktioner i den første tid, begyndelsen på institutionsliv og en række emner, som er af mere generel karakter, og som typisk også findes i en almindelig Barnets bog, såsom barnets første ord, tænder, vaner mv.

Bogen er illustreret med nogle virkelig dejlige tegninger af Tove Krebs Lange og har desuden plads til, at man selv kan sætte fotografier og barnets tegninger ind.

Det gode ved bogen er, at den er relevant for de fleste adoptivfamilier – uanset om barnet har været spædt eller større ved adoptionen. Bogen tager dog udgangspunkt i transnational adoption og vil derfor ikke være helt så relevant for adoptivforældre til danske børn, da selve rejsen efter barnet og opholdet i fødelandet fylder en del i bogen.

Som nævnt, udkom bogen for første gang for over 10 år siden. Der er sket meget i adoptionsdebatten i den periode, og der er i dag en anden bevidsthed blandt adoptanter om betydningen af anerkendelsen af barnets biologiske familie for udviklingen af barnets identitet. Set i det lys, så mangler bogen klart et afsnit, hvor man kan ned-

fælde den viden, man eventuelt måtte have om barnets biologiske forældre og baggrunden for adoptionen. Derfor kan bogen ikke stå alene. Men hvis man kan se bort fra det, så er det en rigtig fin bog, som det er hyggeligt at udfylde og dermed fastholde minderne om de første år som ny familie.

Ønskebarn af Kim Fupz Aakeson, Matthew Reinhart og Teddy Kristiansen, Forlaget Carlsen, 42 sider, illustrationer af Tove Krebs Lange.

Bestil bogen

Adoption & Samfund har fået genoptrykt et parti. Bestil den ved at sende din bestilling med det ønskede antal eksemplarer til foreningen@adoption.dk med oplysning om navn, adresse og eventuelt medlemsnummer.

Bogen koster **150 kr.** for medlemmer af Adoption & Samfund og **200 kr.** for ikke-medlemmer. Forsendelse er gratis. Bogen afsendes, når beløbet er indgået på konto **7971-0001049522.**

Forskelle og ligheder hos de små – Nour og Noras første dag i børnehave

ANMELDT AF TANJA ESPERSEN OG AUGUST, 7 ÅR

August giver bogen to »thumbs up«. Det betyder, at den er god.

»Hvad er det gode ved den?« spørger jeg.

»At den handler om, at man godt kan lege sammen, selvom man er forskellige og har forskellig hudfarve.«

»Gør I ikke også detovre i skolen og SFO'en?« spørger jeg. »Altså, leger I sammen, selvom I har forskellig hudfarve?«

»Ikke alle,« svarer han.

»Nå,« siger jeg overrasket. »Hvem er det, der ikke gør det?«

»Jo, i Mis med de blå øjne (den gode gamle klassiske børnebog, som de arbejder med i dansk), der vil de andre

katte ikke lege med Mis, fordi han har blå øjne.«

»Aha,« siger jeg. »Og hvilken farve har de andre kattes øjne?«

»De er gule,« svarer han. Godt reflekteret af min kloge knægt.

Nour og Nora foregår i en ret fnugfri verden, hvor tolerance er i højsædet. Børnene er meget rummelige, og der er ingen, der driller eller for alvor er ubehagelige. Men som et oplæg til en snak om forskellighed kan den sagtens bruges som et redskab. Udgangspunktet behøver jo ikke altid være det problematiske eller konfliktfyldte.

Bagerst i bogen er der en række forslag til aktiviteter. Bogen vil egne sig

godt til temaarbejde om forskellighed og om, hvilke lande og baggrunde børnene i børnehaven kommer fra. Bogen kommer rundt om både hudfarve, mad, sprog og traditioner.

Nour og Noras første dag i børnehave af Camilla Kaj Paulsen, illustrationer af Leyla Bautista. 32 sider, selvudgivet 2018, 175 kr. Købes for eksempel via Saxo.

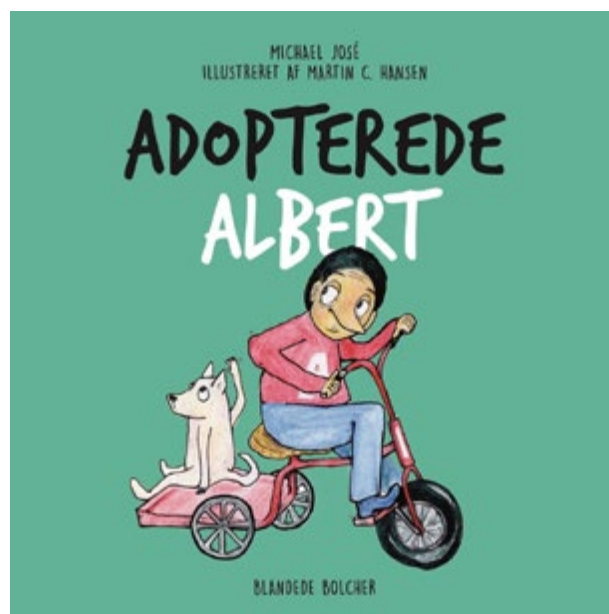
Adoptererede Albert

En adopteret dreng er hovedpersonen i en kommende bog, som er skrevet af en forfatter, der selv er adopteret fra Colombia. Bogen fortæller om Alberts første rejse, hvor han får en ny familie langt fra det sted, han blev født.

Forfatteren Michael José lægger ikke skjul på, at det er hans egen historie, der er brugt som inspiration. Motivationen er, at Michael José arbejder som pædagogmedhjælper og har opdaget, at der er mange børn, som ikke ved, hvad adoption er. Hans håb er, at bogen kan blive læst højt i institutioner og på børneværelser og på den måde være med til at oplyse om en anden måde at være familie.

Alberts historie er ledsaget af mange og farverige illustrationer, og historien er skrevet i korte rim, der gør bogen til en oplagt højt læsningsbog for børn i aldersgruppen fire til otte år.

Adoptererede Albert af Michael José, illustrationer af Martin C. Hansen, forlaget Blandede Bolcher. 40 sider, 150 kr. Bogen var ved redaktionen afslutning ikke udkommet. Den kan købes på www.adopteredealbert.dk.

AB

Børneroman om skolestart for alle

ANMELDT AF LENE PEDERSEN OG EMMA, 8 ÅR

Min datter Emma på otte år og jeg har læst bogen *Vi skal i skole* af Helena Bross. Det er en sød bog, der handler om at starte i skole: Om hvordan man møder op til noget helt ukendt og finder ud af, at det hele faktisk er sjovt og godt. Børnene i bogen kommer alle fra forskellige baggrunde og har forskellige hudfarver, og budskabet er, at det er ens for alle at starte i skole. Bogen

fortæller ikke specifikt om et adopteret barn, men om, at alle er forskellige, og det kan man som adopteret godt sætte sig ind i.

Emma siger: »Du må godt skrive, at det er en meget god bog om at starte i skole. Den fortæller også, at vi ikke alle er ens, men at det slet ikke gør noget, for vi har de samme tanker og er alle spændte på det med at starte i skole.«

Vi skal i skole af Helena Bross, 176 sider, forlaget Turbine 2018, 300 kr.

FOROMTALE

Bare kald mig Tofte

ANMELDT AF CHARLOTTE SINKBÆK SCHOW OG CODY EMIL SINKBÆK SCHOW, 8 ÅR

Sangeren Thomas Buttenschøn har skrevet bogen om isbjørnen Tofte, der bor i byens mindste iglo sammen med sin far. Tofte er den eneste brune bjørn i landsbyen. En rigtig hyggelig bog, der ikke har den store vilde handling, men som Cody alligevel synes var fantastisk. Det er sådan en bog, der er egnet til højt-læsning på en søndag, hvor der bare skal slappes af. Vi læste alle 126 sider i et stræk, for Cody bad om at få læst et kapitel til, hver gang vi havde afsluttet et.

Bogen er fin og overskuelig med masser af luft og fine, enkle illustrationer. Som forælder var min oplevelse, at Thomas Buttenschøn havde rigtig meget på hjerte. At skille sig udseendemæssigt ud fra mængden, racisme, slaveri, religion, alkoholisme, arbejdsløshed, skilsmisse, kulturforskelle, ulighed i samfundet med mere. Det betyder, at det er mange tunge emner, der kastes op i luften. Min oplevelse var, at min søn forståeligt nok kun fangede få af de temaer.

Desuden synes jeg, flere af disse emner slet ikke bliver en integreret del af bogens plot, og derfor er de ikke noget,

der har fyldt i min søns hoved efterfølgende. Vi er herhjemme vilde med de få, men meget tydelige budskaber i en bog som *Pelle Haleløs*. Vi er også vilde med *Strids Lille Frø*, hvor frøfamilien rejser verden rundt for at finde deres adopterede ballademager-lillebror. Her går budskabet lige ind hos alle børn. Men med *Bare kald mig Tofte* var min oplevelse, at det bliver lidt for meget konfetti af gode emner og budskaber. Cody viste ikke interesse for emnerne omkring at tilhøre en synlig minoritet. Han var mere interesseret i igloer og bedste venner.

Jeg vil anbefale, at man læser bogen et kapitel ad gangen og giver sig tid til at snakke om det, der interesserer barnet i hvert kapitel. Læser man hele bogen på en gang, får man ikke alt med. Det er en rigtig fin bog at tage udgangspunkt i, hvis man vil berøre emner som sociale forskelle, etnicitetsmæssige forskelle, skilsmisse med mere. Emnerne behandles ikke i dybden, og det giver mulighed for at tage en meget fri snak styret af barnets fantasi og opmærksomhed.

Cody var vild med den, men jeg kan se, han vælger at genlæse andre bøger på bogreolen. Jeg tror, han savnede lidt handling. Og selvom emnerne var tunge og for større børn, synes jeg, at selve historien henvender sig mere til lidt yngre børn.

Jeg vil anbefale bogen for de fem-årig, der er vilde med fine og enkle historier, og som kunne bruge et udgangspunkt til en snak om nogle af de emner, der berøres i bogen.

Bare kald mig Tofte af Thomas Buttenschøn, illustreret af Carl Quist-Møller, Forlaget Carlsen 2016, 126 sider, 200 kr.

KORTFILM

Hvordan ser følelsen af fremmedgørelse ud?

AF ANNA BRIDGWATER

STILLFRAFILMEN

Mette Hornbek har en fantasi om, at hun har en usynlig tvillingsøster et sted – den tvilling, der ville bekræfte Mette Hornbeks egen eksistens. Nu har hun lavet en kortfilm, *My Missing Twin*, på knap 13 minutter om at lede efter den ukendte tvilling. Filmens Mette Hornbek blev fundet i en grøft i Sydkorea som spæd, så hvem ved? Måske har hun virkelig en søster, hun aldrig har mødt?

Mette Hornbek kalder filmen en pseudodokumentar, og i filmen optræder hun både som sig selv og som sin fantasisøster i forskellige situationer: I en tv-efterlysning, hvor hun beder seerne henvende sig, hvis de ser en kvinde, der ligner hende, i et tv-talkshow, hvor hun spiller tvillinger, der møder hinanden for første gang, på en

Roman om retten til at være mor

Hvem har ret til et barn? Hvem bestemmer over et fosters eller en babys liv, og hvad er en mor? Det er de spørgsmål, der rejses i romanen *Små påsatte brænde* af kinesisk-amerikanske Celeste Ng.

En fattig indvandrerkvindes får en fødselsdepression og lægger sit barn uden for en brandstation. En rig, hvid familie vil gerne adoptere babyen. Men babyens kinesiske mor får det bedre og vil have sit barn tilbage.

En ung kvindelig kunstner lovede for mange år siden et barnløst par, at hun ville være surrogatmor og føde deres barn. Men hun fortrød og rejste væk med det barn, som nu er hendes teenagedatter.

Endelig bliver en teenagepige i et velhavende hjem gravid og skal vælge, om hun vil beholde barnet eller ej. Hendes familie har råd til at give barnet en tryk opvækst, men pigen havde planlagt at tage på college.

Små påsatte brænde handler altså om babyer og de moralske dilemmaer, der kan opstå, når en baby er en realitet, men moderskabet ikke er givet. I USA er spørgsmålet om abort eller ej nok et endnu større dilemma end i Danmark, og teenagepigens dilemma vil mange måske ikke blive helt så meget revet med af. I de to andre spørgsmål føler begge parter – hittebarnets biologiske mor og plejemoderen, og surrogatmoderen og det barnløse par – at de har ret til at beholde babyen.

Romanen foregår i en velhaverforstad i USA, og det er penge, der ridser de to sider i alle dilemmaerne op. For teenageren er det penge, der afgør, at hun overhovedet har et valg. I de to andre dilemmaer står fattige biologiske mødre over for velhavende par. Bogen rejser spørgsmålet: Hvilken opvækst vil bedst tilgodese barnets tarv? Opvæksten med penge, eller opvæksten hos den biologiske mor?

Og i alle tre situationer har penge stor indflydelse på parternes hold-

ninger: De mest velhavende parter føler, at de har ret til at vælge deres livsbane: På den måde er romanen en klar illustration af, hvad privilegier betyder.

Romanens forfatter løser ikke dilemmaerne for læseren, selvom man får en fornemmelse af, at hun latterliggør de velhavende forstadskvinder lidt. De har ofret deres individualitet og nysgerrighed til fordel for et behageligt middelklasseliv med alle de fordele, sådan et liv medfører. Omvendt længes kunstnerens datter efter den normalitet, forstadslivet tilbyder.

Bogens tema er relevant for enhver, der nogensinde har stillet sig selv spørgsmålet: Hvad er en mor? Heldigvis er den også velskrevet og medrivende, så læsningen føles som en fornøjelse, som samtidig giver stof til eftertanke.

Små påsatte brænde af Celeste Ng, forlaget Hr. Ferdinand 2018, 352 sider, ca. 250 kr.

AB

restaurant, hvor hun spørger den koreanske medarbejder, hvad det vil sige at være koreansk, uden for DR Byen, hvor hun har en lidt tåkrummende samtale med værten fra programmet *Sporløs*.

Indimellem taler en fortællerstemme om tvillingefænomenet. Og i andre klip ser man en person klædt ud som panda – Asiens mest eksotificerede og stereotypificerede symbol. Og det er netop, hvad Mette Hornbek skildrer: Følelsen af at være lige så iøjnefaldende anderledes som en panda på Strøget. Isolationen bliver mest tydelig, når pandaen forlader DR Byen og drager af sted med en rygsæk på ryggen, helt alene.

Selvom det er en panda, der optræder i den scene, så handler filmen om et menneske, der leder efter en forbindelse – genetisk eller følelsesmæssig, ægte eller tænkt – til andre.

Mette Hornbek er performance-kunstner, og filmen er ikke en lille letaf-læselig, sød fortælling. Den er kryptisk og fragmenteret, men også sjov. Helt klart værd at se for alle, der er interesseret i, hvordan det kan være at tilhøre en minoritet.

Filmen *My Missing Twin* kan ses på YouTube.

ANMELDELSE

Amys vilje

AF ANNA BRIDGWATER

Amy og store-søsteren Beti, som var i Danmark for at være med til filmpremieren.

I 2012 blev den adopterede pige Amy Rebecca Steen tvangsfjernet fra sin plejemor Hanne i Næstved. Ingen, der har set optagelserne af den ulykkelige Amy, hvis etiopiske navn er Tigist, vil nogensinde kunne glemme dem. Hun kæmper imod, mens hun bliver slæbt ud i en ventende bil, og flere politifolk ser på.

Hvad der derefter skete med Amy, har filminstruktøren Katrine Kjær lavet en dokumentarfilm om. Hun har fulgt Amys kamp for at få lov til at besøge sin biologiske familie i Etiopien, hun skildrer Amys bånd til plejemoderen og vennerne i Næstved, og hun viser Amys enorme glæde, da hun endelig bliver genforenet med sin familie i Etiopien.

Amy kommer nemlig tilbage til Etiopien, takket være aktivisten Arun Dohle og NGO'en ACT (Against Child Trafficking). I dag er Amy en ung voksen, splittet mellem to lande. Hun kan selv bestemme, hvor hun vil bo, men filmen skildrer nænsomt og præcist hendes splittelse. Hun er etiopiske Tigist og danske Amy på samme tid, og hun

bruger begge navne om sig selv. Filmen følger hende i både Danmark og Etiopien og viser, at hun har svært ved at falde til ro i nogen af de to lande.

Filmen er præget af stor åbenhed og formidler ingen illusioner om, at der findes lette løsninger på Amys ulykke. I en scene ser man Amy og hendes etiopiske morfar i en lang omfavelse, der viser, hvor stærkt båndet mellem dem er. På den anden side siger både morfaderen og Amys søster Beti, at Amy skal tage tilbage til Danmark, fordi de tror, at hun kan få et bedre liv uden for Etiopien. Beti ender selv som stuepige i Beirut, så det er måske sin egen skæbne, hun ikke ønsker for Amy.

Det er både en styrke og en svaghed, at filmen er en film, ikke et journalistisk program, der vil til bunds i systemets svigt af et sårbart menneske. Filmen fokuserer på Amy og hendes søgen efter et sted i verden, hvor hun føler sig hjemme, og den viser, hvor svært det er for en ung kvinde som hende at have rødder i to kulturer. Men som seer sid-

der man tilbage med en række spørgsmål: Plejemoderen Hanne optræder som en ressource i Amys liv i en årække for så at forsvinde ud af filmen. Kan Amy ikke stadig regne med Hanne, når hun skal have hjælp og støtte? Og hvad med Amys mor, Genet, i Etiopien? Gensynsglæden er stor, men Genet kommer til at fremstå som en diffus person – måske er hun syg, måske er hendes og Amys bånd mindre stærk end båndet til søsteren Beti?

Men når det er sagt, så er Amys vilje en både rystende og god film om bagsiden af transnational adoption og velfærdssamfundet Danmark, hvor kommunen bruger politiet til at tvangsfjerne en bundulykkelig 12-årig pige, hvis egen vilje først bliver hørt, når hun tager sin skæbne i egen hånd. ■

Anmeldelsen en skrevet på baggrund af biografversionen af filmen, som blev vist ved premieren i Grand den 22. januar 2019. En kortere version af filmen er tilgængelig på TV 2/Play.

Amy og hendes morfar i en lang omfavelse. Morfaderen bor sammen med andre familiedemedlemmer ude på landet langt fra en storby.

STILL FRA FILMEN: MARTIN MUNCH

Katrine Kjøer var helt uden for adoptionsverdenen, da hun tilfældigvis faldt over historierne om først den adopterede Masho og derefter Amy, hvis adoption endte med, at hun kom i pleje.

FOTO: KASPER LØFTGAARD

INTERVIEW

»Jeg er optaget af de nære relationer«

AF ANNA BRIDGWATER

Først var der filmen *Adoptionens pris* (2012) om den adopterede pige Masho, som trivedes så dårligt hos sin adoptivfamilie, at hun endte med at bo på døgninstitution. Nu har Katrine Kjøer med Amys vilje lavet sin anden film om adopterede fra Etiopien. Men instruktøren forsikrer, at hun ikke er ude på at fremhæve Etiopien som et særligt korrupt land – hvis historien havde ført hende til Colombia, ville hun have lavet en film om adoption fra Colombia.

»Det er et tilfælde. Jeg havde ingen forudsætninger, da jeg gik i gang. Helt naivt havde jeg i starten tænkt, at adoption var en god ting. Adoptionens pris kom i stand ved, at jeg ledte efter adoptivforældre til en anden produktion

om at blive mor for første gang. Henriette (Mashos adoptivmor, red.) ringede til mig, og hun fortalte, at de børn, hun skulle adoptere, stadig boede hos deres mor. Det tænkte jeg meget på, måske fordi min egen mor var ved at dø, og jeg tænkte meget på det med at skulle dø og tage afsked med sit barn. Da vi tog til Etiopien, blev jeg vidne til noget, jeg ikke kunne lukke øjnene for. Så blev jeg nysgerrig og begyndte at researche og fandt ud af, at Mashos ulykkelige adoption ikke var et enkeltstående tilfælde.«

Triste skæbner

Filmens Amys vilje kan ikke ses som et entydigt indlæg for eller imod transnational adoption: Amys situation er

fortvivlet, men Amys morfar i Etiopien siger, at Amy skal rejse tilbage til Danmark, og det samme siger hendes storesøster Beti, som ikke virker glad for sin egen skæbne.

»Filmen kommer ikke med nogen svar, for jeg vil hellere stille spørgsmål. Og jeg er glad for, at jeg ikke skal lovgive om adoption.«

Katrine Kjøer mener ikke, at adoption udelukkende foregår, fordi mennesker i lande som Danmark gerne vil have børn.

»Afgiverlandene har også en del af ansvaret. For familierne virker adoption sikrere end at sætte børnene på en gummibåd over Middelhavet. De tænker ikke de menneskelige omkostninger for børnene ind i det. De bliver ikke op-

ANMELDELSE

De udskilte

AF MARIANNE ØSTERGAARD

»Synes de, jeg er sød, selvom jeg er brun?«

Udsagnet kommer overrasket fra den fireårige datter af Mary Tesfay, en af bidragyderne til antologien Brun.

Maria Tesfay, der kom til Danmark som toårig sammen med sin familie, skriver om frustrationen ved som forælder at opleve den nedbrydning af selvværdet, som ens (brune) børn gennemgår i takt med deres spirende bevidsthed om det at være anderledes end den hvide majoritet i Danmark.

»Hendes spørgsmål var som en mavepuster, og hendes ord rungede som et ekko i mit hoved resten af dagen. Jeg vågnede samme nat og blev overvældet. Den nat gik det for alvor op for mig, at det at føle sig tilpas i sin brune hud ikke kommer som en selvfølge af et kærligt forældre-barn-forhold og ganske almindelig opdragelse, men at jeg som forælder må gøre noget aktivt for at lære mit barn, at hun er smuk og værdig, lige akkurat som hun er i sin brune hud og sit mørke krøllede hår.«

I modsætning til adoptivforældre – som vi er flest – kan Mary Tesfay imidlertid tilbyde sine børn en identifikationsfigur, og hun deler erfaringer med dem om, hvordan det er at skille sig ud på sit udseende. Men samtidig bliver datterens nøgterne konstatering af den herskende norm om, at lys hudfarve er det normale, en genaktivering af hendes egne oplevelser op gennem opvæksten.

»Jeg kunne ikke sætte ord på det som barn, men jeg oplevede det som en følelse af akavethed ved at være til stede, når mit brune udseende blev genstand for en opmærksomhed, som jeg ikke selv havde bedt om, og som jeg ikke kunne gardere mig imod.«

Stemplet

Antologien Brun er en samling af forskelligeartede tekster skrevet af unge skribenter, hvoraf nogle er skolede

forfattere, andre debattører, kritikere eller andet. De fleste af bidragyderne – men ikke alle – har en anden etnisk baggrund end dansk. Genremæssigt spænder teksterne vidt: essays, noveller, rap-tekster og en tegneserie – og de skildrer forskellige facetter af hverdagsracismen og udskillelsen af de etnisk anderledes.

Ubehageligt overraskende er det at læse i flere af bidragene, at hverdagsracismen ikke kun udøves i uvidenhed, for eksempel af børn mod andre børn, men nok så meget af voksne – endda af lærere i en af samfundets mest grundlæggende institutioner: skolen.

Jens Philip Yazdani (med dansk mor og iransk far) har erfaret, at de brune elever i skolen bliver skilt ud og gjort til »perkere«, for eksempel ved at blive hevet ud til en særlig sprogtest, selvom de er flydende på dansk.

»Hverken Jacob, Mai eller jeg havde problemer med det danske sprog. Tværtimod. Hverken Jacob, Mai eller jeg så os som andet en almindelige 8. klasses-elever – og det tror jeg, i øvrigt heller ikke vores klassekammerater gjorde. Ikke før skolen gjorde os til noget andet. »Et andet sted skriver han: »Det er samfundet, der udskiller os, kategoriserer os, og gør os til 'perkere'.«

Og kategorierne er ifølge Jens Philip Yazdani ikke blot en måde at forstå virkeligheden på – de er også med til at skabe og forme den:

»Jeg bliver en 'perker', når det er det, jeg gøres til: I skolen, i diskotekskøen og på en våd villavej i Tilst.«

Skolens negative forventninger til elever med anden etnisk baggrund leverer bogen flere eksempler på.

Tara Skadegaard Thorsen, der er opvokset som tosproget – engelsk og dansk – erfarede også dette, da hun flyttede fra en privatskole til en folkeskole:

»Min engelsklærer gav mig 4 på den på det tidspunkt helt nye skala for

mine præstationer. Det gjorde han på trods af, at jeg i undervisningen rettede hans engelsk på tavlen, bl.a. ved at vise ham, hvordan man stavede til colour (...)«

Tara oplevede, at klassens fire brune elever som regel blev bedt om at lave gruppearbejde sammen – og i øvrigt altid fik deres præstationer bedømt som middelmådige uanset indsatsen.

»Mine skolekammerater på Solvangsskolen var kloge, sjove og opfindsomme, og mine venner var endnu ikke farvekoordinerede. Men mine lærere var en helt anden sag. Selv om de ikke kunne stave til farve, kunne de godt organisere efter det.«

Samfundet diskriminerer

Novellen Nat og dag af Nassrin el Hala-wani tematiserer, hvordan vi ses, bedømmes og behandles ud fra vores udseende. To søstre, Maliha med lyst hår og blå øjne som deres mor og Yasmin med mørk hud, brune øjne og sort krøllet hår som deres far er ude til et serveringsjob ved en konfirmation hos en af deres mors kolleger. Selv om Maliha kludrer i det og kommer til at tabe et glas, mens Yasmin er hurtig og effektiv, er det Maliha, der bliver spurgt, om hun vil servere til et andet arrangement om nogle uger. Da Yasmin bliver ked af, at hun ikke er blevet spurgt, prøver Maliha forgæves at få et serveringsjob til hende også og dernæst at overdrage jobbet til Yasmin.

Maliha standser i døråbningen.

»For resten. Jeg kan ikke den 28. alligevel.«

Kokken stopper med pyntningen.

»Årh nej. Nu har jeg lige skrevet til kunden, at der var styr på det.«

»Desværre.«

Kokken ser på mig, men siger ingenting. Og det er jeg glad for, for hun ville ikke have fået noget ud af det alligevel.

Det er ikke kun jobbet, det handler om for Yasmin. Jobbet er det mindste af det. Det handler om at blive fravalgt på grund af sit udseende, og at Maliha og deres forældre alligevel lader, som om søstrene er to helt almindelige, helt ens piger med lige muligheder.

De synlige forskelle

I mørke er alle katte grå, siger man, og i mørke kan man ikke bedømme andre mennesker på udseendet. Det handler Kristina Aamands novelle *Før solen står op* om.

To kvinder mødes om natten på samme stue efter at have født. I ly af mørket fører de lavmælte samtaler om deres fødsler, deres børn og deres forhåbninger for børnenes fremtid. Novellens jeg-fortæller er førstegangsfødende, mens stuekammeraten, Seng et, netop har fået nummer fem og går hjemme og passer børnene. I natten er det det fællesmenneskelige omkring moderskabet, der hersker, men da jeg-fortælleren vågner om morgenen, og det er blevet lyst, kommer der en lille afstand ind. Seng et er ude på toilettet, og jeg-fortælleren fisker sit tørklæde frem under hovedpuden og tager det på.

Døren til toilettet går op. En kvinde med langt lyst hår, solbrun, iklædt et todelt silkesæt, kirsebærblomster på blå baggrund, træder ud. Hendes negle er rødakerede, og hun er slank, bortset fra en bule på maven.

Hun standser op og ser på mig. Jeg ser på hende.

Det kan umuligt være den kvinde, jeg talte med i nat. Hun så helt anderledes ud.

»Hej,« siger hun med stemmen, jeg kender som Seng et.

»Hej.«

»Så det er dig ...« Hun smiler, fumler med sin toilettaske. Åbner den, kigger ned i den, leder efter noget, som hun ikke finder, og lukker den igen.

Børnehøjde

Dennis Glinthorps novelle *Pandabørn* handler om et søskendepar, jeg-fortælleren og lillesøsteren. Søsteren er den eneste mørkhårede i byen, og vi følger de to søskende i et par episoder i løbet af deres barndom og ungdom, blandt andet første skoledag for de to børn og nogle år senere under legen *Den som flasken peger på*. Flasken peger på jeg-fortælleren, som så skal hoppe på ét ben og sige som en kylling. Jeg-fortælleren bestemmer, at den næste, som flasken peger på, skal kysse søsteren.

»Til sidst stopper flasken og peger på en dreng med lyst hår og en fodbold-T-shirt.

»Hvem er din søster?« spørger han og kigger op.

»Hende med det mørke hår,« siger jeg og peger. Hun er den eneste, der har mørkt hår og brune øjne, den eneste, der skiller sig ud.

Drengen drejer hovedet. Min søster vrider sig, men siger ikke noget.

»Nej tak,« siger han og ryster på hovedet.

»Hvordan nej tak?« spørger en pige.

»Nej tak, som i ... det har jeg ikke lyst til.«

Min søsters ansigt falder sammen. Lugten af sportstøj er overalt.«

Antologien *Brun* er tænkevækkende og øjenåbnende omkring den subtile hverdagsracisme, mennesker med en anden etnisk baggrund end dansk oplever her i Danmark – en nedgørelse og udskillelse, som man næppe er opmærksom på og knap nok kan forestille sig, når man ikke har oplevet det på egen krop. For internationalt adopterede er den type oplevelser desværre nok så velkendte, at antologien ikke bringer noget nyt, men den kan vise, at de ikke er alene om at blive udskilt og kategoriseret som fremmede. Det rammer mange.

Brun af Zakiya Ajmi m.fl. Høst & Søn 2018, 112 sider, 250 kr.

INTERVIEW

En bid af Afrika i Danmark

Da hun fik en afrikansk mand og senere en søn sammen med ham, måtte Rebecca Bach-Lauritsen overveje, hvad det at være brun betyder i Danmark.

AF ANNA BRIDGWATER

Rebecca Bach-Lauritsens bidrag til antologien *Brun* hedder *Naaaah sipenja bababi tjibaba*. Fire lydefterlignende ord, hun har sunget uden at tænke over indholdet.

»Jeg vidste ikke, at ordene betød noget. Det var bare lyd.«

Ordene stammer fra indledningen til titelsangen fra filmen *Løvernes konge*, og i virkeligheden skrives teksten »Nants ingonyama bagithi baba«. Ordene betyder »Her kommer en løve, far« på zulu. Men det vidste Rebecca Bach-Lauritsen i mange år ikke.

Det var en af de mange ting, hun ikke havde overvejet, før hun blev kæreste med Risenga Manghezi, som havde rødder i Danmark og Sydafrika, og som delvis var opvokset i Mozambique. Først da blev det vigtigt for hende at forholde sig til afrikanhed, og hvad det betyder i en vestlig sammenhæng. Alligevel tøvede hun, da hun blev opfordret til at skrive et essay til antologien *Brun*.

»Nu var jeg en del af en brun familie, men skulle jeg have noget som helst at sige om at være brun i Danmark? Det havde jeg ikke man-

dat til, syntes jeg. Men jeg kunne tage udgangspunkt i min søn. Der er en del af min søns liv, der er afrikansk. Han har rødder i Sjælland, Jylland og Syd-afrika.«

Da Rebecca Bach-Lauritsen først gik i gang, var der meget at skrive om. »Mens jeg skrev, opdagede jeg, at det er noget, der ligger mig på sinde. Både det med at have en mand, der er afrikansk, og alle mulige både gode og svære øjeblikke, som fulgte med at have en brun dreng.«

Andres reaktioner

Rebecca Bach-Lauritsen opdagede tidligt, at omverdenen havde en masse holdninger til, at hun havde fået barn med en brun mand. »Jeg fik også meget opmærksomhed på grund af min søn – som regel kærlig og fascineret opmærksomhed. Det er noget, mange forholder sig til. Men jeg mærkede en irritation hos mig selv.«

Det var de venlige, men stereotype generaliseringer, Rebecca Bach-Lauritsen reagerede imod. Kommentarer som »jeg vil også have sådan én,« og »de er så søde, sådan nogle,« gav hende en fornemmelse af, at hendes søn var et stykke tilbehør, ikke et menneske.

»Jeg er med på, at det ikke kommer fra et ondt sted, men er det sådan, man taler om et brunt barn? Som en gadget eller en ting? Det er jo ikke meget mere end 100 år siden, vi udstillede sorte mennesker i Zoologisk Have.«

I mødet med andre har Rebecca Bach-Lauritsen også oplevet, at nogle danskere ikke synes godt om, at hun er en hvid mor med et brunt barn. »Der var en mand i et tog, der ikke ville flytte sin taske, så min søn kunne få en siddeplads. En anden gang var der en mand, der sagde nogle klamme ting til mine hvide børn, fordi deres mor havde fået et barn med en sort mand,« siger Rebecca Bach-Lauritsen, som har to større børn med en dansk mand.

Hun har oplevet, at andre danskere ikke blander sig, når medborgere generer hende. Og så har Rebecca Bach-Lauritsen opdaget, at mange danskere gerne vil bruge »N-ordet«. »En anden ting, jeg oplever lidt for tit er, at der er mange, der gerne vil starte

FOTO: AGNETE SCHLICHTKRULL

Rebecca Bach-Lauritsen har flere gange oplevet hverdagsracisme, når hun har kørt i tog med sin søn. Men andre danskere er ikke kommet til hendes forsvar.

en dialog om, hvorfor man ikke må sige neger. Det er jeg ret forundret over. Der er en underlig stædighed hos mange.«

Påtrængende adfærd

Ud over de oplevelser er der mange små episoder i hverdagen, som minder Rebecca Bach-Lauritsen om, at hendes søn ikke ligner alle andre. »Han bliver hele tiden klappet på hovedet. Det kan være venligt, men det kan stresse min søn, at alle synes, de har adgang til ham. Det er enormt grænseoverskridende. Fra min mand, som er vokset op som brunt barn i Danmark, ved jeg, at det ikke er rart ikke at have en privatsfære.«

Til andre forældre med ikke-hvide børn siger Rebecca Bach-Lauritsen, at det er godt at være bevidst om omgivelsernes reaktioner. »Mit råd er, at man skal være opmærksom på, at ens eget barn ikke har den samme privatsfære som andre. Man skal hjælpe barnet med at kunne sige fra og sige fra på

barnets vegne, indtil barnet er stort nok til at gøre det selv.«

Selv prøver Rebecca Bach-Lauritsen ikke at være konfronterende, når hun gør andre opmærksomme på, at de overskrider hendes søns grænser. »Jeg prøver at være venlig og alligevel sige fra. Men det er kommet bag på mig, at der er så mange, der reagerer på hans udseende.«

I lang tid troede Rebecca Bach-Lauritsen ikke, at sønnen Milan lagde mærke til, at han havde en anden hudfarve end sin mor, sine søskende og sine kammerater. Men det var et spørgsmål om tid, før han som fire-femårig fik øjnene op for, at de fleste i Danmark har en anden hudfarve end hans.

»Som forælder skal man være lidt vågen, for når ens barn begynder at sætte ord på sin hudfarve og sammenligne med andre, så kommer det meget pludseligt. Det er godt at være forberedt på, hvordan man vil sætte ord på det, når den tid kommer.« ■

INTERVIEW

Ikke som de andre

Et menneske kan føle sig anderledes end både klassekammerater og søskende. Det handler novellen Pandabørn om.

AF ANNA BRIDGWATER

Dennis Glintborgs bidrag til Brun er en novelle med titlen Pandabørn. Ikke, fordi der optræder pandaer i novellen om to adopterede børn, som vokser op i en unavngiven dansk provinsby. Men fordi pandaer dukkede op i en anden sammenhæng, da Dennis Glintborg researchede til sin novelle.

Oprindeligt ville han skrive om noget andet: »Jeg startede med at ville skrive noget mere generelt om racepræferencer i dating apps,« fortæller Dennis Glintborg.

Det har vist sig, at når man analyserer brugernes datingpræferencer, så tegner der sig et klart billede. »Jeg stødte på fænomenet for nogle år siden. Der er et tydeligt hierarki. Hos mænd er asiatiske piger de mest populære, så kommer hvide, og så kommer sorte

kvinder som de mindst eftertragtede. Hos piger ranker hvide fyre højest, så kommer sorte fyre, og asiatiske fyre er i bunden,« fortæller Dennis Glintborg.

Han gik og tænkte på de vurderinger, uden at de blev til en historie. »Jeg havde det i hovedet i et stykke tid, og så sad jeg en dag og googled. Så stødte jeg på en pige, der havde skrevet »I usually like bears, but not panda bears.« Det var det, som titlen på min novelle opstod ud af.«

Den unavngivne pige fra Dennis' research udtrykte en tendens, der præger datingmarkedet. Men hans novelle kom til at handle om at falde ved siden af normen i en bredere forstand, selvom titlen blev hængende. »Jeg skiftede fokus,« som han siger.

»Novellen kom til at handle om at være den, der skiller sig ud. Jeg læste ret meget om adoption og om det, som rammer nogle adopterede – at man gerne vil være normal og ligesom de andre. Men det er man ikke, man er noget andet.«

Søskende uden stærke bånd

Novellens omdrejningspunkt er hovedpersonens erkendelse af at være anderledes end de fleste i barndommens provinsby. Fortællingen er bygget op over fem scener, hvor hovedpersonen bevæger sig fra at være solidarisk med sin lillesøster til at opdage, at de måske nok er fælles om at være anderledes end de andre i provinsbyen, men at de er forskellige fra hinanden.

»Der sker et skred i novellen. I den første af de fem scener har hovedpersonen beskytterrollen, og i den anden scene kommer hovedpersonen til at udstille sin lillesøster.«

Hovedpersonen har ikke til hensigt at fremhæve lillesøsterens anderle-

Illustratoren Fei Huang er født i Kina i 1990. Hun står for en række tegneserier i antologien Brun, der illustrerer livet som synlig minoritet i Danmark.

dshed, men bliver alligevel den, der sætter ord på, at hun som den eneste har mørkt hår. Søsteren bliver ked af at blive udpeget. »Man er ikke selv bevidst om, at man er anderledes, indtil nogen påpeger det,« siger Dennis Glintborg.

Fra da af er hovedpersonen og lillesøsteren meget forskellige. »I den tredje scene er der et skifte. Hovedpersonen oplever forskelle på sig selv og lillesøsteren og vil ikke gøre det samme som hende. I de to sidste scener er de to søskende ikke så tætte. Den adskillelse handler om, at alle mennesker kan vokse fra hinanden; det har ikke noget med at være adopteret at gøre.«

Novellen tematiserer ikke kun det at være de eneste mørke børn i en dansk provinsby. Der er noget klaustrofobisk ved beskrivelsen af barndomsbyen, som om byen er en spændetrøje. Den oplevelse deler hovedpersonen med mange andre mennesker, både adopterede og ikke-adopterede. »Det kom også til at handle om land vs. by. Hovedpersonen passer ikke ind i provinsen. Så novellen handler ikke kun om det med at være brun; det kan være på andre måder, at man ikke passer ind,« siger Dennis Glintborg. ■

FOTO: EMIL KLITSGAARD

Dennis Glintborg

Dennis Glintborg er født i 1978 i Sydkorea. Han har arbejdet på Gyldendal og i DR og gik på Forfatterskolen for Børnelitteratur fra 2010-12. I dag er han selvstændig og stadig skrivende.

Antananarivo

Sangen til en datter

Hovedstaden i Madagaskar hedder Antananarivo. Men det er også navnet på en sang, som en adoptivfar har skrevet til sin nu fireårige datter, der er født på øen.

AF ANNA BRIDGWATER

»Jeg har udtrykt mine følelser i musikken.«

Martin Bakken er musiker, og da han og hans kone ventede på at adoptere et barn fra Madagaskar, gjorde han det, der faldt ham naturligt.

»Jeg har skrevet sange i 15-20 år. Vi stod og skulle adoptere, og så kom det nummer af sig selv. Ventetiden var det, der udløste sangen. Jeg havde alle de tanker, som man har, når man skal adoptere. Jeg ville gerne udtrykke, at der var en masse forskellige følelser forbundet med at skulle møde vores barn.«

Selvom de ikke kendte deres datter endnu, er sangen en sang til hende. »Sangen er en måde at fortælle vores datter, hvordan vi blev en familie. Hun

er meget bevidst om, at det er hendes sang, og hun er glad for den.«

Kærlighed

De fleste adoptivforældre vil kunne genkende de følelser, Martin Bakken synger om. En adoptivmor fortalte, at hun fik tårer i øjnene, da hun hørte sangen. Den følelse, Martin først og fremmest ville udtrykke, var kærlighed: »Oceaner af kærlighed, der bare venter på at blive sat i spil. Det er det, sangen egentlig handler om. Sangen handler om barnet, som vi snart skal møde

– den handler om en fars kærlighed til et barn, han venter på at møde.«

På de forskellige adoptionsfora fylder kvinder mere end mænd. Men de følelser, Martin synger om, er almenmenneskelige. »Jeg skriver om savn, forventning og kærlighed. Jeg vil gerne vise, at en mand sagtens kan rumme de følelser. Og jeg blev glad, da en anden adoptivfar skrev, at han

Om Martin

Norske Martin Bakken har spillet musik i mange år og beskriver sin stil som folk/americana/soul/rock.

Han kom til Danmark i 2000. I en årrække levede han af at spille musik, men så mødte han sin kone og genoptog et afbrudt studie. I dag arbejder han med sprog og kommunikation, men han har ikke forladt musikken.

FOTO: CARSTEN SEIDEL

Martin Bakken hørte det madagaskiske kor NorMal Gospel under sit ophold i Madagaskar.

havde nummeret på repeat, og at han var rigtig glad for den.»

Madagaskar i sangen

Men der er flere lag end Martins følelser i sangen: »At adoptere er et kæmpeansvar, og det er noget af det, jeg prøver at udtrykke i teksten: At jeg håber, vores intentioner bliver godt modtaget. Jeg håber, at gasserne ved, at jeg forstår, det er et kæmpeansvar, jeg står med.«

Martin Bakken begyndte at skrive sangen, inden han og hans kone fik barn i forslag, og inden, de vidste, at de fik en datter. »Jeg prøvede at lægge noget ud over barnet i sangen. Jeg tænker lidt, at det er Madagaskars datter, jeg har fået lov til at adoptere.«

Den halvfærdige sang kom med i bagagen, da Martin og hans kone skulle hente deres datter. »Da vi kom derned, havde jeg det her nummer i hovedet. Jeg finpudsede sangen, mens vi var i Madagaskar. I Antananarivo boede vi i en uge på en gammel norsk skole, som nu er kulturcenter. Der er studie og den slags, og da vi var der, var der gæster fra Eritrea. På det tidspunkt havde jeg ikke indspillet nummeret, og jeg tænkte, at det kunne være sjovt at få lov til at indspille nummeret i det studie. Det var bare ikke muligt, for det var optaget af gæsterne fra Eritrea.«

Martin opgav ikke at lave sangen i samarbejde med Madagaskar. »Kon-

takten var der, og da jeg kom hjem og gik i gang med indspilningen af nummeret i Danmark, skrev jeg til ham, der havde kulturstedet. På den måde kom aftalen med det madagaskiske kor, NorMal Gospel, i stand. De indspillede korstemmer og nogle videoklip og sendte det til Danmark, så jeg kunne klippe det sammen med de optagelser, vi havde lavet her.«

Martin og hans kone havde hørt det kor, der optræder i nummeret, mens de var i Madagaskar, og Martins nummer ligger ikke fjernet fra korets almindelige repertoire. »I Madagaskar er musikken meget præget af vestlig musik, også selvom de synger på malagassisk, og kristendommen står meget stærkt.«

Mulig kritik

Martin Bakken var opmærksom på, at hans sang risikerede at møde modstand. »Jeg forsøger at være ydmyg og formidle en respekt for de omstændigheder, der gør, at adoption er en bedre løsning end alternativet for mange børn på Madagaskar. Men jeg er stadig en »rig« hvid mand i mødet med et af verdens fattigste lande. Det kan jeg ikke løbe fra. Så jeg har blandede følelser. Men jeg er kommet frem til, at det er positivt, at jeg har lavet sangen. Den handler jo om kærlighed.«

Indtil videre har sangen ikke mødt kritik i det land, den handler om. »Den

Om sangen Antananarivo

Find sangen og videoen Antananarivo på YouTube, hvor den er forsynet med engelske undertekster. Eller find den på Martin Bakkens professionelle Facebookside, hvor den ikke er tekstet:

facebook.com/martinbakkenmusic

Uden video findes sangen på diverse streamingtjenester.

Sangen udkommer også på albummet *Heilt rolig no*, som kommer på CD og vinylplade i løbet af foråret.

har fået rigtig god respons fra folk på Madagaskar. Den er blevet set 35.000 gange og har fået positive kommentarer.»

En dag skal Martin sammen med familien tilbage til det land, han synger om i sangen til sin datter. »Vi valgte Madagaskar, fordi det var et land, vi følte, vi kunne holde af, men vi kendte det ikke. Nu elsker vi landet; det er vores datters hjemland. Det er et fantastisk smukt land med fantastiske mennesker, der også har rigtig mange store og komplekse problemer. Det rummer meget. På et eller andet tidspunkt skal vi tilbage og vise hende landet.« ■

Romaer er Europas udskældte folk

Mange af de adopterede, der stammer fra Østeuropa, er født ind i romafamilier og er dermed født ind i et folkeslag, som i århundreder er blevet forfulgt og forhadet overalt i Europa.

INTERVIEW

Et af mange børn

Maria blev født ind i en ungarsk romafamilie og bortadopteret til Danmark, hvor hun har mødt racisme og diskrimination. Hun forstår ikke helt, hvorfor romaer er så udsældte.

AF ANNA BRIDGWATER

Maria Kirsten har altid vidst, at hun blev født i Ungarn med romablod i årene. Hendes gyldne hud og sorte hår fik omgivelserne til at reagere. »Folk i Danmark sagde altid: »Så mørk er man da ikke i Ungarn!« Men jeg talte aldrig selv om det. Jeg følte, det var tabulagt.«

Maria blev født for 27 år siden, og hun var fire og et halvt år, da hun kom til Danmark. I dag er hun gift, har to børn og bor i Sønderborg, hvor hun arbejder i hjemmeplejen. Det var tv-programmet Sporløs, der skabte kontakten til hendes romabaggrund.

»Min biologiske mor vidste ikke, hun var gravid med tvillinger. Min bror og jeg blev født otte uger for tidligt, og vi fejlede en masse. Vi var indlagt længe, men en dag sagde hospitalet, at vi kunne komme hjem. Mine forældre havde mange børn i forvejen, for vi er 13 børn i alt. Kommunen holdt øje og kunne se, at vi var underernæret, så vi blev indlagt igen. Det endte med, at vi skulle tvangsfjernes. Mine forældre kom for at besøge os på hospitalet, men min bror var død, og jeg var væk. De fik lov til at begrave min bror. Og jeg blev sendt på børnehjem, ni måneder gammel. Så var jeg på børnehjem, indtil jeg blev bortadopteret.«

Racisme og fordomme

»Dernede var jeg bare et af de mange børn, der blev født på grund af ubeskyttet sex, mens jeg i Danmark var noget særligt,« siger Maria. Men det var ikke en fordel at være noget særligt, erfarede hun. Allerede som barn mødte Maria racisme.

»Jeg blev mobbet i hele barndommen og i alle teenageårene. Mine for-

ældre sendte mig på en privatskole, hvor jeg var det eneste mørke barn, og det gjorde nok ikke sagen bedre. Siden har jeg også oplevet voksenmobning på arbejde, og jeg er blevet kaldt sorte svin på gaden. Uanset, hvordan jeg har klædt mig, har jeg oplevet det. Jeg oplever det hver dag. Primært fra ældre mennesker. Jeg er blevet kaldt Kinderæg, måske fordi jeg er mørk udenpå, men taler dansk. I dag bliver jeg gal, fordi det går ud over mine børn.«

Oven i den brede racisme møder Maria også en del specifikke fordomme om romaer. Hun synes, at det er »dybt tragisk«, at Levakovic-familien, som er romaer bosat i Danmark, fylder aviserne med deres forbrydelser, fordi de forstærker fordommene om romaer.

»Jeg bliver sur. Folk siger, at romaer stjæler eller kun kommer til Vesteuropa for at tjene penge, enten sort eller som lastbilchauffører, og så smutter de. Jeg har boet i Århus, og der er rigtig mange romaer om sommeren. Men der er også andre menneskegrupper, der rejser hertil, og det er bare lidt underligt, at det er romaer, der bliver skældt ud. Hvorfor er det sådan?«

Fattigdom

Mødet med sine ungarske rødder gav Maria en anden forståelse for sin baggrund. »Da jeg rejste med Sporløs, startede vi i hovedstaden Budapest, og jo længere vi kom ud på landet, jo fattigere blev det. Det blev mere primitivt.«

Det var hårdt for Maria at blive konfronteret med romaernes virkelighed i Ungarn.

»Ikke engang i mit eget fødeland er jeg velset. I de østeuropæiske lande har

man de fordomme om romaer, at man synes, romaer er pest, de fylder bare. I Ungarn bor ungare og romaer for sig, og romaerne bor ekstremt fattigt uden for byerne. De kører stadig i hestevogn. Jeg havde forventet mange børn, men der var flere børn end voksne. Ham bossen, som var borgmester i den by, jeg stammer fra, sagde, at jeg var et af de 500 børn, som forsvinder hvert år. De dør eller bliver fjernet. Romaer regner ikke børn for noget, og de får alle sammen 13 eller 15 børn. Jeg forstår det ikke, for der må da findes beskyttelse – et kondom koster ikke særlig meget. Mine søskende har allerede tre børn, og de er ikke engang 20. Det var et chok, da det gik op for mig, at det er det, jeg kommer fra – men jeg måtte også acceptere, at sådan er det bare.«

Maria har fået indtryk af, at hverken romaerne eller de befolkninger, de deler lande med, gør noget for at ændre på situationen. »Der er meget få muligheder for romaerne. Der er noget i romaer, som skaber problemer i forhold til resten af samfundet. De har jo penge, men de bruger dem forkert. Men romaer mænger sig ikke med ungare. De har deres egne hospitaler og skoler. De bliver også gift med hinanden. Hvis de bliver gift. Men sådan har romakulturen altid været. De er et folk, som ikke har et specifikt land, som er deres.«

Manglende uddannelse er med til at fastholde romaer i fattigdom, siger

PRIVATFOTO

Maria Kirsten arbejder sammen med et tv-produktionsselskab på at lave et program om Europas romaer. »Jeg vil gerne finde ud af, hvad problemet er. Jeg håber selv, jeg bliver klogere.«

Maria. »De får ingen kvalifikationer, så de får ikke et arbejde. De er der bare.«

Kærlig familie

Marias egen familie tæller både nogle, der arbejder, og nogle, der ikke gør.

»Min biologiske far er død nu, men han sad i fængsel det meste af sit liv. Men der er nogle i familien, der laver no-

get. Min biologiske mor gør rent på en skole, min ene bror har en virksomhed, hvor han sælger tyverialarmer og den slags, og en anden bror er bodybuilder.«

I Marias øjne er der også meget positivt at sige om romaernes levemåde. »Der er noget godt i at være del af en stor familie. Der er mange af dem, og de mangler næsten alt, men vi kunne godt

lære af deres næstekærlighed. Den misunder jeg dem. Romaer er kendt for at være livlige og for at danse. De har en god energi, de er glade, og de brokker sig ikke. Jeg kan godt genkende mig selv i dem. Der er noget i mig, som gør, at jeg føler mig hjemme. Min familie i Ungarn er en sød og dejlig og kærlig familie. Det er jeg meget fascineret af.« ■

BAGGRUND

Forfulgt og mistænkeliggjort

I mange hundrede år har romaer været ildeset overalt i Europa, og diskriminationen findes både hos magthavere, myndigheder og almindelige borgere.

AF ANNA BRIDGWATER

Romaer bliver smidt ud af deres boliger i Italien. Romaer bliver udvist fra de nordiske lande, selvom de er EU-borgere. Romakvinder blev helt op til 2008 tvangssteriliseret i nogle østeuropæiske lande.

Forskeren Dimitris Zachos fra universitetet i Thessaloniki siger, at diskriminationen mod romaer historisk set skyldes, at de skilte sig ud på et tidspunkt, hvor Europas nationalstater blev til, og nationalfølelse blev en vigtig del af europæernes identitet. Romaerne var mere farverige og festlige end gennemsnittet, og det passede ikke til europæernes selvforståelse.

Gabriela Paulsen dykkede ned i romaernes skæbne som led i sit studie i menneskerettigheder på Universitetet i Lund. Selv er Gabriela Paulsen født i Rumænien og regner med, at hun er halvt roma. Også hun siger, at diskriminationen af romaer har dybe historiske rødder.

»Fordomme og stigmatisering bliver overført fra generation til generation. Mange får et billede af romaer som uciviliserede mennesker, der lever fundamentalt anderledes – på måder, vi kalder for primitive. Jeg har indtryk

af, at danskere og andre ikke-romaer betragter romaer som laverestående mennesker.«

Opfattelsen af, at romaer er anderledes end resten af befolkningen, findes overalt, siger Gabriela, som har set på forholdene i Rumænien. »Mange rumænere har et negativt billede af romaer. Der er eksempler på rumænske familier, der ikke vil kendes ved deres børnebørn, hvis de er halvt roma,« siger Gabriela.

Fordomme og stigmatisering

På sit studie kiggede Gabriela Paulsen på stigmatiseringen af de romaer, som lever som EU-migranter i Sverige. Hun siger, at både borgere og myndigheder diskriminerer. Det svenske politi har diskrimineret ved at registrere alle romaer i Skåne, selvom registrering af borgernes etnicitet ikke er tilladt i Sverige. Og politiet beskytter ikke de romaer, som udsættes for racisme på det individuelle plan, siger Gabriela Paulsen.

»Den svenske stat har ikke gjort nok for at beskytte de romaer, der tigger og bor på gaden. Folk sparker til tiggernes kopper og spytter på dem, der er voldelige episoder med ildspåsættelse og

trusler med knive, og ældre romaer føler sig ikke trygge.«

En del af racismen mod romaerne hænger sammen med, at borgerne er hurtige til at dømme alle romaer, når fåtallet – for eksempel Levakovic-familien i Danmark – begår kriminalitet. »Det er jo ikke anderledes, end at danskere også begår kriminalitet. Men når det er romaer, siger man, at det er, fordi de er romaer. Hvis det er almindelige danskere, der er kriminelle, siger man, det er, fordi de er ressourcetsvage eller havde en svær barndom,« siger Gabriela Paulsen.

Traditioner og isolation

For ikke-romaer kan det se ud, som om romaer holder fast i en traditionel livsstil. Malene Fenger-Grøndahl er journalist og forfatter til to bøger om romaer. Hun mener, at romaerne har flere grunde til at vælge en traditionel livsstil.

»I en del romasamfund er der den holdning, at det er vigtigt at bevare forfædrenes levevis og traditioner, fordi de traditioner er en del af en overlevelsestrategi, som har vist sig at være holdbar. Traditionelle kønsroller indgår ofte i den levevis, hvor mændene har ansvar for at tjene penge til familiens forsørgelse, mens kvinderne tager sig af hjem og børn. I nogle miljøer anses det også for bedst, at kvinderne beskyttes mod

Dimitris Zachos

Dimitris Zachos er Assistant Professor i pædagogik på instituttet for interkulturel uddannelse på Aristotle University i Thessaloniki, Grækenland. Han har skrevet om romaer på forskningsnettet socialeurope.eu, hvorfra citaterne i denne artikel er hentet.

for meget kontakt med fremmede. Og der kan være tale om en vis form for social kontrol.»

Malene Fenger-Grøndahl forklarer: »Familielværdier og loyaliteten over for familien og romasamfundet er generelt højt prioriteret. Desuden er der i mange romasamfund og romagrupper en række normer, man forventes at leve op til, for eksempel ordentlig og respektfuld opførsel over for de ældre. I en del mere traditionelle romasamfund er der desuden nogle »renlighedsforskrifter«, som blandt andet handler om, hvordan man behandler madvarer og vasker sit tøj, og at man ikke taler højt om for eksempel toiletbesøg.«

Mange ikke-romaer mener, at romaerne selv er skyld i den diskrimination, de oplever, fordi de holder sig for sig selv. Det er der flere grunde til, mener Malene Fenger-Grøndahl.

»Nogle af de mere traditionelle romaer, som har valgt isolation og segregation som en form for overlevelsesstrategi, vil ofte forsøge at undgå kontakt med myndighederne, fordi de frygter diskrimination, overgreb og tvungen assimilation. Men de vil som oftest ønske gode forhold for deres børn og bedre levevilkår i det hele taget.«

Gabriela Paulsen er enig. »Mit indtryk er, at nogle gerne vil leve integreret i det almindelige samfund. De vil gerne have et almindeligt liv, arbejde og sende deres børn i skole. Familiedrømmene bliver dog udfordret af fordomme, stigmatisering, diskrimination og racisme. De betragtes ikke som rigtige mennesker. Det gælder både i Nord- og Sydeuropa.«

Alligevel er det ikke altid, at romaer bruger institutioner som for eksempel skoler, der kan være med til at give dem og deres børn et bedre liv, siger Malene Fenger-Grøndahl.

»Det handler om generationers dårlige erfaringer med majoritetssamfundets institutioner. Romaer har udviklet deres egne 'institutioner' og har i mange tilfælde praktiseret mesterlære i slægten og har oplært børnene i et håndværk.«

Storfamilier

En ting, som er iøjnefaldende i mange ikke-romaers øjne, er romaernes store børneflokke.

Fakta om Europas romaer

De kaldes sigøjnere, gitanes, travellers m.m. Men de fleste bruger betegnelsen roma om sig selv. Roma betyder menneske eller mand på romaernes sprog romani. Ikke alle romaer taler romani, og der findes utallige dialekter.

Romaerne stammer oprindeligt fra Indien og udvandrede til Europa for omkring 1000 år siden. Migrationen var ikke led i en organiseret flytning, men var snarere en langsom folkevandring.

Sidst i 1300-tallet, da pesten havde slået mange europæere ihjel, begyndte man at holde romaer som slaver på grund af manglen på arbejdskraft. Det skete blandt andet i England, Spanien og Rumænien. Nogle steder holdt man romaer som slaver til midten af 1800-tallet.

I 1500-tallet anbefalede Luther, at jøder og romaer blev gjort fredløse, og i England blev romaer brændemærket og senere hængt.

Under 2. verdenskrig blev romaer forfulgt af nazisterne. De blev udsat for tvangssterilisering, deporteringer, kz-lejre og massehenrettelser, og en halv million romaer mistede livet. I Tjekkiet blev næsten alle romaer dræbt af nazisterne.

Der er i dag omkring seks millioner romaer i Europa. (Nogle kilder siger dog, at er mellem 10 og 12 millioner romaer i Europa, men det er meget svært at sige præcist, da mange lande ikke registrerer borgernes etnicitet).

Man regner med, at omkring 10.000 romaer bor i Danmark, men det er usikkert. De fleste romaer i Danmark kom som gæstearbejdere i 1960'erne og 70'erne eller som flygtninge fra Bosnien og Kosovo i 1990'erne.

Kilde: Romaer – Europas største etniske mindretal af Malene Fenger-Grøndahl og folkedrab.dk.

»Det handler – som i mange andre fattige og traditionelle samfund – blandt andet om at sikre sin overlevelse ved at få børn, der kan passe én, når man bliver ældre. Mange romaer er reelt statsløse og lever uden papirer eller adgang til offentlige ydelser, og det gør afhængigheden af familien og gruppen meget stor. Desuden sættes familien meget højt, og det opfattes derfor generelt som positivt at få mange børn. I nogle romasamfund

har det høje antal børnefødsler dog også den baggrund, at især kvinderne ikke har nogen viden om reproduktion og prævention og derfor ikke selv kan vælge, hvor mange børn de får,« siger Malene Fenger-Grøndahl.

En udbredt fordom om, at romaer får mange børn for at få flere børnepenge, afviser Malene Fenger-Grøndahl.

»Det er en almindelig påstand i mange lande, at romaer »lever af at føde børn«, og det er propaganda, som

i blandt andet Tjekkiet og Slovakiet er blevet brugt til politiske tiltag, hvor man har sat et loft over, hvor mange børn man kan få børnepenge til. Men ingen romaer lever godt af børnepenge! Mange registrerer ikke deres børn af frygt for myndighederne og registrering og får derfor ikke de ydelser, de har ret til.«

Romaer og jøder

Romafolket sammenlignes nogle gange med jøderne, idet begge folkeslag har bevaret deres folks kultur. Men der er forskelle, siger Malene Fenger-Grøndahl.

»Jøderne har generelt satset mere på boglig og formel uddannelse, mens romaerne ofte har tradition for håndværk og musik som erhverv og i langt højere grad – især efter murens fald og systemskiftet i Øst- og Centraleuropa – har oplevet en voldsom social deroute og lider under arbejdsløshed, dårlige boligforhold, diskrimination inden for både sundhedssystem, uddannelse og arbejdsmarked.«

En anden stor forskel på de to folkeslag er omverdenens kendskab til diskriminationen. Racisme rettet mod romaer hedder antiziganisme efter ordet »zigan«, som er et af de mange ord for romaerne. Mens de fleste europæere lærer om antisemitisme i skolen, kender de færreste ordet antiziganisme.

Folkedrabet på en halv million romaer under 2. verdenskrig har heller ikke fået samme opmærksomhed som folkedrabet på jøderne.

Læs mere om romaer

Romaer – Europas største etniske mindretal af Malene Fenger-Grøndahl, Turbine 2012.

Denne bog er velegnet til børn og unge, der gerne vil vide mere om romaerne.

Sigøjnere – 1000 år på kanten af Europa af Malene og Carsten Fenger-Grøndahl, Århus Universitetsforlag 2006.

Denne omfangsrige bog på knap 400 sider er skrevet på baggrund af møder med romaer i hele Europa og går i dybden med den politiske virkelighed for romaerne i det moderne Europa.

»Romaerne fik først en undskyldning i 1982, da nogle romaer rejste tilbage til en kz-lejr og sultestrejkede for at gøre opmærksom på, at folkedrabet på romaerne ikke var blevet anerkendt,« siger Gabriela Paulsen. Hun påpeger endnu en forskel mellem de to folkeslag:

»Jøderne har etableret sig på en anden måde, og nu har de fået et land, som mange vestlige lande bakker op om. Romaerne vil ikke have et land.«

Politisk organisering

Gabriela Paulsen nævner manglen på uddannelse som en af grundene til den fortsatte diskrimination mod romaerne: De mangler en stærk politisk stemme.

»Der er nogle af dem, der prøver at italesætte det politisk. Men mange har ingen uddannelse. Det er en hel befolkningsgruppe, der aldrig har kunnet positionere sig politisk eller organisere sig.«

Malene Fenger-Grøndahl er enig: »Generelt står romaerne svagt politisk. Romaernes historie er dårligt udforsket og nedskrevet, og det er med til at svække romaernes bevidsthed om deres folks historie og også deres samhængskraft.«

Hun fortsætter: »I en del lande frygter romaerne for konsekvenserne af at stå offentligt frem som romaer.«

Forskeren Dimitris Zachos siger også, at romaer ikke altid har lyst til at påtage sig en identitet som romaer. »Romaer i Grækenland nægter for eksempel at deltage i forskellige internationale fora for romaer. De ønsker ikke at erkende, at de ikke er grækere.«

Gabriela Paulsen ved, at der er romaer, som prøver at påvirke de europæiske politikere. »Jeg har hørt om romaer, der prøvede at organisere sig i Rumænien, men de blev ikke lyttet til. De fik ikke noget ud af det.«

Gabriela siger også, at Europas romaer ikke nødvendigvis har samme mål. »Romaer er også meget forskellige. I England hedder de for eksempel de rejsende (Travellers, red.). Så der er store forskelle inden for gruppen.«

Malene Fenger-Grøndahl er enig. »En del romaer identificerer sig mest med deres stamme, klan eller landsby og ikke nødvendigvis ret meget med romafolket som sådan. Der er dog også – især unge – romaer i mange lande,

som organiserer sig og i stigende grad dyrker og er stolte af deres identitet, kultur og historie, ligesom der har været og er valgt flere kvinder med romabaggrund ind i Europa-Parlamentet,« siger Malene Fenger-Grøndahl.

Et positivt billede

Fordomme mod romaer bliver ikke færre, når romaer som Levakovic-familien bryder loven. Det er svært for romaerne selv at modarbejde det dårlige ry, siger Malene Fenger-Grøndahl.

»Mediernes magt og rodfæstede fordomme er en hård cocktail. Det kan gøre en stor forskel, når ressourcer stærke romaer, som der jo er mange af, tør stå ved deres romabaggrund. Det har stor effekt på almindelige menneskers billede af romaerne, og det kan give romaer større selvrespekt og stolthed over deres identitet og baggrund.«

Adopterede med romabaggrund kan have svært ved at finde stolthed i deres baggrund, når romaer er så udskældte. Men der er meget at være stolt af i romakulturen, mener Malene Fenger-Grøndahl. »Et oplagt sted at søge identitet er romaernes musik, som fortsat bidrager stærkt til kulturen i hele Europa. Der kan måske også ligge en positiv identifikationsfaktor i den kendsgerning, at romaerne er et meget internationalt folk. Nogle romaer har lidt retorisk sagt, at romaerne er de sande europæere, fordi de findes overalt i Europa og har erfaring med at leve med flere identiteter – både som romaer og europæere og borgere i en nationalstat.«

Gabriela nævner, at romaer stik imod alle fordomme er hårdtarbejdende. »Når de rejser til Norden for at samle flasker, så gør de det, fordi de kan tjene flere penge, end de ville kunne derhjemme. De knokler blandt andet for at kunne bygge et bedre hus til familien derhjemme.«

Hun tilføjer, at romaerne er et freldeligt folk: »Romaerne har aldrig været i krig, de er en fredssommelig befolkningsgruppe.«

Gabriela Paulsen fortsætter: »En lærer sagde engang, at jeg opførte mig lidt som en roma – jeg kæmpede for tingene og var viljestærk. Dengang vidste jeg ikke, at jeg var halvt roma. Men det var en positiv kommentar.« ■

Sanser og bevægelser skal være i harmoni

Hvis et barn har svært ved at gribe en bold eller blive siddende på sin stol i skolen, kan det skyldes, at det ikke blev stimuleret tilstrækkeligt som lille. Heldigvis kan sansemotorisk træning skabe et bedre samspil mellem krop og hjerne.

AF ANNA BRIDGWATER

Lige fra fødslen er et barn i udvikling. Det sanser, undersøger og eksperimenterer. Hvad kan kroppen? Hvordan mærker kroppen omverdenen? Hvordan bearbejder man de indtryk, sanserne sender til hjernen?

Hvis barnet ikke er sammen med nærværende voksne og ikke har fysisk mulighed for at udfolde sig, bliver barnets sanser ikke stimuleret tilstrækkeligt.

Det går ud over den motoriske udvikling og det lille barns mulighed for at udnytte og udvikle kroppens potentiale.

Forklaringen er, at motorikken, dvs. bevægelserne, hænger uløseligt sammen med sanserne. Hjernen modtager sansepåvirkninger fra hele kroppen: Alle organer, led, muskler, hud, syn, hørelse og så videre. Sanseindtrykkene bearbejdes og sendes videre til de andre hjerne-

dele, så kroppen kan få svar på, hvordan den skal reagere på sanseindtrykket. Det kaldes også sanseintegration. Du stikker dig med en nål i fingeren, mærker smerten og ved instinktivt, at du skal flytte fingeren fra nålen.

Det er altså sanserne, der sætter bevægelser i gang. Derfor er det vigtigt, at de er veludviklede, så barnet kan lege, lære, være tæt på andre, modtage og give kropskontakt på normalt niveau, tumle og lege og være i ro. Sansemotorik er fundamentet for de færdigheder, vi senere skal lære at mestre.

Hvis hjernen ikke har lært at sortere rigtigt i de informationer, som sanserne sender, bliver der sendt forkerte informationer ud i kroppen. Kroppen vil derfor ikke kunne fungere som forventet,

og det giver store frustrationer hos barnet og dets omgivelser.

Problemerne kan vise sig som uro og koncentrationsbesvær, som ubehag ved berøring eller fornemmelsen af for eksempel sand eller kridt på hænderne, eller som vanskeligheder med at holde balancen eller ved fysiske aktiviteter som boldspil eller cykling. Et barn kan sagtens have sansemotoriske udfordringer og klare sig godt på andre områder.

Arbejde med sanserne

Der kan være mange grunde til, at et barns sansemotorik ikke udvikles optimalt. Hos nogle er udfordringerne medfødt, hos andre opstår der problemer, fordi barnet ikke er i kontakt med nærværende voksne i de første måneder og år af livet.

Uanset hvad årsagen til udfordringerne er, kan barnet have gavn af sansemotorisk træning. Fundamentet er arbejdet med de tre primære sanser – labyrintsansen, følesansen og muskelledssansen – der alle er ubevidste. Labyrintsansen er en forudsætning for den bevidste balancesans, følesansen giver os information om kroppen og ting, der er i berøring med kroppen – den lader os mærke verdenen. Og muskelledssansen, som også kaldes kinæstesisan-

Fakta

Man kan ikke som udgangspunkt få tilskud til sansemotorisk træning. Nogle får dog alligevel bevilget træningen fra eksempelvis deres kommune.

sen, lader os mærke, hvor meget vi skal bruge musklerne til en given opgave og beregne den korrekte afstand. Hvor hårdt skal vi sparke til en bold for at få den i mål, og hvor højt skal vi springe for at komme over en forhindring?

Træningen

Sansemotorisk træning ligner leg. Børnene hopper på trampolin, kører på

rullebræt, kaster og griber bolde og gynger i hængekøje. Det er sjovt, men selvfølgelig også af og til hårdt, fordi børnene bliver udfordret på områder, hvor de er svage. En del af behandlingen består også i forskellige former for sansestimulering, for eksempel at blive rullet stramt ind i en dyne eller et tæppe, nulret med en massagebold eller børstet med en stiv børste.

Meldingerne fra forældre til adopterede børn, som har fået sansemotorisk træning, er gode. En mor skriver på Facebook: »Han kunne næsten ikke holde på en blyant. Og jeg troede bare, han ikke var interesseret i at tegne!«

Og en anden istemmer: »... det gjorde virkelig en kæmpe forskel med sansemotorisk træning.« ■

INTERVIEW

Polly havde uro i kroppen

AF ANNA BRIDGWATER

Benedikte Lohse og Jakob Rasmussen er forældre til Oliver på 11 og Polly på syv. Begge børn er født i Burkina Faso, men børnenes start på livet har været meget forskellige.

»Polly var to og et halvt, da vi hentede hende. Begge vores børn var på børnehjem lige fra fødslen, men på hendes børnehjem blev børnene ikke taget ret meget op sammenlignet med storebrors børnehjem.«

Med andre ord, så blev Polly muligvis ikke stimuleret tilstrækkeligt i de første måneder.

Polly startede sit skoleliv på en Montessoriskole i USA, mens familien boede der i tre år. Polly trivedes i skolen, men da familien flyttede tilbage til Danmark, og Polly startede i første klasse på en dansk friskole, gik det dårligt.

»Frem til efterårsferien gik det fint,« siger Benedikte. Set i bakspejlet mener hun, at Pollys lærere muligvis havde fået øje på udfordringerne tidligere, da de hurtigt brugte vendinger som »livlig« om Polly. Men det var først i oktober, at lærerne fortalte forældrene, at de syntes, at Polly var urolig og havde svært ved at koncentrere sig.

»Vi havde ikke noget godt samarbejde med skolen. Det lå mellem linjerne, at skolen gerne ville have, at Polly skulle have en diagnose. Friskolen kunne ikke rumme hende.«

Det resulterede i et skoleskift for Polly, som nu går på en folkeskole.

»Polly har aldrig været ked af at gå i skole. Hun var ked af at skifte skole, men hun er også glad for den nye skole.«

»Vi kan se, at hun koncentrerer sig bedre.«

Støtte til datteren

Allerede inden Polly skiftede skole, havde hendes forældre sat sig ind i forskellige muligheder for at hjælpe hende.

»Vi tog hurtigt fat og undersøgte, hvad vi selv kunne gøre. Jeg havde læst om sansemotorisk træning og ville se, om det var noget, vi kunne have gavn af.«

Benedikte havde både hørt om sansemotorisk træning i diverse adoptionsfora og i andre sammenhænge, blandt andet i forbindelse med for tidligt fødte børns udvikling.

»Fra starten var det for at se, om det kunne hjælpe på uro og koncentrationsbesvær. Jeg var overrasket over, at hun for eksempel ikke kunne stå på et ben, og hun havde spædbarnsreflekser, som hun helst ikke skulle have.«

Benedikte taler om de medfødte reflekser, som er med til at sikre barnet dets overlevelse, for eksempel at babyens drejer hovedet og åbner munden,

når det bliver aet på kinden. Det sikrer, at babyen fanger brystvorten og dermed maden. Spædbarnsreflekserne forsvinder, når barnet ikke længere har brug for dem. Men hvis spædbarnet ikke stimuleres tilstrækkeligt, kommer det ikke godt igennem den udviklingsfase og vil få motoriske udfordringer.

Indsats

Pollys sansemotoriske træning indebærer både besøg hos terapeuten og øvelser derhjemme. Benedikte beskriver sig selv som et struktureret menneske, som er god til at få træningen ind i kalenderen, men familien har også bevidst valgt at prioritere det.

»Jeg har sagt, at hvis vi skal det her, så skal vi også ville det. Vi kommer hos terapeuten hver anden uge og laver øvelser derhjemme, og der er daglig massage med forskellige redskaber. I starten kunne hun ikke klare massagen, men nu kan hun sagtens ligge og nyde det. Hun får massagen, når hun skal i seng. Vi prøver at få sjov ud af det. Det kan være, at hun får trænet læsning lidt mindre, men det er det, vi prioriterer i hverdagen.«

Der er variation i de øvelser, familien laver med deres datter.

»Vi har lavet øvelser, hvor det er os, der har udført bevægelserne ved for eksempel at flytte hendes arme. Nu er det hende, der skal gøre tingene. Lige nu laver vi øvelser med at køre trillebør

med hende, hvor hun skal samle bolde op. Der er også øvelser, hvor hun ligger på en massagebold.«

Polly vil gerne træne, og nogle gange er storebror også med, så træningen bliver til en leg for hele familien.

»Vi har ikke sagt til hende, at det for at hjælpe hende i skolen. Hun vil gerne, for hun gerne vil være bedre til at spille basketball, og hun kan selv se, at hun er blevet bedre. Vi kan også se til baskettræning, at hun er blevet bedre.«

Det er heller ikke ret svært for Benedikte at få Polly med, når de hver anden uge går til sansemotorisk træning uden for hjemmet.

»Nu er Lone (terapeuten, red.) blevet hendes ven, så det er bare hyggeligt. Der er alle mulige redskaber, hun får lov til at lege med.«

God virkning

Benedikte kan allerede efter fire besøg se, at Polly har haft gavn af den sansemotoriske træning.

»Det er blevet bedre med balancen. Og vi kan se, at hun koncentrerer sig bedre, når hun er til baskettræning. Vi har ikke set, om det giver en effekt i skolen, men det får vi at se.«

Benedikte minder om, at Pollys udfordringer ikke er specifikke for adopterede børn.

»Mange kunne have glæde af træningen, ikke kun adopterede. Adoptivforældre har generelt meget fokus på, at vores børn er adopterede. Mange har en masse forventninger til, hvad skolen for eksempel gør for at løse eventuelle problemer. Men vi skal passe på med at sætte vores børn i en situation, hvor vi bruger deres adoption som en undskyldning og gør det til selve problemet. Der er meget, vi selv kan gøre for at hjælpe vores børn, uanset hvad problemerne skyldes.«

Pollys forældre har i hvert fald valgt selv at tackle datterens udfordringer, så hun ikke oplever nederlag i skolen eller udenfor.

»Sansemotorik er noget, man gør sammen med barnet, så det bliver en fællesoplevelse. Det handler om Polly, men vi gør det til noget sjovt og hyggeligt. Vi tager forløbet, indtil Lone vurderer, at hun ikke får mere ud af det. Det skader i hvert fald ikke.« ■

Syvårige Polly træner motorikken på en forhindringsbane.

FOTOS: LONE SKAKKEBÆK

Polly har selv lavet den forhindringsbane, hun træner på.

Træningen slutter altid med massage, og det er også en vigtig del af træningen derhjemme.

PAS til professionelle

Fagpersoner, der har kontakt til adopterede børn i deres arbejde, kan drage nytte af gratis PAS-undervisning, som er et af Ankestyrelsens tilbud om Post Adoption Services.

AF ANNA BRIDGWATER

Mennesker, der arbejder med børn, skal klædes på til at takle de særlige udfordringer, nogle børn kan have. Derfor kan skoler, institutioner og de uddannelsessteder, der uddanner lærere, pædagoger og andre, der arbejder med børn, modtage gratis PAS-undervisning. PAS står for Post Adoption Services og er navnet på alle former for rådgivning, der kan støtte adopterede og deres familier efter hjemtagelsen af barnet. Det er Ankestyrelsens PAS-konsulenter, som kommer ud på skoler og uddannelsesinstitutioner og deler deres viden om, hvad en hård start i livet betyder for børn.

Chefkonsulent og psykolog Anita Berner fra Ankestyrelsen forklarer, at de PAS-konsulenter, der tilbyder undervisning på skoler og institutioner,

kommer med en generel psykologisk viden om, hvad en hård start på livet kan betyde for et barns sociale og psykiske udvikling, for dets indlæring, og hvad der ellers kan være relevant for det sted, der har ønsket undervisningen. Den faglige viden, deltagerne får, skal lærere, pædagoger og andre omsætte, så den passer til arbejdsstedet efterfølgende.

Gruppeundervisning

Når PAS-konsulenterne er ude og undervise på skoler og institutioner, skal der helst samles en gruppe på 10 eller minimum otte deltagere.

»Der skal være så mange for at gøre det mindre oplagt, at undervisningen kommer til at handle om et specifikt barn, da det ikke er lovligt at gøre i en undervisning. Det kommer det nem-

mere til, hvis der kun er to deltagere, der er mødt op. Undervisningen skal handle om generelle problemstillinger,« siger Anita Berner.

Men hun understreger, at de enkelte læreres behov sagtens kan imødekommes. »Lærerne kan indsende generelle spørgsmål til PAS-konsulenten inden undervisningen eller stille spørgsmålene under undervisningen. Spørgsmålene må bare ikke handle om et specifikt barn.«

Eksempler på generelle spørgsmål kunne være, hvordan man takler farvel-situationen eller bedst hjælper et barn med ADHD. Eller hvordan man hjælper med kontaktmæssige vanskeligheder eller arbejder med de sociale mangler, der kan være. Inden PAS-konsulenten kommer ud på skolen, modtager alle deltagere også 25 siders ma-

teriale, som de kan bruge til at styrke deres generelle viden både før og efter PAS-undervisningen.

Kun for fagfolk

Det er ofte på forældrenes initiativ, at en skole eller institution tager imod tilbuddet om PAS-undervisning. Men forældrene må ikke deltage i undervisningen. »Lærere og pædagoger skal have det faglige rum for sig selv,« understreger Anita Berner. Der skal være plads til at stille alle slags spørgsmål, uden at forældrene tror, at det handler om lige deres barn. »Forældrenes tilstedeværelse kan lægge en dæmper på lærernes mod på at spørge og lære.«

Overordnet set tilbydes PAS-undervisning til to grupper fagfolk. Den ene gruppe er de mennesker, der har direkte med børnene at gøre i deres arbejde, for eksempel lærere og pædagoger. Den anden gruppe er de mennesker, der arbejder med børn på konsulentniveau. Det kan være socialrådgivere, skolepsykologer eller andre. De to grupper kan godt modtage undervisning sammen, hvis en skole eller institution gerne vil have besøg fra en PAS-konsulent, da det ikke altid er muligt at samle nok deltagere fra en enkelt faggruppe.

Tag initiativet

Anita Berner anbefaler, at forældre, der gerne vil have, at medarbejderne på deres barns skole skal modtage PAS-undervisning, starter med at nævne muligheden for barnets lærer. »Derefter er det ofte skolens eller institutionens pædagogiske leder, man skal henvende sig til. Man skal ikke forhandle med læreren eller pædagogen.«

Derefter er det op til skolen eller institutionen, om de vil modtage om PAS-undervisning. Anita Berner anbefaler, at forældre følger op 14 dage efter den første henvendelse. Hun oplever også, at nogle PAS-konsulenter selv tager kontakt til institution eller skole for at tilbyde undervisningen.

På en skole kan den pædagogiske leder kan have en titel som souschef eller viceskoleinspektør. Uanset hvad, så er det den person, der har ansvar for skolens pædagogiske retning, der skal sætte PAS-undervisningen i værk.

Forældre, der mangler argumenter til at overbevise skolen om at tage imod tilbuddet om PAS-undervisning, kan understrege, at der er tale om et gratis kursus. Anita Berner minder også om, at den viden, en PAS-konsulent kommer med, ikke kun kan bruges i forhold til adoption i den konkrete situation, men at den er med til at opgradere lærere og pædagoger fagligt til andre situationer. »Alle lærere og pædagoger møder andre børn, der har haft en hård start på livet, og PAS-undervisning kan bruges på alle de grupper.«

Lærere, der nøler

Hvis forældre møder modstand, når de kommer med idéen om PAS-undervisning, er det en god idé at kende folkeskoleloven. Som forældre har man krav på, at ens barns undervisningsmæssige behov bliver mødt. Men det

kan være svært at forlange uden at lyde meget kritisk. Forældre kan prøve at foreslå den pædagogiske leder, »Kan vi tale lidt om mit barns undervisningsmæssige behov? Hvad skal der til, for at mit barn kan modtage undervisning?«

Måske siger en lærer, at et barn er vanskeligt, og at det er derfor, at barnet ikke lærer noget eller trives i skolen. Det kan man som forældre ikke bruge til så meget. Barnet har stadig krav på at blive undervist på en måde, der opfylder dets behov.

Anita Berner siger: »Det er lærernes ansvar at lave en undervisning, der rammer alle elevers skolemæssige behov. Det kan jo sagtens være, at der er behov for specialundervisning, flere lærere eller lignende. Det er skoleledernes ansvar, at alle deres ansatte lever op til det, de er ansat til – sådan er det inden for alle job, hvor der er en

FOTO: PIXABAY

Kort om PAS-undervisning

Ankestyrelsens adoptionssekretariat tilbyder undervisning om adopterede børn til fagpersoner. Undervisningen tilrettelægges med en varighed på 4 timer og er gratis. Modtagerne af undervisningen skal stille lokaler til rådighed for undervisningen. Der skal være minimum 10 deltagere og maksimum 25 deltagere for, at Ankestyrelsen gennemfører en undervisning.

Forældre har ikke mulighed for at deltage i undervisningen. Det er skolen eller institutionen, der skal søge Ankestyrelsen om PAS-undervisning.

Se mere på ast.dk.

arbejdsgiver og en arbejdstager. Men det er værd at huske på.»

Anita Berner fortsætter: »Du kan som forældre kræve, at dit barns behov bliver opfyldt, men alt skal ske i samarbejde med skolen eller pædagogerne.«

Anita Berner tilføjer, at det kan være svært for skoler at finde overskuddet til PAS-undervisning efter skolereformen, som har gjort lærernes arbejdsdage mindre fleksible.

Fra viden til praksis

Når PAS-konsulenten har undervist på en skole eller institution, er næste skridt, at den nye viden skal udbredes og omsættes til pædagogisk praksis. Overordnet set får Ankestyrelsens PAS-konsulenter positive tilbagemeldinger fra de institutioner, de har undervist.

»Lærere og pædagoger med overskud er gode til at tage imod viden om, hvad tidligt traume betyder for sociale færdigheder, indlæring og adfærd, og

omdanne den til noget, de kan bruge i hverdagen,« siger Anita Berner.

Nogle gange kan ledelse eller lærere dog mene, at undervisningen ikke har været gavnlig for lige præcis dem, og de kan ikke se, hvordan viden om sårbare børn skal bruges i hverdagen. »Det kræver overskud at oversætte en viden til handlinger i hverdagen,« siger Anita Berner.

»Jeg anbefaler, at en person med et pædagogisk ansvar er til stede ved undervisningen, hvis det er muligt, så den nye viden kan omsættes og bruges. I bund og grund er det jo den pædagogiske leders ansvar« siger Anita Berner.

Hendes erfaring er, at det er lettere for pædagoger på institutioner at omsætte ny viden til praksis. Pædagoger er ofte fælles om arbejdet, og der er ofte flere møder om netop pædagogik på børneinstitutioner. På skoler er lærere derimod vant til at stå alene med deres arbejde, og de skal desuden også fokusere på det faglige, mens det pæ-

dagogiske skal ses som et mål til at opnå et fagligt mål.

Uddannelsesinstitutioner

Viden om børn, der har haft en hård start på livet, kan også komme studerende på landets uddannelsesinstitutioner til gode. Psykologistuderende, lærerseminarier, pædagogseminarier og sundhedsplejerskernes uddannelse er nogle af dem, der har taget imod tilbuddet om undervisning af en PAS-konsulent.

Når en PAS-konsulent skal undervise på en ny uddannelsesinstitution, udarbejder han eller hun et grundmateriale, som danner grundlag for oplægget. Det materiale bliver så tilgængeligt for alle PAS-konsulenter, så de alle trækker på samme viden og udgangspunkt.

»Uddannelsesinstitutionerne er så glade for vores undervisning,« siger Anita Berner. »Også fordi den viden, de får, kan bruges på mange børn med forskellige vanskeligheder og andre slags traumer.« ■

Et særligt relationsarbejde

I en femte klasse på Kirkebjerg Skole i Vanløse går der en adopteret dreng, som har brug for hjælp til at klare skoledagen. Nu har skolepædagog Driton Murati fået PAS-undervisning og er meget bedre rustet til opgaven.

AF JOURNALIST JULIE TOP-NØRGAARD

Da Driton begyndte som pædagog i klassen, havde han ingen særlige forudsætninger for at vide, hvilke behov og betingelser adopterede børn kan have. Efter nytår har han været på PAS-kursus og har modtaget supervision to gange.

»Jeg kunne virkelig godt have brugt noget af den viden lidt tidligere. Vi har bare prøvet os frem det første halve år, indtil jeg kom på kurset. Det er gået okay, men det havde været godt med noget af den viden fra begyndelsen,« siger Driton Murati.

At forstå barnets afvisninger

»Jeg er ikke bange for en afvisning, og det har været vigtigt, for jeg har fået virkelig mange afvisninger af den her dreng. Der har også været mange, mange forhandlinger med ham om alt muligt i hverdagen. Det har været ret udfordrende,« fortæller Driton.

Det særlige ved at arbejde med adopteredes relationer til andre er blandt andet børnenes forhold til det at være alene, siger Driton:

»Vi lærte, at adopterede børn ikke altid tåler at være alene særlig godt – men fordi mange af dem har været meget selvhjulpne, før de blev adopteret, kan det være svært for dem at indgå i en relation. Derfor fik jeg også så mange afvisninger. Og så er det meget vigtigt at vide, at det er pædagogens eller lærerens ansvar at skabe relationen,« siger Driton.

Udfordringer med koncentration

Noget, der også var svært for Driton i begyndelsen, var at støtte eleven i matematik:

»Jeg troede jo bare, at han kunne lave alle opgaverne ligesom de andre. Men hver gang, han havde lavet en enkelt opgave, skulle jeg virkelig være

der og støtte ham for at få ham til at arbejde videre. Faktisk havde han brug for en pause efter hver opgave. Det gav en del konflikter i begyndelsen. Efter at have været på PAS-kurset har jeg fundet ud af, hvor mange pauser han har brug for.«

Driton fortæller, at han på PAS-kurset blandt andet er blevet klogere på, hvordan adopterede børns nervesystem kan være belastet – og hvordan man bedst støtter og aflaster børnene: »Hos nogle adopterede er nervesystemet meget mere oppe at køre end hos andre. Der er en slags alarmberedskab i gang hele tiden. Derfor har de brug for mange flere pauser. Men det er ikke nogen pause for et adopteret barn bare at blive sendt ud til frikvarter – det er lige så hårdt som at være i undervisningen. Så nu er jeg begyndt at være meget konkret. Jeg siger, at nu går vi en tur ud sammen, eller jeg siger måske, at nu kan han høre musik i ti minutters tid eller noget i den stil. Jeg støtter ham, så han virkelig får en pause. Og overordnet skal vi sørge for, at hele dagen er præget af tryk, genkendelighed, kontakt og rutiner.«

Færre konflikter

Selvom det har været en udfordrende opgave at arbejde med et adopteret barn med særlige forudsætninger, oplever Driton, at der har været tydelige fremskridt i hverdagen med drengen: »De lærere, der har arbejdet med ham tidligere, siger, at hans konflikter er blevet meget mindre. Der er ikke så mange sammenstød mere.«

Selv vurderer Driton, at det vigtigste har været at få opbygget en tæt relation. »Det er helt afgørende. Han har meget brug for, at jeg er tæt på hver dag. Jeg sørger for at være der for ham. Og for at være i børnehøjde. Det er no-

get af det vigtigste. Og det har jeg fået meget mere indsigt i af at tage kurset.«

Et tæt og godt forældresamarbejde

På grund af de forskellige udfordringer har Driton haft et tæt forældresamarbejde, og det har været godt for begge parter: »Hans forældre har været godt klædt på, synes jeg – og de er også kommet med artikler til mig, som jeg har kunnet bruge. De har i det hele taget været virkelig cool. De ved godt, at der er nogle ting, der er svære, men der har ikke været noget, jeg ikke har kunnet tale med dem om. Og de ved også godt, at vi ikke løser alle problemer på fem minutter.« ■

Sådan skete det

Ledelsen på Kirkebjerg Skole tog initiativ til PAS-undervisningen efter ønske fra medarbejdere, der savnede redskaber i deres daglige arbejde med adopterede. PAS-konsulent Kristine Kim Nielsen holdt fire timers undervisning for en medarbejdergruppe. Desuden modtager Driton Murati supervision to timer ad gangen, en gang om måneden i seks måneder.

Hvad siger moderen?

Louise Nuppenau er forælder til det barn, Driton har arbejdet med i skolen. Hun er rigtig glad for, at Driton blev klædt på til at give hendes barn en god skoledag. »Vores oplevelse er, at det er den helt rigtige løsning at bruge en pædagog til opgaven – en der er uddannet til at arbejde med fællesskaber, trivsel, gruppedynamik og relationer,« siger hun.

Historien om et menneskeliv

Vi mennesker har brug for at forstå vores liv for at forstå, hvem vi er. For adopterede, som måske mangler oplysninger om den første tid, kan en skræddersyet og personlig »barnets bog« være en hjælp.

AF ANNA BRIDGWATER

FOTO: CATHREDFERN / VISUALHUNT

En livshistorie kan nedfældes i enhver type bog. Lav en selv eller brug et ringbind eller en scrapbog. Det afgør du og dit barn.

Hvis et adopteret barn ikke ved, hvor det kommer fra, og hvorfor det blev bortadopteret, kan det blive svært for barnet at finde fodfæste i livet.

På de adoptionsforberedende kurser bliver vordende adoptivfamilier anbefalet at samle alt materiale om barnets liv, måske i et album eller en bog, så barnet kan få brikkerne til sin identitet. Men ud over blot at samle oplysningerne kan adoptivforældre gøre en stor forskel ved at dykke ned i barnets fortid og sammen med barnet skabe en bog, der fortæller barnets liv i ord og billeder.

I Storbritannien er det et lovkrav, at alle adopterede børn får en »Life Story Book« med sig, når de bliver adopterede. Lovkravet siger noget om, at man har anerkendt, at det er vigtigt at vide, hvem man er, så man ikke føler sig som en fritsvævende satellit uden forankring i verden.

Adoptivforældrene kan efter adoptionen arbejde videre med bogen og give deres barn kontinuitet og sammenhæng og måske en forståelse for de begivenheder, der gik forud. Det handler om at skabe sammenhæng i et liv, der ellers kan virke fragmenteret eller svært at begribe. En samlet fortælling om et adopteret barns historie kan give klarhed og aflive negative fantasier, som barnet måske har dannet i mangel af konkret viden.

Barnet kan bruge bogen til at gennemgå sin historie med adoptivforældrene og andre, skabe et bånd mellem for- og nutid og anerkende tab og savn. Bogen kan hjælpe adoptivforældre og omsorgspersoner med at forstå barnet, og bogen kan styrke barnets selvværd og være med til at skabe tryghed.

Livets detaljer

Hvis du laver en bog sammen med dit adopterede barn, kan du tænke på bogen som en slags scrap-bog eller fotoalbum, hvor billeder underbygges og suppleres med ord, der forklarer fortidens begivenheder så godt som muligt.

Projektet går ud på at skabe et visuelt overblik over barnets liv sammen med barnet. Nogle vælger at lave en bog eller sætte ark i et ringbind. Andre vælger at bruge en rulle papir, som for eksempel en rulle neutralt tapet, som man kan rulle ud og gøre længere, efterhånden som tiden går. Men fordelene ved en fysisk bog eller et ringbind frem for en rulle eller et digitalt album er, at bogen kan tages med i seng eller hen i sofaen og læses sammen med andre – og bogen risikerer ikke at forsvinde, hvis en harddisk bliver slettet.

Arbejdet med en bog kan fortsætte barndommen igennem. Efterhånden som barnet bliver æl-

dre, kan det håndtere flere oplysninger, så bogen skal ikke ses som et færdigt værk, men som en fortælling, der vokser med barnet.

Uanset om man vælger bog eller papir, så har processen den gevinst, at den voksne kan sidde ved siden af barnet med øjnene rettet mod projektet, mens de taler om barnets liv og sammen skaber fortællingen. Som mange forældre nok har opdaget, er det ofte nemmere for et barn at tale om følsomme emner, når han eller hun ikke behøver at have øjenkontakt med den voksne – når man for eksempel kører bil eller ligger ved siden af hinanden i en seng og læser godnathistorie.

Indhold

En bog med barnets personlige livshistorie skal være ærlig, men ikke konfronterende. Det handler om at indkredse og nedfælde de detaljer, der udgør et liv – også når der er få detaljer at tage fat i. Måske mangler barnet fotos fra sin fortid. Brug internettet til at lede efter billeder af det område, hvor barnet blev født eller boede på børnehjem. Minder, billetter, notater fra plejepersonale, fotos, udklip fra aviser og blade – det hele er værdifuldt.

Hvis barnet selv skriver – eventuelt med hjælp – er det en god idé at skrive fortællingen i jeg-person. Hvis det er en voksen, der skriver bogen, anbefales det at skrive barnets historie i tredje person ental: Altså med navn og han/hun betegnelser. På den måde bliver historien fortalt som et eventyr, som kan læses højt, og der skabes lidt distance til begivenhederne.

Mange adoptivforældre savner viden om, hvad barnet oplevede, inden det blev adopteret. Og mange mangler måske ord, der kan forklare traumatiske begivenheder. Det kan være svært at forklare et barn, at det blev udsat for overgreb, eller at en forælder var alkoholiker.

Men selvom man har få oplysninger eller mener, at sandheden er for vanskelig, så skal den viden, man har, formidles. Ellers kan børn komme til at give sig selv skylden for traumatiske begivenheder, som de måske har oplevet. Men fortælles deres livshistorie nænsomt og ærligt, kan den være med til at genfortælle og forklare de negative oplevelser og flytte ansvaret over på de mennesker eller årsager, der var skyld i barnets hårde start på livet.

Vanskelige emner

Der kan være meget tunge årsager til en adoption – stofmisbrug, voldtægt, incest eller andre former for seksuelle overgreb. De emner er så tunge, at mange voksne kan have glæde af at spørge en professionel til råds om, hvordan oplysningerne

skal håndteres. Men der skal ikke lyves om detaljer – vær ærlig, men ikke hudløs ærlig. Det centrale her er at formidle, at det aldrig er barnets skyld, og at selvom en biologisk far måske begik voldtægt, så ændrer det ikke ved, at barnet er perfekt, som det der.

Adoptivfamilier må aldrig fortie de begivenheder, der førte til adoptionen, hvis de kender dem. Der er masser af tabubelagte emner, men det nytter ikke noget at videregive en opfattelse af, at der er noget i barnets baggrund, der er for frygteligt til, at man kan tale om det. (Se konkrete råd til de svære emner på næste side).

Nogle oplysninger er dog for private til en fysisk bog, som kan læses af andre end det barn, det handler om. Bogen må ikke indeholde oplysninger,

der kan skræmme barnet eller give anledning til sladder hos andre. Scannede dåbsattester eller fødselsattester, de biologiske forældres efternavne og andre data skal ikke med i bogen.

I stedet kan man redigere eller have oplysningerne på løse ark, der bor i en mappe for sig til hverdag. Eller man kan vente med at tage dem med i bogen, til barnet er ældre. Så længe holdningerne er tilgængelige og ikke mørklægges, er det fint at formidle kendsgerningerne neutralt og empatisk.

Bogens betydning

Mange adoptivforældre melder, at det giver deres adopterede barn ro at kende og forstå historien om deres liv. Det giver tryghed at vide, hvem man er, og hvor man kommer fra.

Bogen skal også indeholde positive beskeder til barnet, der skal styrke dets selvværd og oplevelsen af at være elsket, værdsat, høre til og ønsket af den nye familie.

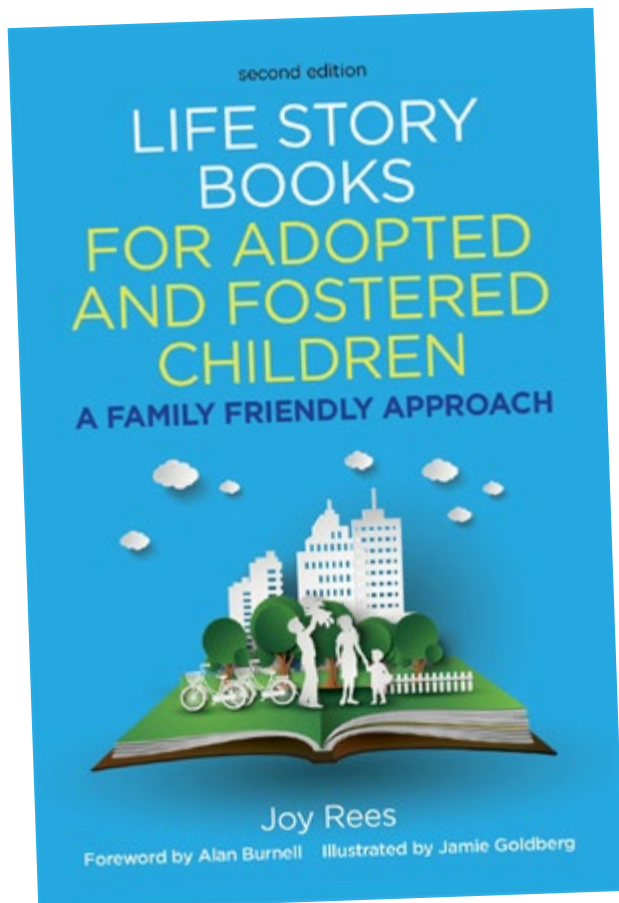
Arbejdet med bogen kan give de voksne indsigt i barnets forståelse af dets egen situation og et afsæt til samtaler om fremtidsdrømme og udfordringer.

Det er svært at vide præcist, hvornår et barn er klar til at tage hul på at være med til at tage fat på sin livshistorie. Men det er spørgsmålet om hønen og ægget: Måske er barnet ikke klart, men bliver det, når arbejdet med minder og fortiden er gået i gang. Det vigtigste er, at barnet ikke skal bruge mange år på at misforstå eller selv at fantasere om årsagerne til, at det blev bortadopteret. Der skal være en forståelse, inden barnet bliver voksen. ■

KILDE: LIFE STORY BOOKS FOR ADOPTED CHILDREN: A FAMILY FRIENDLY APPROACH AF JOY REES, JESSICA KINGSLEY PUBLISHERS 2009.

Lifestoryworks.org

En adoptivmor og en socialrådgiver har lavet en engelsksproget hjemmeside om hele processen med at lave en bog om barnets livshistorie. Siden er især god mht. forslag til, hvordan adoptivforældre kan forklare tunge årsager til adoption som voldtægt, vold, misbrug mv.

Læs en mere grundig vejledning i at skabe bogen om dit barns liv i denne guide.

Hvad skal bogen om barnets livshistorie rumme?

»Lifestoryworks.org« anbefaler, at en bog om barnets livshistorie indeholder følgende kapitler:

Nutid

En bog om barnets liv må gerne tage udgangspunkt i nutiden for at skabe tryghed og forankring i den situation, barnet er i nu, inden man kigger på fortiden og eventuelle traumatiske begivenheder. Derfor handler det første kapitel om, hvem barnet er i dag, og om barnets nye familie, interesser og hverdagen.

Følelser

Det er vigtigt at åbne op for en samtale om følelser og tage barnets følelser med i bogen. En måde at gøre det er at stille en række åbne spørgsmål, som barnet skal afslutte uden at bruge lang tid på at overveje svaret. Det kan for eksempel være »jeg kan lide ...«, »når jeg bliver stor, vil jeg gerne ...«, »jeg er bange for ...«. Skriv spørgsmål og svar ind i bogen. De giver et billede af, hvem barnet er, og forsikrer ham eller hende om, at det er okay at være sådan.

Babyers og småbørns behov

Ofte forklarer adoptivforældre adoptionen med, at den biologiske mor elskede barnet, men ikke kunne tage sig af det. Den forklaring risikerer at skabe en forståelse af, at kærlighed ikke er lig med tryghed, når en mor kan give et barn fra sig på trods af kærlighed.

Et afsnit eller nogle sider om, hvad babyer og småbørn har brug for, åbner op for en snak om, hvorfor barnet ikke kunne blive hos sin biologiske familie. Find billeder af tøj, sutteflasker, omfavnelser, kys, bæreseler, vugger, søvn og alt det andet, som giver babyer og småbørn tryghed og sikrer deres overlevelse.

At tydeliggøre barnets behov giver også god mening, hvis barnet er hittebarn. Det vil gøre det begribeligt, at et barn ikke kan overleve uden nogen, der passer på det.

Fødsel

Det er ikke sikkert, at der er oplysninger om barnets fødsel. Men brug det, der er. Måske er han eller hun er født i maj og har derfor tyren som stjer-

netegn. Du kan også finde barnets kinesiske stjerne tegn. Han eller hun vejede måske det samme som tre liter mælk eller var lige så høj som komfuret. Gør det konkret.

Biologisk familie

Fotos af den biologiske familie skal med i bogen, hvis de findes. Hvis de eneste fotos, der findes, er chokerende – hvis forælderen er syg, eller hvis fotoet er taget af politiet – kan man scanne billedet og justere farver eller redigere det. Det er ikke kun for at skåne et barn, der måske ikke er modent til et chokerende foto. Venner og legekammerater kan også komme til at se bogen, og det er ikke nødvendigvis alle, der skal have alle detaljer at vide.

Find alle oplysninger, man kan, om den biologiske familie, selvom de synes ligegyldige: Hårfarve, skonommer, erhverv, alder, fregner – det er alt sammen værdifuldt.

I kapitlet om de biologiske forældre kan man finde billeder af og oplysninger om det sted, de stammer fra. Hvilket sprog taler de, hvad spiser de, hvad arbejder de med?

Man kan også lave et stamtræ med to sæt familier – en familie er rødderne, den anden er grenene, eller også kan man lave et træ med en stamme, der deler sig i to – en side til hver familie. Har endnu flere familier spillet en rolle – for eksempel en plejefamilie – kan man lave flere sæt grene eller vælge at lave et hjul med sektioner, der viser de forskellige familier.

Adoptionens baggrund

Dette kapitel vil oftest overvejende bestå af tekst. Men baggrunden for en adoption kan være meget svær at forklare. Mange savner viden om, hvad barnet oplevede, inden det blev adopteret. Og mange mangler måske ord, der kan forklare traumatiske begivenheder. Det kan være svært at forklare et barn, at det blev udsat for overgreb, eller at en forælder var alkoholiker.

Men det er vigtigt, at adoptivforældre ikke selv har berøringsangst og tøver med at erkende de begivenheder, der førte til adoptionen. Måske bryder man sig ikke om at tale om døden, men hvis en biologisk forælder

er død, er det vigtigt ikke at smitte barnet med sin egen skræk for døden.

Det er også vigtigt at tale om begivenhederne uden at placere skyld. Ikke noget med at sige: »Din biologiske mor kunne ikke styre sit druk.« Et barn kan bruge den forklaring til at danne en forestilling om, at han eller hun har arvet moderens misbrug. I stedet er det en god idé at forklare, hvad alkohol gør – at man først bliver glad og afslappet, så måske drak den biologiske mor, fordi hun var presset eller ked af det. Eller hvis barnet har været udsat for vold, kan den voksne tale om, at den voldelige person var i virkelig dårligt humør, og at det gik ud over barnet, men at det aldrig er i orden at slå et barn, da de voksnes opgave er at passe på barnet.

Psykisk sygdom er endnu et emne, som kan være meget vanskelig at forklare, især fordi sygdommen ofte er usynlig. Måske har barnet et foto af en mor eller far, som ser helt almindelig ud, og så er det svært at tro, at den forælder ikke kunne passe på barnet. Her skal der findes en balance: På den ene side er forælderen måske utilregnelig, men på den anden side er han eller hun ikke et dårligt menneske, og det er vigtigt for barnet at vide.

Med til baggrundshistorien hører også de beslutninger og mennesker, der var involveret undervejs. At en nabo var bekymret for, at barnet fik nok mad, at en medarbejder på et børnehjem passede på barnet, eller at en dommer besluttede, at adoptionen skulle gennemføres. Det øger alt sammen forståelsen af barnets liv inden adoptionen.

Nutiden

Endelig sluttes bogen af med et nyt kapitel om nutiden og alt det, der førte til, at barnet nu bor i sin nye familie. Det er her, man kan indsætte kopi af adoptionsbevis, billeder af fejringen af adoptionen og et årshjul, der skildrer et år i familiens liv, samt fremtidsdrømme.

Dette kapitel kan opdateres, efterhånden som barnet vokser og bliver ældre. Måske får I med tiden kontakt til fødested eller en biologisk forælder. Så skal de begivenheder også med i bogen.

Nationale adoptioner

AF ANNA BRIDGWATER

INTERVIEW

Som at vinde i lotteriet

Hanne og Carsten ventede to år på at blive forældre til et dansk barn, da de søgte om national adoption. I dag synes de, at datteren Clara er et perfekt match.

»Jeg drømte om at få mindst fire børn.«

Hanne har været klar til at være mor, siden hun var helt ung. I dag er hun 40, gift med Carsten på 42 og mor til to. Hanne fødte parrets søn William for ni år siden, men deres datter Clara på fem er født af en anden dansk kvinde og adopteret, da hun var knap et halvt år gammel.

William var Hannes fjerde graviditet, og da han var født, forsøgte Hanne og Carsten at blive gravide igen. Men fertilitetsbehandlingerne virkede ikke. »Jeg kunne ikke mere,« fortæller Hanne.

Hun og Carsten søgte om at blive godkendte til adoption. »Det er en fantastisk proces med de adoptionsforberedende kurser. Det var sindssygt

spændende, og vi har fået gode ting med derfra.«

Undervejs i processen blev Hanne og Carsten sikre på, at de gerne ville adoptere et dansk barn. »Vi blev godkendt til adoption i 2012. Jeg havde egentlig forestillet mig, at vi ville adoptere et udenlandsk barn. Men af forskellige grunde endte vi med at søge om at adoptere et dansk barn. Det var blandt andet, fordi vi havde William og var enige om, at det ikke ville være godt for ham, hvis vi skulle opholde os i udlandet i mange måneder.«

En anden grund til, at Hanne syntes godt om dansk adoption var, at vordende adoptivforældre bliver vurderet for at se, om de passer godt sammen med det konkrete barn.

»Vores sagsbehandler talte meget om, at man bliver individuelt matchet med et barn, når det er et dansk barn. Så vi skiftede mening.«

Men Hanne og Carsten fik også fra starten at vide, at en dansk adoption var som at vinde i lotteriet. »Sagsbehandleren sagde også, at det var en fin tanke, men at det var som at finde en nål i en høstak. Vi fik at vide, at vi godt kunne droppe det.«

Det tog parret forholdsvis lang tid at blive godkendt til adoption, fordi Carsten har en medfødt sygdom, som giver nogle motoriske udfordringer, men som ikke påvirker hans evne til at være far. »Der skulle lægevurderinger til, men vi blev godkendt, fordi det ikke

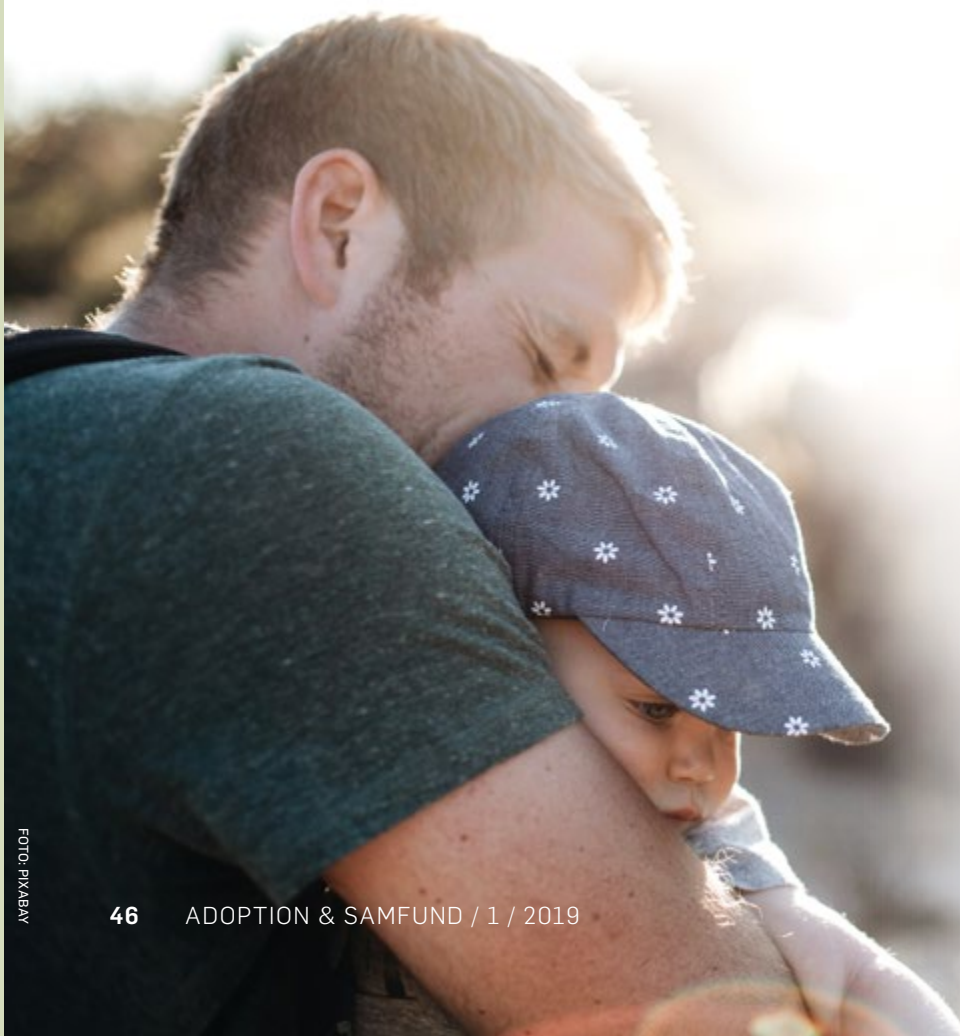

FOTO: PIXABAY

ville være anderledes at være et barn hjemme hos os end hos andre.»

Syge børn

Kort tid efter, parret var blevet godkendt, fik de børn i forslag.

»Vi fik tilbudt to meget syge børn ret tæt på hinanden. Men vi sagde nej. Det var hårdt. Men vores søn har arvet min mands sygdom, og det var ikke til at overskue endnu en sygdom i familien.«

En anden grund til, at Hanne og Carsten valgte at sige nej til begge børn, var, at hendes far havde fået en meget alvorlig diagnose.

»I det ene tilfælde var der sygdom, kognitive problemer og en mor, der ville have samkvem. Moderen kunne jeg godt rumme, men ikke de potentielle fysiske problemer. Det andet barn var født for tidligt, og der var mange problemer og mange operationer i vente. Det var for stor en mundfuld. Jeg tænkte, at jeg kan klare det meste. Men jeg arbejder i sundhedsvæsenet, og jeg vidste, hvad de fysiske problemer indebar.«

Det var ikke let at sige nej til de to børn, der blev bragt i forslag. »Jeg følte mig som verdens dårligste menneske. Men fordi børnene lå uden for den almene godkendelsesramme, påvirkede det ikke vores godkendelse, at vi sagde nej.«

Ventetid

Derefter gik der to år, uden at parret fik barn i forslag. »Jeg kan huske den kæmpefrustration, jeg gik med, mens vi ventede. Det sværeste var at høre på alle andres holdninger. Vi har hele tiden været ærlige og talt med alle om, at vi gerne ville have et barn mere. Og alle kender nogle, der har oplevet et eller andet, været igennem en masse, og som bare endte med at få det ene barn efter det andet.«

Undervejs overvejede Hanne og Carsten at opgive drømmen. »Vi var omkring 100 på ventelisten, og der kommer jo kun 10 til 20 børn om året. I forsommeren 2014 skrev jeg til adoptionsnævnet for at spørge, om de vidste noget. Det var blevet rigtig svært at vente. Vi fik det svar, at der kom nogle børn efter sommeren.«

Et af de børn blev Hannes og Carstens. De blev matchet med en pige

på fem måneder, som lå inden for den almene godkendelsesramme. »Den 2. oktober blev vi ringet op og fik at vide, at vi havde fået en datter.«

Ung mor

Baggrunden for adoptionen var, at den biologiske mor meget sent fandt ud af, at hun var gravid. Hun var helt ung og

slet ikke klar til at blive mor, og faderen var ukendt.

»Claras biologiske mor havde beskrevet en ønskefamilie, som var præcis som os. Hun ønskede, at familien havde et barn i forvejen, hun beskrev et nærmiljø, som passede på vores, og et hus med god plads og natur i baghaven. Hun havde forestillet sig forældre

Fakta om nationale adoptioner

Processen

Nationale adoptanter skal godkendes til adoption ved samme proces som ved transnational adoption. De meddeler det så til deres sagsbehandler, hvis de ønsker national adoption. Ankestyrelsen har en liste over godkendte adoptanter, der har ønsket national adoption, og Adoptionsnævnet hos Ankestyrelsen matcher de børn, der skal bortadopter, med en familie fra listen.

Ved matchning tager Adoptionsnævnet hensyn til den biologiske families ønsker og til adoptanternes ressourcer og familiernes sammensætning.

Når et nyfødt barn indstilles til frivillig adoption, bor barnet først hos en plejefamilie. Den biologiske mor kan først give det endelige samtykke til bortadoption tre måneder efter barnets fødsel. Er der en kendt far, skal han også give samtykke.

Nationalt adopterede og deres familier og institutioner har samme ret til PAS-rådgivning og -undervisning som transnationalt adopterede.

Oplysninger

Efter hjemtagelsen skal der udarbejdes i alt seks opfølgingsrapporter – en cirka hvert tredje år – om barnet i løbet af dets opvækst. Den første skal udarbejdes et år efter hjemtagelsen. De biologiske forældre kan få indsigt i rapporterne, hvis de ønsker det.

Det er ikke muligt for Adoptionsnævnet at tvinge adoptanterne til at skrive opfølgingsrapporterne. Adoptionsnævnet har ingen sanktionsmuligheder, hvis adoptanterne ikke gør det.

Det er adoptanternes opgave at fortælle barnet om adoptionen, men adoptanter kan ikke pålægges at fortælle deres adopterede barn, at det er adopteret. Barnet har ret til oplysninger om dets baggrund, når det er myndigt. Det kan ske ved henvendelse til barnets fødesogn.

Adoption af et plejebarn

Hvis en plejefamilie skal adoptere et barn, der er anbragt hos dem, kan det ske ved en familieadoption, som ikke kræver godkendelse til adoption. Barnet skal have boet hos familien i mindst tre år. Hvis barnet ikke har boet hos plejefamilien i tre år, skal plejefamilien først godkendes som adoptanter, før de kan adoptere barnet.

Dem, der opgiver

Fra Ankestyrelsen lyder det, at det er umuligt at sige, hvor mange ansøgere om national adoption, der opgiver drømmen. »Adoptionsnævnet fører ikke statistik på antallet af ansøgere på den nationale liste, der af den ene eller anden årsag ikke modtager et barn i forslag. I 2018 blev 20 sager fra den nationale venteliste henlagt. Årsagerne kan være flere. For eksempel kan ansøgerne vælge at skifte til den internationale liste hos DIA, ligesom ansøgernes godkendelse kan blive tilbagekaldt af samrådet, og godkendelsen kan udløbe,« skriver Ankestyrelsen i en mail.

Børnenes baggrunde

Der er tre mulige baggrunde for, at danskfødte børn frigives til adoption: De biologiske forældre kan frivilligt vælge at bortadoptere barnet. Der kan være tale om adoption uden samtykke, hvor forældrene ikke er enige med myndighederne i, at det er det bedste for barnet at bortadoptere det. Endelig kan vordende adoptivforældre få et barn i pleje med henblik på adoption, ligesom plejeforældre kan adoptere et barn, som har boet hos dem i tre år. Det kan ske enten med eller uden de biologiske forældres samtykke.

Når et barn bor i en plejefamilie, beholder de biologiske forældre forældremyndigheden og har indflydelse på for eksempel skolevalg. Ved adoption overgår forældremyndigheden til adoptivforældrene.

med vores uddannelsesniveau, og som var almindelig kulturkristne, ligesom vi er. Der var så mange ting, hvor vi godt kunne genkende os selv.»

Hanne bliver tydeligt bevæget, når hun fortæller. Men lykken og lettelsen over at blive matchet med et barn blev forstyrret af, at det ikke var gnidningsfrit at få datteren hjem.

»Først skulle vi skulle vente en uge, fordi plejefamilien fik lov til at tage hende med på ferie. Sagsbehandleren, der ringede til mig, havde aldrig prøvet en bortadoption før; hun sagde flere gange, at det var meget, meget svært for plejemor.«

Hanne oplevede, at sagsbehandleren ikke altid bevarede det professionelle overblik, og at plejemoderens følelser for barnet fik lov til at påvirke sagens gang.

Plejefamilien

Overdragelsen af datteren skete på den måde, at kommunen besluttede, at Hanne og Carsten skulle flytte ind hos plejefamilien, mens William blev passeret af Carstens forældre. Ud over Clara havde plejefamilien et plejebarn på otte, tre halvstore biologiske børn og en hund.

»Det var så mystisk at bo i deres lille gæsteværelse. Plejemoderen havde bestemt, at vores søn ikke måtte være der, og det var hårdt for ham. Og plejemoderen sagde flere gange, at hun ikke syntes, vi skulle have det barn. Jeg spurgte, hvorfor hun ikke syntes, jeg skulle have Clara. Hun sagde, at hun bare gerne selv ville have beholdt hende. Det var så grænseoverskridende.«

Plejeforældrene var for gamle til selv at adoptere Clara, men Hanne oplevede ikke, at de hjalp den lille pige med at knytte sig til sine kommende forældre.

»De ville ikke have, at hun skulle sove hos os, så hun sov mellem dem. Jeg har aldrig været så svag i mit liv, fordi jeg var så bange for, at nogen skulle sige, at vi ikke skulle have Clara alligevel.«

Det endte med, at Hanne fik hjælp fra en sundhedsplejerske. »Hun havde set, at plejefamilien havde svært ved at give slip.«

Sundhedsplejersken pressede på, og langsomt fik Hanne lov til at drage mere

omsorg for Clara. Men da Hanne og Carsten tog afsked med plejefamilien, sagde sagsbehandleren, at hun regnede med, at plejemoderen måtte komme på besøg, lige når hun ville. Men Hanne og Carsten blev nødt til at sige fra.

»14 dage efter, vi havde fået Clara hjem, døde min far. Så ringede Carsten til plejemoderen og sagde, at vi ikke kunne lave de aftaler, for det kunne vi ikke overskue.«

Hanne forstår godt, at det var svært for plejefamilien at give slip på Clara, som de havde taget sig af, siden hun var to minutter gammel. Og hun ved, at de havde hjertet på rette sted. »Men der var så meget, der var uklart i den proces. Ingen vidste, hvem der havde ret til at tage en beslutning.«

Anonymitet og åbenhed

Hanne ved lidt om Claras biologiske mor. »Sagsbehandleren nævnte flere gange biomoderens navn. I princippet må jeg ikke vide, hvem hun er, for vi har en lukket, anonym adoption. Jeg ved, at den biologiske mor ikke har ønsket rapporter og den slags. Men Clara kan få oplysninger, når hun ønsker dem, og hvis hun siger, at hun gerne vil opsøge hende, så vil jeg støtte hende i det.«

Hanne har flere gange oplevet, at anonymiteten kun eksisterer, fordi hun og Carsten selv vælger ikke at bruge den viden, de har fået.

»Vores sundhedsplejerske spurgte mig, om jeg havde været inde på sundhed.dk for at læse om Clara. Det havde jeg ikke, og sundhedsplejersken sagde, jeg skulle vente med det. For der stod biomoderens navn og adresse.«

Hanne vil ikke lede efter flere oplysninger. »Hvis jeg søgte hende på nettet, ville jeg blive forslået hende som ven på Facebook.«

Hanne og Carsten ved, at den biologiske mors ønske om anonymitet ikke er lig med ligegyldighed.

»Vi har et brev fra den biologiske mor, og det er bare det smukkeste. Det er skrevet i sirlig håndskrift og med kærlighed. I det brev får Clara svar på, hvorfor moderen valgte at give hende fra sig. Hun skriver alle sine tanker og, at hun er sikker på, at vi kan give hende mere, end hun selv kunne. Den mor har haft behov for at sende hende kærligt

videre. Hold fast, hvor jeg glæder mig til at give Clara det brev. Det er jeg så taknemmelig for.«

Anonymiteten er ikke lig med hemmeligheder. Hanne og Carsten er helt åbne om, hvordan datteren blev en del af familien.

»Vi har fortalt hende alt. Alt det, hun har kunnet kapere. Engang imellem kommer hun og spørger om et eller andet. Hun spørger meget, hvor stor hun var, da hun kom hjem til os. Og hun og hendes storebror snakker meget om det.«

Familien har også været helt åbne over for omverdenen om, at Clara er adopteret. »Det har været vigtigt for os. Også fordi vi bor i en lille by, så alle vidste det. Det var ikke noget, vi kunne holde hemmeligt, selv hvis vi gerne ville. Folk syntes jo bare, det var så fantastisk.«

Den største gave

I dag er Clara simpelthen Hanne og Carstens datter. »Hun har en god tilknytning til os. Men hun bliver utryg, hvis der er mange mennesker. Vi er opmærksomme på at skærme hende i de situationer og har talt med institutionerne om det. Min og Claras tilknytning blev forstyrret af min fars død. Jeg var virkelig fars pige. Men jeg er dybt taknemmelig for, at han nåede at møde Clara, inden han døde, for det var hans største ønske.«

En uventet udfordring med at adoptere et dansk barn er, at omverdenen ikke kan se, at Clara er adopteret og kan reagere anderledes end et gennemsnitligt barn.

»Det bliver lidt overset, at hun kan have nogle reaktioner. Vi vil ikke trække problemer ned over hovedet på hende, men hun har bare en anden start på livet end de fleste. Carsten har lige været væk i tre uger, og hun var knust. Hun kunne ikke rumme, at han var væk. Da han kom hjem, sagde hun, »jeg troede aldrig, jeg skulle se dig igen.«

Men de udfordringer blegner fuldstændigt, når Hanne tænker på, hvad hun har fået.

»Det er den største gave i livet. Tænk, hvad den biologiske mor har givet os af gave. Jeg er så taknemmelig. Især på fødselsdage tænker jeg meget på hende. Og hun er stadig ikke ret gammel.« ■

BAGGRUND

Erfaringer med adoption uden samtykke

VISO, den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation i Socialstyrelsen, rådgiver kommuner om adoption uden samtykke og har opsamlet erfaringer siden lovændringen i 2015.

VISO har kigget på 20 sager, hvor kommuner har bedt om rådgivning i sager om mulig bortadoption uden samtykke. Disse data er sammenfattet i en rapport, der i alt indeholder materiale indsamlet fra 24 børn i de 20 sager (der var to sæt søskende blandt de 20 sager).

Tallene viser, at kommunerne indstiller til adoption uden samtykke oftere end tidligere. Men i under halvdelen af de tilfælde, hvor kommunen overvejede adoption uden samtykke, endte overvejelserne med, at en adoption blev sat i gang.

Årsager

Kommunerne melder, at adoption uden samtykke sker af hensyn til barnets tarv. Økonomi nævnes ikke som motivation.

Den mest almindelige årsag til, at kommuner overvejede bortadoption, var manglende forældreevne. I halv-

delen af tilfældene var der psykisk sygdom og mental retardering. I syv sager var der andre årsager som for eksempel seksuelle overgreb, pædofilidomme, vold eller vanrøgt.

I 12 af de 20 omtalte sager opgav kommunerne at gennemføre adoption uden samtykke. De sager, der blev droppet, blev droppet, enten fordi VISO vurderede sagen anderledes end kommunen, eller på grund af tidsfaktoren, eller fordi en plejefamilie trak et ønske om at adoptere et barn tilbage. (Rapporten fra VISO uddyber ikke, hvad der menes med »tidsfaktor«, men det formodes at betyde, at barnets alder var for høj til at gøre det meningsfyldt at overveje et nyt sæt forældre).

Hvem er børnene?

Tre fjerdedele af de børn, som kommunerne overvejede at bortadoptere uden samtykke, var under fire år, og en

femtedel var endnu ikke født. I snit var de 3,3 år gamle, og et enkelt barn var ni. Der var tale om lige mange børn af begge køn. Alle 20 børn, der var født, da adoptionen kom på tale, boede hos en plejefamilie, og af dem var 14 tvangsfjernet fra deres familier. 16 af de 24 børn havde hel- eller halvsøskende. Mødrene var i snit godt 30 år gamle, mens fædrene i snit var syv år ældre.

I en tredjedel af sagerne havde kun moderen forældremyndigheden, og faderskabet var fastslået for 21 ud af de 24 børn.

I seks ud af de 20 sager skulle den påtænkte adoption være en familieadoption til en plejefamilie med tilknytning til barnet og ville derfor ikke kræve godkendelse til adoption. I de andre sager var det tanken, at adoptionen skulle være en fremmedadoption til forældre, der stod på ventelisten til national adoption. ■

Processen i adoption uden samtykke

I daglig tale siger de fleste »tvangsadoptioner«, men den officielle betegnelse er adoptioner uden samtykke, hvor myndighederne iværksætter en adoption, uden at de biologiske forældre indvilger i det.

Reglerne for tvangsadoption blev sidst ændret i oktober 2015. Mens det før skulle »bevises«, at forældrene aldrig vil kunne tage sig af barnet, skal det nu »sandsynliggøres«, at forældrene aldrig vil opnå evnen til at være forældre.

I år ændres loven igen. Fra 1. juli 2019 flyttes kompetencen til at træffe afgørelse i sager om adoption uden samtykke fra Statsforvaltningen til Ankestyrelsen. Der gives desuden mulig-

hed for, at et barn, der skal adopteres uden samtykke, kan flytte ind hos den kommende adoptivfamilie, når Ankestyrelsen har truffet afgørelse om adoption uden samtykke, og dermed bo hos den kommende adoptivfamilie under sagens behandling i domstolssystemet.

Hvis kommunen ønsker, at et barn skal bortadopteres uden samtykke, sender kommunens børn- og ungeudvalg sagen til Ankestyrelsen, som gennemgår sagen og træffer en afgørelse. Statsforvaltningen tilbyder advokat til de biologiske forældre, hvis de ikke har en.

Hvis de formelle krav er overholdt, indstiller Ankestyrelsen til adoption uden samtykke til sagens parter og til kommu-

nen. Hvis kommunen vil gå videre med sagen, indstiller de sagen til Statsforvaltningen (kun indtil juli 2019).

Hvis forældrene ønsker at anke sagen, tager domstolene stilling til sagen. Hvis de biologiske forældre taber ankesagen, kan adoptionen herefter gennemføres.

Statsforvaltningen vurderer, om de formelle krav er overholdt, og indkalder forældrene til møde. Statsforvaltningen træffer en afgørelse og beviliger derefter adoptionen. Statsforvaltningen fremsender sagsresumé til kommunen og Ankestyrelsen. Hvis der er tale om en fremmedadoption, sker der nu et match med adoptanter via Adoptionsnævnet, som er en del af Ankestyrelsen.

FOTO: VISUAL HUNT

INTERVIEW

Hul i loven om nationale adoptioner

Adoptererede trives bedst, når de ved noget om deres baggrund. Men der er ingen, der har pligt til at fortælle dem, at de er adopterede.

Flemming Andersen har adopteret Yashila fra Indien i 1997 sammen med sin daværende kone. Han arbejder til daglig med udsatte børn i kommunalt regi og er desuden Adoption & Samfunds rådgiver i spørgsmål om nationale adoptioner.

Derfor har han indsigt i adoptionslovgivningen, og han er bekymret. Han mener ikke, at hverken myndigheder eller interessenter er opmærksomme på mulige udfordringer.

»Hvor er barnets sikkerhed for, at det bliver oplyst om dets baggrund? Der er et issue, som Adoption & Samfund ikke har forstået med hensyn til

adoptioner uden samtykke. Det er bekymrende, at man har en lov, hvor man ikke har indbygget den viden, man har om adoption i lovgivningen.«

Flemming Andersen forklarer: »Du har krav på at få viden om din baggrund. Men du har ikke krav på at få at vide, at den viden findes.«

Som Statsforvaltningen skriver i en mail til magasinet Adoption & Samfund, så kan »adoptanter ikke pålægges at fortælle deres adoptivbarn, at det er adopteret. Og myndighederne har ikke pligt til at fortælle et barn, at det er adopteret. Det er en opgave, der påhviler forældre-myndighedshaverne (adoptanterne).«

Godkendelsesprocessen til national adoption er den samme som til transnational adoption.

Flemming Andersen siger: »Hvorfor giver vi ikke adopterede et retskrav om, at de har krav på få at vide, at den viden findes? Vi ved jo, at det er bedst at tale med barnet om dets baggrund på en alderssvarende måde. Men vi har set tilfælde, hvor folk først får noget at vide, når de finder oplysninger i et dødsbo. Det er den samme drøftelse, vi har om donorbørn og børn af surrogatmødre. Vi er ved at skabe et mentalt tomrum for de børn. De mærker et savn, som de ikke kan sætte ord på, hvis de ikke ved, hvorfor de føler sig anderledes end resten af familien,« siger Flemming Andersen. Han har et forslag:

»Hvis man gav det lille barn retskrav på information om baggrund og retskrav om åben adoption, så ville vi se bedre adoptioner.«

Hvis det adopterede barn ikke kender sin baggrund, kan det have svært ved at opsøge den rigtige hjælp, hvis han eller hun løber ind i vanskeligheder som voksen, siger Flemming Andersen. »Viden er alfa og omega, hvis du skal kunne finde den rigtige hjælp.«

Adoption eller pleje

Adoptionsloven blev sidst strammet i 2015 – og det sker igen i 2019 – fordi statistikken siger, at adopterede børn klarer sig bedre end plejebørn. Men det er ikke entydigt, påpeger Flemming Andersen. »Rent fagligt, så er der nogle børn, som det ville være bedre for at blive adopteret. Mange plejebørn lever i et skævt forløb, hvor der konstant kører retssager, fordi de biologiske forældre vil have barnet hjem.«

Derfor mener Flemming Andersen ikke, at man kan sammenligne plejebørn, der måske ikke har oplevelsen af en stabil hverdag, med adopterede børn, der som regel adopteres ind i ressourcestærke familier. »Spørgsmålet er, om plejebørn klarer sig dårligere end de børn i udsatte familier, som ikke bliver anbragt?« ■

INTERVIEW

Optimister i venteposition

Bestyrelsesmedlem i Adoption & Samfund Klaes Sørensen venter sammen med sin kone Line på at adoptere et barn, der er født i Danmark. Selvom de risikerer at vente længe, har de tiltro til, at det nok skal lykkes.

Helt almindelige danskere. Sådan beskriver Klaes Sørensen sig selv og sin kone Line. Han er elektriker, hun er regnskabsansvarlig, de bor i Nordjylland, og de har søgt om at adoptere et barn født i Danmark.

»Vi var i fertilitetsbehandling ad flere omgange over en periode på tre og et halvt år, hvor det ikke bar frugt. Så lykkedes det, men Line aborterede i uge 17. Vi prøvede en gang til uden held. Vi havde allerede taget snakken om adoption og havde overvejet det, og på det tidspunkt kiggede vi hinanden i øjnene og valgte at fokusere på adoption. Vi var til første møde med vores sagsbehandler i november 2017, og vi blev endelig godkendt i april 2018. Så har vi ventet siden.«

I fase tre af godkendelsesprocessen valgte Klaes og Line, at de gerne vil adoptere et barn, der er født i Danmark.

Åbenhed

I og med, at det forventes, at danske adoptanter ved national adoption skal skrive rapporter om barnet og deres familieliv, så er nationale adoptioner ikke helt anonyme. Men som Klaes siger, så er fuld anonymitet i mange tilfælde ikke en mulighed, og parret ser frem til åbenhed.

»Det kan være, at barnet har haft en tilknytning til de biologiske forældre. Som udgangspunkt stiller vi os åbne over for kontakt til de biologiske forældre, men i sidste ende skal det ske, så det tjener vores barns bedste«

Klaes og Line vil også være åbne over for deres kommende barn. »Vi vil fortælle barnet om dets baggrund, og ligesom med alt andet vil vi gøre det på barnets præmisser. De oplysninger, vi får, når vi adopterer, skal videreformidles så naturligt som overhovedet muligt.«

Når Klaes og Line håber på at adoptere et barn født i Danmark, så er det

ikke, fordi de gerne vil have et barn, der ligner dem.

»Der er mange af de børn, der bliver adopteret nationalt, som ikke har etnisk danske biologiske forældre. Det betyder ikke noget. Det bliver man også spurgt om i godkendelsesprocessen.«

Ventetid

Ventetiden, når man vil adoptere nationalt, er lang og usikker.

»Det takler vi ved, at vi ikke tænker på det hver dag. Vores nuværende godkendelse gælder i fire år, og derefter skal vi godkendes hvert andet år. Vi kan samlet set vente i ni år, inden vi falder for aldersgrænsen.«

Klaes og Line er optimister. »Vi er fortrøstningsfulde. Det, der er det gode ved det nationale system, er, at man vurderer alle dem, der står på ventelisten i forhold til det givne barn. Så man venter måske længe, men man kan være sikker på, at ens ressourcer matcher det barn, der bliver stillet i forslag.«

Klaes og Line har valgt at fortælle deres omgangskreds om deres drømme. »Det vigtigste er, at vi taler åbent om det i forhold til familie, venner og arbejdsplads, så de er med på den, når vi får stillet barn i forslag. Vi kan ikke være mere åbne, end vi er.«

Parret kunne rigtig godt tænke sig kontakt til andre, som har adopteret nationalt, for på den front er deres berøringsflade lille. »Det kunne være rart at kende nogle, som er eller har været i en situation som vores, dele tanker, erfaringer og gode råd.«

Nogle synes, at omverdenens spørgsmål kan være belastende, når der ikke er noget nyt at fortælle. Men sådan har Klaes det ikke. »Jeg kan med sindsro sige, at jeg ikke ved noget, fordi der ikke er en venteliste med rækkefølge, og vi dermed ikke ved, hvornår det

er »vores tur«, men vi fortæller gerne om vores forløb og svarer gerne på folks spørgsmål om adoption generelt.«

Foreningsarbejde

Klaes kan ikke skubbe tankerne om adoption helt fra sig, da han har valgt at engagere sig i Adoption & Samfunds bestyrelse. »Selvom man endnu ikke har opnået det, man gerne vil, så kan man godt gøre noget for dem, der har opnået det, eller som står i samme situation som os. Når vi opnår noget, er gevinsten den samme, uanset om vi personligt opnår det, vi gerne vil. Og det er ikke fremmed for mig at engagere mig i det, som interesserer mig.«

Så minder Klaes om noget andet: »Man skal også deltage, hvis man vil brokke sig.« Klaes vil arbejde for at gøre nationale adoptioner mere synlige. »De fleste spørger, hvorfor vi ikke adopterer internationalt. Der er ikke sindssygt meget fokus på national adoption i foreningen. Jeg vil fortælle, hvordan det er at adoptere nationalt, og sætte fokus på, at det også er muligt, så det bliver afmystificeret.« ■

Der står 68 ansøgere på venteliste til at adoptere et danskfødt barn.

Selvom de svenske myndigheder er blevet gjort opmærksomme på, at flere kinesiske børn adopteret til Sverige er blevet bortført fra deres biologiske forældre, har myndighederne ikke reageret.

FOTO: PIXABAY

Sverige svigtede Kinas stjålne børn

En svensk toppolitiker har været med til at formidle stjålne kinesiske børn til svenske adoptivfamilier.

AF KAJSA EKIS EKMAN
OVERSAT AF ANNA BRIDGWATER

I første halvdel af 2000'erne begyndte børn at forsvinde sporløst i Hunanprovinsen i Kina. Et barn, der legede i grøften uden for sit hus, forsvandt pludseligt og blev aldrig set igen. En far fortalte, at han stod ved et busstoppested med sin to måneder gamle datter, da en flok mænd sprang ud af en

regeringsbil og krævede at se hans vielsesattest. Da han ikke havde den på sig, vristede embedspersonen datteren fra hendes far og forsvandt med hende. Han så aldrig sin datter igen.

I mange tilfælde blev børnene simpelthen taget åbenlyst af regeringspersoner. Myndig-

hedspersoner dukkede op hjemme hos forældre, der havde mere end et barn, og krævede, at de betalte store beløb eller gav det yngste barn fra sig.

Mange stjålne børn

Ingen ved, hvor mange børn, der er blevet kidnappet på denne måde, for der findes ingen officielle tal. Nogle kilder mener, der kan være tale om 22.000 børn. Forældre har protesteret og lavet underskriftindsamlinger, og mange nægter fortsat at opgive at eftersøge deres børn. Konsekvensen er i mange tilfælde skilsmisse og arbejdsløshed.

I 2005 blev sandheden endelig afdækket, da nogle af gerningsmændene blev pågrebet og anklaget. 27 personer blev tilbageholdt, og ti blev dømt for menneskehandel, herunder lederen af et børnehjem. Det viste sig, at børnene var stjålet for at blive solgt til adoption, blandt andet til Sverige. Og formanden for Adoptionscentrum, som på det tidspunkt var Sveriges største adoptionsformidler, var den nuværende partileder for de liberalt-konservative Moderaterne, Ulf Kristersson. Han var desuden Sveriges socialminister fra 2010 til 2014.

Fire af de børn, som blev stjålet af bagmændene, blev adopteret til Sverige gennem FFIA, et adoptionsbureau, der ikke længere eksisterer. Under Kristerssons tid som formand formidlede Adoptionscentrum syv børn fra børnehjemmet Hengyang, hvis leder og seks ansatte blev idømt fængelsstraf for at have købt stjålne børn og solgt dem videre til andre børnehjem. Børnehjemmet Hengyang omtalte rutinemæssigt børn som »varer«, de nye børn på hjemmet hed »import«, og de børn, der blev bortadopteret, fik betegnelsen »eksport«, siger den undersøgende journalist Pang Jiaoming, der har skrevet en bog om forbrydelserne.

Adoptionscentrum formidlede også 33 børn fra børnehjemmet Changsha No. 1, som var en fast aftager af børn, og som modtog en limousine af børnehøsternes chef som tak.

Derudover blev 14 børn fra Changde også ofre i menneskehandel. Adoptionscentrum formidlede også et barn fra børnehjemmet Shaoyang, hvis leder samarbejdede med politi og embedsmænd om at fjerne børn fra fattige forældre, der overtrådte etbarnspolitikken. Et andet svensk adoptionsbureau, Barnens vänner, formidlede 21 børn fra børnehjem, som købte børn af bortførerne.

Store konsekvenser

Skandalen fik enorme konsekvenser i Kina, men også i modtagerlande som USA og Holland. Le-

derne af Hollands største adoptionsbureau, Wereldkinderen, som er Adoptionscentrums hollandske modpart, gik af, da det viste sig, at flere af børnene var blevet bortadopteret til Holland. Men i Sverige har skandalen med de stjålne børn fra Hunanprovinsen næsten ikke fået nogen omtale. Ingen har stillet Kristersson til regnskab for, at politikerne muligvis har spillet en rolle i at formidle bortførte børn til Sverige. I betragtning af, at svenske politikere får deres privatliv endevendt, virker det meget mærkeligt.

I løbet af Kristerssons tid som formand for Adoptionscentrum fra 2003-2005 voksede antallet af adoptioner fra Kina til USA, Europa og Sverige. Kina blev det land, som Adoptionscentrum formidlede flest børn fra, omkring 250 om året. Kina var populært blandt adoptanter: Ventetiderne var korte, børnene var som regel sunde og raske, de havde ingen fødselsattester, og næsten alle havde status som hittebørn.

Etbarnspolitik

Svenske par fik et billede af, at Kina var et land, hvor mange piger blev bortgivet eller forladt, da kinesiske familier efter sigende foretrak drengebørn. Og der var naturligvis også mange børn, der blev forladt, men ikke nok til at imødekomme den voksende efterspørgsel fra Vesten. De menneskehandlere og korrupte embedsmænd, der kunne finde på at tjene ekstra penge på at tilfredsstille denne efterspørgsel på børn, havde et uovertruffet redskab: Etbarnspolitikken.

Konsekvensen af den politik var tvangssterilisering og tvangsaborter, og at familier, der alligevel fik mere end et barn, måtte anmode om en tilladelse og betale en bøde til staten. I 1990'erne kunne de familier, der ikke havde penge til at betale bøden, blive frataget en ged eller en gris eller ovenikøbet opleve, at deres hjem blev konfiskeret eller revet ned. I 2000'erne ændrede situationen sig, da et stigende antal børnehjem blev indlemmet i den statslige og centrale administration af transnationale adoptioner. Fra da af kunne lokale embedsmænd ikke længere tage en gris for at straffe dem, der forbrød sig imod etbarnspolitikken. I stedet tog de barnet.

Menneskehandel

Børnehjem kunne så købe børn til omkring 3700 svenske kroner, og vestlige adoptionsorganisationer betalte derefter 10-50.000 svenske kroner per barn, hvilket gjorde det til en meget indbringende handel for børnehjemmene.

Børnehjemmene fabrikerede falske papirer, hvor det blev angivet, at barnet var blevet afleveret anonymt på børnehjemmet eller blevet fundet

et offentligt sted, så man kunne bortadoptere børnene på samme måde som »ægte« hittebørn, hvor de biologiske forældres underskrift ikke er påkrævet.

I stedet fik børnene nye navne og blev derefter bortadopteret og fik dermed endnu et nyt navn. Derfor er det umuligt at finde ud af, hvor mange af de pågældende børn, der er blevet bortadopteret til Sverige.

Svensk passivitet

Da de svenske myndigheder blev gjort opmærksomme på sagen i 2006, var det eneste, de gjorde, at forhøre sig hos det kinesiske styre. Svaret fra den kinesiske adoptionsmyndighed, CCAA, var: »Det er forbudt at sælge børn i Kina. Hvis du overholder loven, er der ingen problemer med børnehandel.« De svenske myndigheder modtog også en forsikring om, at alle de børn, der var blevet formidlet til Sverige, virkelig var efterladte. (Alle de lande, der stillede det spørgsmål, modtog præcis samme svar).

Med hensyn til de fire børn, hvis baggrund kan spores, fordi deres navne optræder i retsprotokollen, har MIA (den svenske tilsynsmyndighed for transnationale adoptioner, som i dag hedder MFoF), udtalt, at »der ikke vil blive offentliggjort yderligere oplysninger om børnene eller deres familier«. Det hedder sig, at det er for at »beskytte børnene og deres familier«, da de kinesiske myndigheder ikke har til hensigt at kræve børnene tilbage.

Svenske myndigheder overtræder således FN's konvention om børns rettigheder, som siger, at alle børn har ret til at kende deres oprindelse. Og selvom de svenske myndigheder ikke har fået kinesernes tilladelse til at rejse til Hunan for at undersøge sagen, så tillader man, at adoptionerne fortsætter.

Lukkede øjnene

Hvor meget vidste lederen af Adoptionscentrum, Ulf Kristersson? Det var hans ansvar at sikre, at adoptionerne gik rigtigt for sig. Brian Stuy fra Research-China.org siger, at »adoptionsbureauerne helt sikkert burde have vidst, hvad der foregik. Spørgsmålet er, om de ville vide mere.«

Brian Stuy fortæller, at de kinesiske myndigheder regelmæssigt anholdt menneskehandlere. Den samme gruppe kriminelle, der blev dømt i 2006, var allerede blevet anholdt for at sælge børn i 1999 og igen i 2003, men blev løsladt.

Men der er også andre grunde til, at de svenske adoptionsbureauer burde have haft mistanke. Der var for eksempel den kendsgerning, at antallet af børn på børnehjemmene i Changsha voksede med 242 procent. Det burde

være et forholdsvis sikkert tegn på, at der var noget galt. Hvorfor skulle et stort antal forældre vælge at opgive deres børn samtidig lige på det tidspunkt, hvor de transnationale adoptioner tager fart?

I 2003 udgav de svenske myndigheder rapporten »Adoption – til hvilken pris?« Her foreslog man en stramning af adoptionsreglerne for at undgå børnehandel. Et forslag var at begrænse betalingen for børn. Undersøgelsen fastslog, at det, Adoptionscentrum kaldte bistandsarbejde, var et incitament til børnehjem til at skaffe sig børn på ulovlig vis. Rapporten foreslog derfor en klar opdeling mellem adoptionsarbejde og bistandsarbejde.

Men i stedet for valgte Adoptionscentrum med Kristersson i spidsen en massiv modkampagne. I aviser, debatter og høringssvar udtalte han, at det ville sætte en stopper for svenske adoptioner, hvis man ikke længere skulle overføre penge til børnehjemmene. »Ingen af de store afgiverlande ville formidle børn«, skrev han i en artikel i DN Debatt: »Ud af de næsten 700 børn, der fik svenske forældre gennem os sidste år, havde kun 37 børn fået lov til at komme til Sverige, hvis rapportens forslag blev et lovkrav.«

Selvom organisationer, der arbejdede for børns rettigheder, ønskede at standse pengeoverførslerne til børnehjemmene, valgte regeringen at lytte til Kristersson. I det endelige lovforslag var kravet om at adskille adoption og bistand væk.

Den eneste kommentar, Kristersson havde, da han blev bekendtgjort med oplysningerne om børnehandel, var: »Det er en virkelig brutal verden derude.« ■

Bragt i Aftenbladet, 20. august 2018.

Kinesiskfødte børn i Danmark

Jeanette Larsen fra DIA har ingen viden om, at der i Danmark skulle være formidlet børn, som er bortførte eller handlede børn. »AC-Børnehjælp forholdt sig til historierne om børnene fra Hunan-provinsen, dengang historien først var fremme, og de kunne konstatere, at der var formidlet børn fra Hunan-provinsen til Danmark, men ikke fra de lokaliteter, der var nævnt i medierne,« siger Jeanette Larsen. Hun tilføjer: »Vi har ikke selv haft erfaringer med, at familier, der har rejst tilbage, har opdaget problemer med deres sager. Det kan ikke udelukkes, at der er problematiske adoptioner. Men DIA vil bidrage med, hvad de kan.«

Klædt på til at tage imod et adopteret barn

En adoptivmor deler sine gode erfaringer med den obligatoriske PAS-rådgivning, som også kaldes Fase 4 af godkendelsesprocessen, og som skal forberede adoptivforældre på at tage imod deres barn.

AF ANNA BRIDGWATER

Camilla og hendes mand Michael er to mennesker, der ikke er bange for at spørge andre til råds. De er i dag midt i 40'erne, og for halvandet år siden adopterede de Jonas, som nu er tre år. Hele vejen gennem adoptionsprocessen har parret gjort deres yderste for at forberede sig på et liv med et adopteret barn.

»Der har været så meget negativ omtale af adoption. Derfor talte jeg med alle adopterede, jeg kendte. Jeg spurgte først, om det var okay, at jeg spurgte den, men jeg ville høre, om de mente, at adoption var en form for overgreb. Jeg har haft kolleger, underboer og familie-medlemmer, der var adopterede.«

Camilla og Michael besluttede, at de godt kunne stå inde for adoption. »Vi endte med at vælge at adoptere fra Sydkorea, fordi vi har voksne venner, der er født i Sydkorea, som et barn ville kunne spejle sig i. Vi tænkte også, at et barn fra Sydkorea ikke ville lide fysisk nød og ville få god ernæring, omsorg og lægehjælp, om nødvendigt, inden han eller hun kom til os.«

Barn i forslag

Der gik syv år, inden Camilla og Michael kunne hente Jonas. »Pludselig i februar 2017 fik vi opringningen. Vi var blevet matchet med en dreng på syv måneder. De sagde, at hvis vi regnede med, at der gik et år, inden vi kunne hente ham, så ville vi ikke blive skuffet. Men vi skyndte os at ordne papirerne alligevel, og det endte med, at vi rejste i oktober.«

Camilla og Michael var nogle af de første adoptivforældre, der havde både ret og pligt til at modtage PAS-rådgivning lige inden og lige efter hjemtagelsen af barnet. Da alle papirer var sendt

Fakta om fase 4

Siden 2016 har det været påkrævet, at adoptivforældre modtager rådgivning af en PAS-konsulent både lige før og lige efter hjemtagelsen af barnet. Den obligatoriske PAS-rådgivning kaldes også for Fase 4, fordi den er indført som en forlængelse af undersøgelses- og godkendelsesforløbet. Rådgivningen kan dog ikke påvirke godkendelsen. Rådgivningen er gratis.

Før hjemtagelsen

Når du er blevet matchet med og har sagt ja til at modtage barnet, skal du have tre timers obligatorisk rådgivning inden hjemtagelsen. Du finder og kontakter selv en PAS-rådgiver og aftaler, om de tre timer skal ske ad en, to eller tre gange. Rådgivningen foregår hos rådgiveren.

Efter hjemtagelsen

Inden for de første tre måneder efter hjemtagelsen af barnet skal du modtage yderligere tre timers obligatorisk PAS-rådgivning. Du kontakter selv en rådgiver og aftaler i samarbejde med vedkommende, om skal ske ad en, to eller tre gange. Rådgivningen kan foregå i hjemmet af hensyn til barnet, men kan også foregå hos rådgiveren.

af sted til Sydkorea, skulle de derfor i gang med at finde en PAS-konsulent. Valget faldt på Kristine Kim Nielsen.

»Vi kiggede på, hvem der var. Der var en, der havde kontor meget tæt på os, og så valgte vi hende. Hun var rigtig god, og timerne med hende gav os meget. Hun fik os til at tænke på, hvad Jonas har oplevet. Hun tegnede en ro-båd alene ude på havet – sådan var det at være Jonas. Og hun sagde, at når han landede hos os, så var det ligesom at lande hos rumvæsner. Hun talte om, hvad der sker i hjernen, når man oplever de ting. Hun talte også om hjernens svingninger: At der er de samme svingninger i hjernen, når man er meget glad, som når man er meget ked af det. Derfor kan det være svært for nogle adopterede at rumme glæde, fordi det minder om at være ked af det.«

Da det viste sig, at Kristine Kim Nielsen var født i Sydkorea, var det

en ekstra bonus. Camilla og hendes mand fik råd om, hvad de skulle lægge mærke til hos deres søn, når de mødte ham de første gange.

»Vi lærte også om kamp-, flugt- og spille-død-reaktionerne og blev rådet til at iagttage dem, fordi de giver et fingerpeg om, hvordan han reagerer i en krise. Så man kan læse ham. Der er nogle børn, der charmerer omgivelserne som en form for kampmekanisme, men Jonas er en, der flygter – han stormer rundt og kan slet ikke finde ro, når han er presset.«

Ud over den mere overordnede indsigt i et adopteret barns sind kom Kristine Kim Nielsen med en række praktiske råd som for eksempel ikke at kaste sig over Jonas den første gang, de mødte ham, men i stedet at sætte sig ned og lege med ham.

»Hun sagde også, at fordi det var mig, der skulle på barsel, så var det

bedre, at han blev sur på min mand og ikke på mig. Derfor skulle min mand holde ham, når vi kørte væk fra plejemoderen. Vi skulle lade være med at skifte hans tøj så længe som muligt, så han kunne beholde duften fra plejefamilien. Vi skulle beholde så mange ting som muligt fra plejefamilien.»

Adoptivforældre skal modtage tre timers PAS-rådgivning, inden de hjemtager barnet. Og Camilla og Michael begyndte at forberede sig på andre måder. »Vi begyndte at gå til koreansk.«

Tiden i Seoul

Parret opholdt sig i Sydkorea i fem uger, mens de ventede på, at papirarbejdet

gik i orden, og på, at den biologiske mor endegyldigt skrev under på tilladelsen til adoption. »Det er mega-nervepirrende, for dermed siger hun ja til, at barnet forlader fødelandet. Hvis moderen fortryder, så er det måske det bedste for ham, for hun er jo hans mor. Men vi så jo allerede frem til at dele vores liv med ham. Det er forfærdeligt, for man er splittet.«

Mens de ventede, lærte Camilla og Michael langsomt deres kommende søn at kende. »Vi fik lov til at se ham på kontoret hos den formidlende organisation, Holt, sammen med plejemoderen, først en gang om ugen, og så to gange om ugen. Det var en vildt

sød plejemor, som har skrevet dagbog i hele hans liv. I denne periode trak hun sig fra ham, og det kunne han mærke, og han græd, hver gang han så os. Det var hårdt. Men på et tidspunkt fik han og jeg kontakt.«

Familieliv

Hjemme i Danmark tog Camilla og Michael langsomt hul på familielivet. »På råd fra Kristine indtog vi ganske få rum af vores lejlighed ad gangen; i starten var vi kun i stuen og soveværelset. I en uge eller to var vi bare hjemme. Jeg tror, at Kristine nærmest var den første, der kom på besøg. Hun gav os råd om alle mulige praktiske

FOTO: BEATPLUSMELODY PAVISUAL HUNT

Camilla og Michael boede i Seoul i Sydkorea i flere uger, mens de ventede på, at papirarbejdet blev ordnet. Samtidig lærte de Jonas langsomt at kende. (Modelfoto)

ham at beskytte ham. Så vi er også gået fra familiesammenkomster.«

Konkrete råd

Måske lyder PAS-konsulentens råd enkle og logiske. Men det kan være vanskeligt at se de logiske løsninger, når man selv står med udfordringerne.

»Når man hører de praktiske råd, tænker man, at de giver god mening, men man havde måske ikke selv tænkt det. Vi kunne for eksempel ikke få Jonas til at sidde i klapvogn. Han græd så meget, at det var svært. Så sagde Kristine, at vi skulle vende ham ind mod os. Han havde ikke brug for at se ud på verden. Da vi gerne ville øve klapvognen, sagde hun, vi skulle prøve at forklare, hvor vi skulle hen, og at turen kunne ende på en legeplads, så han vidste, der ventede ham noget godt.«

For Camilla var det en gevinst, at de praktiske råd kom fra en fagperson, der både kendte til adopterede og til deres barns sind. »Hun havde jo mødt ham og kunne se, at han var en bestemt lille herre, men også følsom. Han kan godt reagere voldsomt og får raseriture, hvor man slet ikke kan få lov til at holde ham. Hun rådede os til at sidde ved siden af og æ ham, indtil vi kan få lov til at trøste ham.«

I dag arbejder Camilla på deltid, og Jonas er startet i en lille børnehave. Også det fik Camilla og Michael gode råd til. »Kristine kom med tip til, hvordan vi valgte børnehave. Vi skulle for eksempel spørge, hvor længe personalet havde været der, og hvor lang tids indkøring, der var. Under indkøringen skulle vi også være der om eftermiddagen, så Jonas kunne se, at de andre børn blev hentet igen. Vi brugte en måned på at køre ham ind i børnehaven.«

Masser af rådgivning

Kristine har også svar på de overordnede spørgsmål, alle adoptivforældre tumler med.

»Det har været rigtig rart at kunne spørge hende om alt muligt. For eksempel om tilbagerejse. Der har hun sagt, at vi skal vente og se. Jonas er lidt følsom på nogle områder. Det er rart at have nogen at læne sig op ad, når resten af verden siger, »Skal I ikke bare ...?«

PAS-konsulenten har også anbefalet Camilla og Michael at lave et album med billeder af alle de vigtige mennesker, Jonas har haft i sit liv.

»Kristine siger, at vi jævnligt skal tale med ham om hans baggrund og finde navne for biomor og plejemor, så det ikke bliver en tung »samtale«, som vi skal tage på et tidspunkt. I stedet har han nogle ord, han kan sætte på fra starten.«

Camilla og Michael tog med kys hånd imod de to gange tre obligatoriske og gratis PAS-rådgivningstimer. Derudover har de også brugt nogle af de 20 timers PAS-rådgivning, alle adoptivfamilier kan tage imod, inden barnet fylder 18.

»Det er helt vildt rart, at der er nogen, man kan spørge til råds. Alle mulige venner siger »sådan er alle børn«, men man får lyst til at sige: »Ved du det, fordi dit barn også har mistet sin mor to gange?«

Skulle det blive nødvendigt, køber Camilla og Michael sig gerne til flere timer hos PAS-konsulenten.

»Det er en investering i Jonas' fremtid. Samarbejdet med Kristine har givet mig muligheden for at blive en bedre mor for Jonas, lette en slem overgangsperiode og hjælpe os til at skabe en bedre familie sammen. Vi ser samarbejdet med hende som en investering i hans liv og vores fremtid sammen.« ■

Camilla, Michael og Jonas har valgt at være anonyme. Deres rigtige navne er redaktionen bekendt.

småting. Jonas fik stadig flaske, og hun sagde, at vi skulle sidde med ham, når han fik modermælkserstatning, i stedet for at han bare skulle gå rundt med den selv, for han var røget lidt tilbage til babystadiet. Vi skulle give ham meget kærlighed, og de første tre måneder skulle vi ikke sige nej til ret meget.«

»Vi fik råd om, at hvis vi skulle ud og mødes med andre, så skulle vi mødes på legepladser. Vi skulle se andre på hjemmebane eller et neutralt sted. Det var jo mest mig og Michael, der havde et behov for at se andre. Kristine anbefalede, at hvis det hele blev for meget for Jonas, så skulle vi gå. Vi skylder

Adoption påvirker

Adopterendes start på livet har i mange tilfælde påvirket deres overvejelser om at få børn selv – både dem, der gerne vil have børn, dem, der ikke vil, og dem, der er i tvivl.

AF ANNA BRIDGWATER

lysten til at få børn

»Jeg har aldrig nogensinde haft lyst til at få børn. Jeg tror, det er fordi, jeg ikke har en trang til det moderskab (...) Jeg har svært ved at holde et barn i den størrelse (et spædbarn, red.), fordi de er så små. Jeg har en meget irrationel angst. Jeg er bange for at smitte det der barn med en eller anden sygdom. Sådan at moderen ikke gider have det. At mit dårlige adoptions-halløj kan smitte af på det barn. Tænk, hvis moderen ikke vil have det mere? Jeg er bange for at møde mig selv som det barn, jeg var, da jeg blev fundet på gaden. Det med at skulle omfavne sig selv og det, man ikke har hold på ... Det er meget, meget mærkeligt.«

Ovenstående citat stammer fra podcasten Adopteret, hvor Marianne Vestergaard Nielsen fortæller om, hvordan det har påvirket hendes liv at være adopteret. Udsagnet har inspireret magasinet Adoption & Samfund til at spørge andre adopterede, om deres lyst til at få børn også er blevet påvirket af deres start på livet.

FOTO: ANNE KRING

Hør resten af interviewet med Marianne Vestergaard i afsnit 1, sæson 2 af podcasten Adopteret af Anne Dorthe Frydenlund Christiansen. Hent den på iTunes eller på din podcast-app.

DEN STORE BØRNEFLOK

»Jeg har altid gerne villet have en stor familie«

»Jeg har fem børn i alderen 10 til 26 år. Det er en form for kompensation.«

Helle Vingård Withander på 48 blev adopteret fra Finland, da hun var 11 dage gammel. Allerede inden fødslen havde hendes finske mor besluttet sig for at bortadoptere sin baby.

»Mine adoptivforældre gjorde meget ud af at vise mig, at jeg hørte til, men de kunne ikke få mig til at føle mig som en del af familien. Jeg passede ikke særlig godt ind i den familie, jeg var adopteret ind i. Jeg var helt anderledes

end dem. Det var ikke noget, vi kunne tale om.«

Helles danske forældre havde kontakt til hendes finske mor: »Begge mine forældre havde skrevet sammen med min biologiske mor, mens hun var gravid. Men min adoptivfar brændte alt det, de havde modtaget fra hende, undtagen et foto, som min mor fik reddet.«

På den ene side var adoptivforældrene åbne om Helles baggrund, for hun vidste, hun var adopteret. Men de

kunne alligevel ikke håndtere virkeligheden.

Da Helle blev myndig, kontaktede hun sin biologiske mor. Det var ikke vanskeligt, for hendes navn stod i adoptionspapirerne. »Da jeg var 18, skrev jeg et brev. Der gik en uge, så ringede hun.«

Genforening

Helle mødte sin biologiske mor, men desværre døde hendes biologiske far, inden Helle nåede at møde ham. Det gjorde Helle meget glad, at hendes adoptivforældre også mødte hendes biologiske mor under en rejse i Lapland.

»Jeg følte en større samhørighed med min biologiske familie med hensyn til temperament, interesser og sind. Vi er lidt mere laissez faire.«

Også fysisk kunne Helle genkende sig selv i den finske familie. Hun er mørkhåret og stammer fra Lapland, mens hendes adoptivforældre var lyse.

»I det sekund, at jeg fandt nogle, der lignede mig, betød det meget. Og jeg ligner min biologiske mor. Da jeg så et foto af min biologiske far, kunne jeg se, at jeg også lignede ham.«

Når Helle tænker tilbage, mener hun, at hendes egen baggrund og opvækst tændte lysten til en stor familie.

Omgivet af familie

»Jeg er vokset op som enebarn, og som adopteret og enebarn bliver man beskyttet fra alle sider. Det har skubbet mig i en retning af, at jeg skulle have børn, og at de skulle have andre rammer, end jeg selv har haft.«

Helle drømte om noget helt andet. »Jeg vidste bare, at jeg havde en stærk trang til at omgive mig med familie, som jeg kan vise, at jeg elsker, og som elsker mig, og som jeg kan grine sammen med, og som ligner mig. Det var ret vigtigt.«

Helle var ikke længe om at realisere drømmen om en stor familie. Hun var 21, da hun fødte sit første barn. »Min mand og jeg havde besluttet, at vi godt ville have børn. Jeg var under uddannelse, da jeg fødte, så jeg havde min søn med i skole.«

I dag har Helle fem børn og er gift med sin anden mand. Og det betyder stadig meget for hende at have nogle, der ligner hende. »Det er ikke så mange dage siden, at jeg tænkte, at min ene datter hverken lignede min mand eller mig, da hun var mindre. Men nu, hvor

hun er blevet 16, siger folk, at hun ligner mig.«

Men Helle ved også, at adoption kan føre til den modsatte reaktion af hendes. »Jeg har en adopteret kusine, som altid har været helt sikker på, at hun ikke skulle have børn. Hun har altid virket lidt skræmt ved tanken.« ■

Det betød meget for Helle at få kontakt til sin biologiske familie i Finland, selvom hendes far desværre nåede at dø, inden de mødtes.

TVIVLEN

»Kan jeg finde ud af det?«

Ditte begynder at mærke omgivelsernes pres, da alle forventer, at hun får børn.

»Det med børn er et ømt emne. Evner jeg det?« Ditte Wasanthi Gant er 26 og har været sammen med sin kæreste i seks år. Det ville være oplagt for parret at tænke på at få et barn, når hun er færdig med sin uddannelse som finansiel controller om halvandet år. Men hun ved ikke, om hun vil.

»Jeg kender 13-14 andre adopterede, som alle er sidst i 20'erne eller omkring 30. Ingen af dem har fået børn endnu. Og det er noget, min veninde og jeg har talt meget om. Hun er også adopteret fra Sri Lanka, og hun overvejer, om hun overhovedet vil have børn.«

Ditte er bange for, at hun ikke kan finde ud af at være mor. »I bund og

grund tvivler jeg på, at jeg har kompetencerne, fordi jeg ikke har mærket den der stærke moderkærlighed. Heller ikke fra min adoptivmor. Min familie har ikke kunnet håndtere mine følelser og udviklingsfaser, så jeg er bange for, at jeg ikke ville kunne håndtere et barns følelser og udvikling. Jeg har manglet en rollemodel.«

Genkendelse

Ditte har også haft den overbevisning, at hun ville have det svært med børn, fordi hun var i tvivl, om hun kunne give noget positivt videre til et barn.

»Da jeg var yngre, sagde jeg, at jeg aldrig skulle have børn. Jeg har tænkt,

at hvis jeg genkendte noget negativt fra mig selv i mit barn, så ville jeg mene, at det var min skyld, at barnet fik det træk.«

Nu begynder Ditte at mærke forventningerne fra andre. »Familien har store forhåbninger og glæder sig. Der er i det hele taget en forventning om, at når man er adopteret, så har man helt sikkert lyst til at få børn, fordi man mangler nogen af sit eget kød og blod. Og jeg savner nogle, der ligner mig. Måske derigennem kan jeg finde brikker til min egen identitet.«

Lige præcis det med identiteten er et ømt punkt for Ditte. »Min iden-

titetskriser er der hver dag, ikke lige stærkt hver dag, men den er der. Jeg er i tvivl om, hvordan jeg kan vejlede børn om, hvem de er, og i at finde sig selv, når jeg ikke selv ved, hvem jeg er.«

Manglende brikker

Derfor fortsætter Ditte med at gruble over, hvem hun er, og om hun en dag gerne vil have børn. »Identitetskrisen træder ind der, hvor jeg er i tvivl om, hvad jeg brænder for. Jeg har svært ved at fastholde min interesse for noget. Jeg har ikke fundet min plads i verden.«

Ditte har været i fødelandet Sri Lanka for at lede efter de manglende brikker i sin identitet. »Jeg regnede med, at et møde med min biologiske familie ville give mig en afklaring og nogle svar. Hvad kommer jeg selv fra? Hvad kan jeg byde dem og mine egne eventuelle børn? Men jeg kan ikke finde min familie.«

Trods sin usikkerhed ser Ditte børn i sin egen fremtid. »Jeg har dybest set lyst. Jeg er bare usikker. Det ender nok med, at jeg får børn, men det ender nok også med, at jeg udskyder det så længe som muligt.« ■

LANGE OVERVEJELSER

»Jeg skulle have nogle ting sat på plads«

»Jeg ikke den hurtigste knallert på havnen, når det handler om private beslutninger – det vil jeg godt erkende. Man er aldrig helt klar til at få børn, men jeg var nødt til at grave i mine rødder, inden jeg var klar.«

Nanna Kim Madsen er speditør af fag og siger, at hun er god til at træffe hurtige beslutninger på sit arbejde. Men det er anderledes i privatlivet. Hun fortæller, at hendes baggrund som adopteret gav hende nogle overvejelser om, hvorvidt hun skulle have børn eller ej. I mange år ville hun ikke, men hendes mand, som hun har kendt i 18 år, ville gerne. Og det var ham, der pressede på.

Det var to rejser til fødelandet Sydkorea, som hjalp hende med at tage en beslutning. Første gang rejste hun med sin mand, sin adoptivfar og sin lillesøster, som også er født i Sydkorea. På den tur gravede hun ikke i sin fortid, men oplevelsen satte alligevel noget i gang.

»Jeg tænkte, at hvis jeg skulle have børn, skulle jeg have nogle ting på plads først. Jeg havde nok noget rodløshed.«

Rejsen tilbage

I 2006 rejste Nanna igen til Sydkorea, arbejdede i en periode på børnehjemmet Holt og rejste til Busan, hvor hun

er født. »Jeg var på en følelsesmæssig rutsjetur med hensyn til min identitet. Jeg skulle have løst det mysterium.«

Opholdet i Sydkorea hjalp Nanna til en afklaring. »Da jeg havde været i landet i fire måneder, var jeg klar til at komme hjem og genoptage mit arbejde og mit liv. Det var, som om jeg fik sat et punktum efter den rejse. Ikke fordi jeg fandt min biologiske mor, men jeg fik talt med en socialrådgiver i Busan, som kunne fortælle nogle ting, så jeg med ro i sindet kunne afslutte et kapitel. Jeg blev afklaret. Jeg slappede mere af i ligusterkvarteret og var klar til at få børn.«

I dag er Nanna 39 og har to børn, en dreng på to og pige på seks, og er gift med den mand, hun har været sammen med i 18 år. Og Sydkorea er ikke glemt.

»Min datter spørger meget om Korea.« ■

I alt har Nanna Kim Madsen været tilbage i sit fødeland tre gange.

Forældreevnen betvivles

Magasinet Adoption & Samfund har talt med flere kilder, som fortæller, at adopteredes evner som forældre er blevet betvivlet af offentlige myndigheder, for eksempel sundhedsplejersker eller socialrådgivere. I flere tilfælde har de pågældende myndighedspersoner udtalt, at adopterede har svært ved at give moderkærlighed, da adoptionen må have givet udfordringer med tilknytning.

Jeg slap mine adoptionstraumer

Forfatteren til denne tekst er født i Costa Rica og bortadopteret til Danmark. I mange år bar hun rundt på uforløste traumer, der stammede fra hendes adoption. Da hun fik bearbejdet fortidens hændelser, følte hun, at hendes liv blev lettere og mere harmonisk.

AF GRACE HIDALGO WULFF

I dag, når jeg ser på min adoption, ser jeg på den som en styrke og som noget, jeg kan bruge positivt. Når jeg vågner om morgenen, glæder jeg mig til at tage hul på en ny dag, for jeg ved, at jeg når som helst kan forme og ændre mine følelser, tanker og handlinger. Hjernen er fantastisk, den kan omprogrammeres. Derfor kan jeg i dag glæde mig over den, jeg er, på godt og ondt. Det betyder, at jeg kan slippe alt ubehag og smerte og stå ved den, jeg er, og være tro mod mine værdier. Men sådan har det bestemt ikke altid været.

Jeg fandt min første familie gennem Sporløs, og først da fik jeg den fulde historie om min baggrund. Da jeg var et år gammel, døde min mor, og min far måtte

tage sig af mig og mine fem søskende. Vi var omkring et, tre, fem, otte, ti og tolv år gamle. Det var derfor vanskeligt for min far både at passe sit arbejde og passe os børn, og det gav især mig en noget turbulent start på livet.

Min far anbragte mig hos noget familie, da jeg var omkring to år, men så hentede han mig igen efter nogle måneder. Mine ældste brødre tog sig af os tre mindste, men det var både hårdt og umuligt at få det til at fungere uden min mor, og vi fik ikke ordentlig mad.

Derfor gik vi tit over til naboerne for at tigge om mad. Selv om Costa Rica ikke er noget rigt land, så er det både et demokratisk land og et land, hvor man hjælper de allersvageste, og hvor man

holder øje med hinanden. Naboerne indberettede derfor til myndighederne, at vi levede under dårlige forhold. En dag, hvor min far var på arbejde, og mine brødre var i skole, kom myndighederne og hentede de tre mindste af os og anbragte os på børnehjem. Her boede jeg, indtil jeg var næsten fire år, hvorefter blev jeg bortadopteret til Danmark.

År med sorg og svigt

Mine første år havde været fyldt med masse af skift og ustabilitet, tab, sorg og omsorgssvigt, og jeg havde lært, at verden var et utrygt og utilregneligt sted. Et sted, hvor man ikke kunne have tillid til, at ens nærmeste ville blive hos en. I løbet af mit korte liv havde jeg erfaret, at man kunne risikere at blive sendt væk for altid.

De erfaringer gav mig en frygt for, at jeg nok ikke havde opført mig ordentligt, eller at jeg ikke var værd at elske, eller at jeg måske ikke var god nok. Måske var det hele endda min egen skyld, siden min far sendte mig væk? Jeg blev derfor specialist i at undertrykke mine egne behov og i stedet se og opfylde andres behov.

Det var ikke så underligt, at jeg anstrengte mig for ikke at gøre noget forkert og samtidig følte mig dybt afhængig af andres anerkendelse. Jeg troede, det var vigtigt, at jeg levede op til andres og samfundets krav og normer for at få lov til at blive hos min adoptivfamilie.

Især troede jeg, at hvis jeg ikke levede op til min adoptivfamilies for-

Grace Hidalgo Wulff er uddannet pædagog og arbejder som selvstændig terapeut. Hun bor på landet uden for Svendborg.

ventninger, så ville jeg såre, skuffe eller gøre dem vrede. Jeg havde en stor frygt for, at hvis jeg ikke passede ind eller ikke var en sød pige, så kunne jeg risikere at blive sendt væk.

Frygt for at blive fravalgt

Denne frygt blev hos mig helt op i voksenalderen. Jeg pressede mig selv til at klare et liv med mand, hus, børn, dyr og virksomhed og prøvede at være den gode datter, veninde, hustru og mor. For jeg havde en overbevisning om, at hvis jeg klarede alt, ville jeg nok få den accept og anerkendelse, jeg higede efter. Jeg anede ikke, at den higen efter accept i virkeligheden var et savn og en længsel efter den kærlighed og tryghed, som jeg mistede i Costa Rica.

Men jeg kørte mig selv så hårdt, at jeg mistede mig selv og fik fysiske smerter, der blev kategoriseret som stress. Det blev på et tidspunkt så slemt, at jeg i en periode dårligt kunne overkomme de mest enkle ting.

Jeg forstod ikke, hvad der var galt, for på en måde havde jeg jo alt, hvad jeg kunne ønske mig. Jeg levede op til alle de krav, som man måler succes efter, og alligevel havde jeg det skidt. Derfor søgte jeg hjælp, da jeg var omkring 30 år.

Ingen lyttede

I en lang periode havde jeg meget ondt af mig selv, fordi jeg ikke følte, at jeg blev forstået eller lyttet til af mine adoptivforældre. Vi tænkte meget forskelligt, og de var slet ikke i stand til at se mine oplevelser fra min side. Når jeg fortalte, hvordan jeg havde opfattet min barndom, oplevede jeg ikke, at de anerkendte mine følelser. Det gjorde mig vred, men jeg skjulte min vrede. Jeg havde et kæmpe behov for at mærke, at der blev lyttet til mig og for at blive forstået, men det blev jeg ikke, og jeg følte mig derfor forkert.

Da jeg gik i gang med selvudvikling og terapi, indså jeg, at den fysiske smerte var psykosomatisk og stammede fra traumer i min barndom – især fra adoptionen, men også fordi min adoptivfar begyndte at drikke for meget, da jeg var omkring 13 år gammel.

Det var også meget traumatisk for mig at opleve dette svigt i min adoptivfamilie, fordi min far, som jeg var

knyttet til, i mange år benægtede, at han var alkoholiker. Han var også god til at holde facaden, hvilket selvfølgelig gjorde mig usikker.

Op til overfladen

Følelserne kom dog først rigtig til udtryk, da jeg fik min første søn som 32-årig. Jeg havde i mange år ikke følt mig klar til at få børn. Jeg vidste ikke, at det i virkeligheden handlede om, at jeg var bange for, at min historie skulle gentage sig, og at jeg ville blive syg eller ikke ville kunne klare forældreopgaven. Jeg var bange for, at mine børn skulle lide samme skæbne som mig. Men jeg overvandt min angst, for jeg elsker børn og var netop blevet pædagog.

Jeg fik en skøn søn, og så skal jeg ellers love for, at der blev rusket op i min underbevidsthed og min fortid. Det tvang mig i den grad til at rydde op i mine følelser. Det var hårdt.

Min fars alkoholproblem og min egen selvudviklingsproces gjorde, at jeg var nødt til at afbryde kontakten med mine adoptivforældre, da jeg var 38 og fik min anden søn. Jeg var så langt nede på grund af stress og gamle, uforløste familiekonflikter, at jeg måtte holde en pause fra dem i to år.

I dag indrømmer min mor, at de slet ikke kunne rumme min smerte og den måde, jeg følte og oplevede tingene på, for det betød, at de også skulle kigge på de svigt, de var skyld i. I dag er hun taknemmelig for, at jeg tvang hende til at komme videre selv, selv om det var hårdt for mine forældre at se på deres egne skyggesider. Det var en hård tid for os alle, men jeg søgte heldigvis hjælp til at komme videre. Jeg havde en indre sikkerhed om, at selv om det var smertefuldt, så var jeg nødt til at dykke ned i det dybeste mørke for at finde lyset.

Lyse tider

Heldigvis er det hele anderledes nu. Jeg kan se mere afslappet på mine adoptivforældre og de svigt, de udsatte mig for. Jeg forstår, at de også har haft deres traumer. I dag bliver jeg ikke længere påvirket negativt af min historie. Jeg kender mig selv og min krop så godt nu, at jeg ved, hvornår jeg er ved at presse mig selv så hårdt, at jeg kommer ud af

balance. Jeg kan føle ro, også når jeg oplever ubehagelige øjeblikke, fordi jeg har teknikker og redskaber, der hjælper mig med at genvinde balancen.

For mig var det en lang og hård rejse, men i dag er jeg så taknemmelig for al den viden, jeg har fået på min vej. Det giver så meget mening at give den viden videre til andre, der har brug for den, så de også kan komme fri af stress og ubehag og få et mere harmonisk liv med overskud og glæde.

Nogle spørger mig af og til, hvordan jeg har gjort det. Mit svar er, at jeg med hjælp fra andre og en masse terapi har lært følgende: Selv om de oplevelser, jeg har været igennem, har været ubehagelige, traumatiske og smertefulde, så er de overstået nu, og jeg kan alligevel ikke lave om på fortiden. Det eneste, man kan gøre, er at få hjælp til at se på de følelser, som traumatet udløste. Man kan se på, hvordan de oplevelser har præget tanker, følelser og handlinger. Herefter kan man give slip på det smertefulde og erstatte det med noget bedre.«

Vores hjerne er som en computer, der forholdsvis nemt kan omprogrammeres. Når vi først forstår det og ved, hvordan hjernen prøver at beskytte os mod ubehag, så kan vi tage styringen og blive herrer over vores egne tanker.

For mig var det provokerende, første gang jeg fik det at vide. Men i dag forstår jeg, hvor meget vi selv kan påvirke vores forhold til fortiden. I virkeligheden er der ikke noget, der forhindrer dig i at bevare roen, selv om du har negative oplevelser. Du er kun en tanke fra at ændre det. ■

Grace Hidalgo Wulff blev født i Costa Rica i 1972 og adopteret til Danmark, da hun var knap fire år.

Hun er gift med H.C., som er tandlæge, og sammen har de to børn.

Mere om Grace

»Du kan læse mere om mig og min historie på min facebookgruppe 'Slip adoptionstraumer'. Her deler jeg også nogle af de teknikker, jeg selv har brugt til at komme videre, og man er velkommen til at stille spørgsmål.«

 ADOPTION & SAMFUND

Temaften: Den bedste støtte med familie-og psykoterapeut Michel Gorju

Torsdag den 2. maj 2019 kl. 18.30-21.30
Den Gamle Byrådssal i Byens Hus,
Stændertorvet 1, 4000 Roskilde

Bemærk: Salen er den tidligere byrådssal og lokalet ligger på 1. sal. Indgang sker gennem træporten ud mod Stændertorvet. Elevator findes ved indgang D på bagsiden af huset.

Hvordan kan man som bedsteforældre, familie og andre nære pårørende støtte op om adoptivforældrene i den ofte vanskelige tilknytningsproces?

Børn, som i de første leveår udsættes for mangel på tryghed, omsorg og genkendelig kontakt, udvikler strategier for at beskytte sig selv – det, vi kalder overlevelsesstrategier. Barnet har ofte konstant været i en tilstand af høj angst. Denne høje angst/stress sætter sine spor i barnets måde at være i verden på – kroppen er hele tiden i alarmberedskab.

Adoptivforældres opgave er at hjælpe barnet med at genopbygge en sund udvikling. Forældrene skal hjælpe barnet med at erstatte de tidlige lærte overlevelsesstrategier og udvikle et sundt, regulerende nervesystem. Denne genopbygning er ofte en langvarig proces, og den måde, vi som pårørende møder barnet på, har stor betydning for, hvordan forældre og barn får ro til at opbygge en sund forælder-barnrelation (tilknytning mellem forældre og barn).

Michel Gorju vil i sit oplæg komme ind på barnets overlevelsesadfærd og på, hvordan man som pårørende kan støtte barn og forældre i en sund udvikling. Der vil blive mulighed for at stille spørgsmål.

Oplægget henvender sig til bedsteforældre og andre nære relationer til adopterede og deres familier, men kommende og nuværende adoptivforældre er naturligvis også velkomne til at deltage.

Pris: 100 kr. inkl. kaffe, te, kage, isvand og frugt.

Tilmelding: Tilmelding sker efter først-til-mølle-princippet og skal ske senest den 22. april 2019 ved køb af billet hos www.adoptionogsamfund.nemtilmeld.dk.

Kontaktperson: Lene Borg, tlf. 40 60 92 01 eller pr. mail: lb@adoption.dk.

Alle er velkomne, men arrangementet er ikke for børn.

Michel Gorju er ansat som kursusleder og PAS-konsulent i Ankestyrelsen. Læs mere på michelgorju.dk.

 ADOPTION & SAMFUND UNGDOM

Forårsarrangement og generalforsamling i Vissenbjerg Terrarium på Fyn

Lørdag den 18. maj 2019 kl. 12.00-17.00

Adoption & Samfund Ungdom vil igen i år skabe et fedt forårsarrangement for alle adopterede fra alderen 15 år og opefter! Vil du også være med til en hyggelig dag på Fyn? Og elsker du dyr, så tag med og gør dagen skøn.

ASU giver frokost og en drikkevare til alle vores deltagere som tak, fordi I støtter os.

Tilmelding sker efter først-til-mølle-princippet, da der kun er plads til 40 deltagere. Man er først tilmeldt, når man er medlem og har kontaktet Johanna Vigholt om deltagelse, da maden skal koordineres. Tilmelding skal ske senest den 10. maj 2019.

Arrangementet er kun for medlemmer, men ønsker du at deltage, selvom du endnu ikke medlem, så skal du skynde dig at blive medlem på www.as-ungdom.dk/bliv-medlem. Det koster kun 99 kr. om året. Skriv til formand Johanna Vigholt på 61 39 78 79 eller næstformand Tea Dayanita på 30 42 25 68 for yderligere oplysninger.

 KENYA LANDEGRUPPE

Kenyatræf og generalforsamling

Lørdag den 15. juni, Vejlbj Fed Strand Camping ved Middelfart

Der er program for lørdagen, men de fleste bestiller overnatning på campingpladsen og nyder weekenden med nye og gamle Kenyavenner.

Kontaktperson: Mette Borup, formand@kenyalandegruppe.dk.

Sæt X i kalenderen!

ADOPTIONSDIALOGENS DAG

Torsdag den 23. maj 2019 kl. 13.00-17.30
på Scandic Aarhus City

Tilmelding, der sker efter først-til-mølle-princippet, skal ske senest den **5. maj 2019**.

Find link til tilmelding på adoption.dk.

LOKALFORA

Alle Adoption & Samfunds lokalforeninger blev, som vedtaget på generalforsamlingen den 3. november 2018, nedlagt ved udgangen af 2018. De erstattes af en række lokalfora rundt omkring i landet.

På generalforsamlingen blev der udpeget medlemmer og lokale ambassadører til et nyoprettet aktivitetsudvalg (AU), der hører under bestyrelsen i Adoption & Samfund.

Aktivitetsudvalget kan kontaktes via au@adoption.dk.

Hovedstaden
Jacob Munk Plum
Ved Smedebakken 5
2800 Lyngby
jmp@adoption.dk
29 99 03 13

Midtjylland
Jeanette Lyk
Langballevej 14
8320 Mårslet
jl@adoption.dk
61 28 76 63

Fyn
Elsebeth Jegsen
Sct. Hans Haveforening,
have 97, gang 4
5000 Odense C
elj@adoption.dk
30 35 76 82

Sjælland
Lene Borg
Tveje-Merløse 2 B
4300 Holbæk
lb@adoption.dk
40 60 92 01

Sydvestjylland
Lilian Vilttoft-Jessen
Nørregade 32
6670 Holsted
lvj@adoption.dk
53 30 12 26

Nordjylland
Else Jungersen Overbye
Parallelvej 12, Nørhøne
9430 Vadum
ejo@adoption.dk
60 64 02 85

GRUPPER

Landegrupper

Bolivia

Formand: John Røschke
jr@r-at.dk
27 24 62 28
Næstformand: Per Nielsen
ppmo@email.dk
40 41 23 90
Kasserer: Claus Spaakær
spaabaeko@gmail.com
21 27 55 85

Bulgarien

Anna Maria Poulsen
amfp57@gmail.com
bulgarien.adoption.dk

Burkinagruppen

Rico Bagger-Jørgensen
ricobaggerjorgensen@hotmail.com
24 69 95 74

Colombia

Colombia-foreningen er desværre opløst. Der henvises i stedet til flg. facebookgrupper:
»For os der vil adoptere eller har adopteret fra Colombia«, Facebookgruppen »Høla« og Facebookgruppen »Adopteret fra Colombia«, som er en gruppe kun for adopterede fra Colombia.

Danmark

Klaes Sørensen
kls@adoption.dk
26 83 44 56

Ecuador

Sanne Hasseris
sanne@helsingevej.dk
www.ecuadorklubben.dk

Etiopien

Jens L. Tranholm Damkjær
jensld@mail.dk
86 29 20 28
www.etiopien-foreningen.dk

Guatemala

Anni Bech Nielsen
47 52 77 76

Hviderusland

Anette Paetau
anettepaetau@vip.cybercity.dk
75 61 42 15
www.hvideruslandklubben.dk

Indien

Svend Erik Holm
sve@holm.mail.dk
64 47 38 35
www.123hjemmeside.dk/indiengruppen

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen
97 17 31 01

Kenya

Mette Borg Borup
formand@kenyalandegruppe.dk
www.kenyalandegruppe.dk

Kina

Torben Offersen
Lyngballevej 4
8464 Galten
torben@familien-offersen.dk
28 29 35 65

Sydkorea

Kim Duus Laustsen
2730 Herlev
landegruppenforsydkorea@gmail.com
www.landegruppe-sydkorea.dk

Nepal

Hanne og Hans Doktor
hanne.veis@adr.dk
23 47 09 41

Nigeria

Karina Kjær
kake@cowi.dk
www.nigeriaadoption.dk

Peru

Stine og Bjørn Rude Voldborg
48 25 05 95

Rumænien

Elena Wieland
Paludan-Müllers vej 61. 2.th.
8210 Aarhus V
ewt.wieland@gmail.com
60 45 18 58

Sri Lanka (Dansk Sri Lanka Forening)

Henrik Sloth
fryds@os.dk
dansksrilankaforening@gmail.com
28 73 50 51
www.dansksrilankaforening.dk

Sydafrika

Hanne Forsbæk
landegrupesydafrika@gmail.com
58 35 00 54
www.landegrupesydafrika.dk

Thailand

Mette Juul Andersen
vangeleddet32@hotmail.com
21 60 19 56

Tjekkiet

Anne-Lise Balle
tjekkiet@adoption.dk
29 40 91 95
tjekkiet.adoption.dk

Vietnam

Michael Thiesen
thiesen.michael@gmail.com
30 95 11 08
Hjemmesiden er nedlagt til fordel for en Facebookgruppe.

Interessegrupper

Adoption & Samfund Ungdom

Formand Johanna Cosmina Elise Vigholt
adoptionsamfundungdom@gmail.com
61 39 78 79

Bal Vikas Venner, Indien

Lone Raahauge
michael-lone@hotmail.com
info@balvikasvenner.dk
21 66 23 93
www.balvikasvenner.dk

Welfare Home for Children, New Delhi, Indien

Michael Cornelius Hansen
56 82 00 10

Børnehjemmet Palna, Indien

Mette Thomsen
38 28 50 25

Colombia – Fanas venner

Ulla Gehler
sugehlert@yahoo.dk
66 15 10 98

Eneadoptanter (GEA)

Gitta Wörtwein,
geagitta@gmail.com
Maria Thomasson
mariath9@gmail.com
40 93 11 03

Redaktør:

Anna Bridgwater
blad@adoption.dk

21 43 08 11

Sekretariat:

Adoption & Samfund
Sekretariatet, Teglvej 4
6780 Skærbæk
carlerik@fam-agerholm.com

Redaktionsmedlemmer:

Heidi Senderovitz
Lykke L. Pedersen
Nina Gath

Korrektur:

Heidi Senderovitz

Grafisk produktion:

Eks-Skolens 35 35 72 76
Oplag: 2.800 stk.

Adresseændring, udmeldelse m.v. bedes
meddelt medlemsadministrator på e-mail:
medlemsadm@adoption.dk.

Abonnement 450 kr.
Medlemskab inkl. magasin 450 kr.
Annoncepris 10 kr. pr. spaltemillimeter.

Magasinet modtager altid gerne artikelforslag,
personlige beretninger og billeder. Hvis du ønsker
fotografens navn nævnt, skal det anføres. Vi
bringer ikke længere fotos af medlemmernes
børn, medmindre fotoet illustrerer en artikel i ma-
gasinet. Magasinet (inklusive billederne) lægges
altid efterfølgende på www.adoption.dk.

Artikler i magasinet udtrykker forfatterens syns-
punkter og ikke redaktionens eller foreningens.
Redaktionen forbeholder sig ret til redigering af
indkomne artikler. Redaktionen er ikke forpligtet
til at bringe alt indsendt materiale.

Eksterne bidragsydere i dette nummer:

Kajsa Ekis Ekman, Tanja Espersen, Lene Pedersen,
Julie Top-Nørgaard, Charlotte Sinkbæk Schow,
Grace Hidalgo Wulff og Mette Borg Borup.

Næste deadline ultimo august.**Næste udgivelse oktober 2019.**

Du kan melde dig ind i Adoption & Samfund på
www.adoption.dk.

HOVEDBESTYRELSEN

Formand

Michael Paaske
Klanghøj 47
8670 Låsby
michael.paaske@adoption.dk
65 96 05 21 (priv.) / 29 48 53 06 (mob.)

Første næstformand

Sanne Vindahl Nyvang
Skovladden 9
2840 Holte
sanne.vindahl.nyvang@adoption.dk
28 93 99 81

Anden næstformand

Ina D. Dygaard
Høegh-Guldbergsgade 139
8000 Århus C
ina.dygaard@adoption.dk
20 77 06 70

Webmaster

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
40 60 92 01

Sekretær (valgt uden for HB)

Carl Erik Agerholm
Teglvej 4, Frifelt
6780 Skærbæk
carlerik@fam-agerholm.com
74 75 73 65

**Kasserer og
medlemsadministration**

Jacob Walsøe
MVS Administration ApS
Gl. Byvej 2, Sejset
8700 Horsens
medlemsadm@adoption.dk
70 22 57 75

Bestyrelsesmedlemmer

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
40 60 92 01

Marianne Østergaard
Vesterbrogade 191, 4.
1800 Frederiksberg
mo@adoption.dk
33 22 95 53

Christina Netrika Olsen
Gammel Køge Landevej 222
2500 Valby
cno@adoption.dk
42 41 38 88

Janet Majlund
Gærdebred 9, st.
2300 København S
jm@adoption.dk
40 58 66 66

Simon Linde
Digterparken 53
9550 Mariager
sl@adoption.dk
42 66 33 43

Klaes Sørensen
Vesterled 14
9600 Aars
kls@adoption.dk
26 83 44 56

Jacob Munk Plum
Ved Smedebakken 5
2800 Lyngby
jmp@adoption.dk
29 99 03 13

Suppleanter

Ingen

Har du brug for ET GODT RÅD OM ADOPTION?

RING 65 92 00 18 ELLER SKRIV TIL RADGIV@ADOPTION.DK

Uanset om du skal til at adoptere, har adopteret, er adopteret, er fagperson, eller på anden måde har adoption inde på livet, så er der hjælp at hente, hvis du har spørgsmål om adoption. Adoption & Samfunds rådgivning er gratis og anonym, hvis du ønsker det, og det er ikke nødvendigt at være medlem af foreningen.

SAGSRÅDGIVERE

Hvis du vil vide noget om sagsbehandlingen ved en adoption.

En sagsrådgiver er specialiseret i at rådgive om problemer forud for godkendelse, adoption og modtagelse af barn. De kan svare på generelle spørgsmål om adoptionsprocessen fra de første overvejelser, til adoptionsbevillingen er givet. Det er også sagsbehandlerne, du skal tale med, hvis du vil vide, hvordan du anker en afgørelse.

FAGLIGE RÅDGIVERE OG TEMARÅDGIVERE

Hjælp til hverdagens udfordringer.

Den offentlige PAS-ordning tager sig nu af de fleste psykologiske og familierelaterede problemstillinger lige op til og efter afhentning af barn og langt ind i voksenlivet. Adoption & Samfunds rådgivere kan noget andet, da de fleste er adoptivforældre, og alle har en relevant faglig uddannelse og baggrund inden for forskellige fag og emner. Adoption & Samfunds rådgivning sætter primært fokus på at hjælpe dig i fasen forud for adoption samt at give praktisk rådgivning, hvis du møder problemer i forbindelse med institution og skole, eller hvis du har brug for en psykolog eller råd fra en læge eller anden fagperson. Rådgiverne kan rådgive om dilemmaer og overvejelser forud for en adoption, svare på spørgsmål om dit helbreds betydning ved ansøgning, vurdere et barns tilstand, forklare reglerne for dansk adoption, dele erfaringer med at adoptere større børn eller søskende samt vejlede om vejen til faglig støtte i skolen eller institutionen og give praktiske råd.

Som ung og voksen adopteret er du også velkommen til at henvende dig direkte til en rådgiver.

ADOPTIONSLINJEN

Hvis du har brug for indsigt fra voksne adopterede.

Adoptionslinjen er en anonym rådgivning, hvor erfarne voksne adopterede med relevante uddannelser er klar til at vende de spørgsmål, du måske har om at være adopteret – uanset om du selv er adopteret, eller om du gerne vil vide noget om at være adopteret i Danmark.

Adoptionslinjen kan give svar på spørgsmål om racisme, rejsen til fødelandet, identitet eller kontakt til den oprindelige familie.

KOM I KONTAKT MED EN RÅDGIVER

Find alle de relevante kontaktdetaljer på:

adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp.

Ring til foreningen Adoption & Samfund på 65 92 00 18.

Send en mail til radgiv@adoption.dk.

EKSTERNE RÅDGIVERE

Der er også hjælp at hente uden for Adoption & Samfund, hvis du har udfordringer, der handler om adoption.

Post Adoption Service (PAS)

PAS er et offentligt rådgivningstilbud til adoptanter og adopterede.

Siden 1. januar 2016 har alle adoptanter mulighed for at modtage op til 20 timers rådgivning pr. adopteret barn – uanset tidligere forbrug. For dette tilbud er der en egenbetaling på 100 kr., som er væsentligt reduceret ift. normaltaksten for sådanne samtaler. Bemærk, at midlerne til rådgivning til adopterede, der er over 18 år, pt. er opbrugt.

Husk også børnegrupperne, som er gratis. Målet med børnegrupperne er at styrke børnenes identitet. PAS tilbyder også gratis undervisning til professionelle. Tilbuddene varetages af Ankestyrelsen, se mere på ast.dk.

Enkelte kommuner i landet har særlige adoptionsrådgivninger:

- Hillerød Familiebehandling
- Hvidovre Kommune
- Næstved

Private rådgivere

Hvis du eller dit barn har brug for længerevarende behandling, en bisidder til et møde eller anden hjælp, som ikke dækkes af Adoption & Samfunds anonyme gratisrådgivning, er der en række fagpersoner med særlig indsigt i adoptionsområdet. Du skal regne med betale for denne hjælp. Find en liste over kompetente rådgivere via adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp/radgiverne.

RING 65 92 00 18 ELLER SKRIV TIL RADGIV@ADOPTION.DK

Målet for **Adoption & Samfund** er at skabe de bedste betingelser for adoptivforældre og adopterede, både børn og voksne.

Et års medlemskab for hele familien koster kun **450 kr.**

Meld dig ind på **adoption.dk**
eller skriv til **medlemsadm@adoption.dk**

HUSK!

Medlemmer skal oplyse deres e-mailadresse, hvis de vil have nyheder fra foreningen

Skriv medlemsnummer sammen med navn og e-mailadresse til **medlemsadm@adoption.dk**